

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 262

Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile 64 Milletvekilinin Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3607) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• **2/3607 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Katılma Yazıları 5

- Genel Gerekçesi 6

- Madde Gerekçeleri 6

• **Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu** 10

• **Muhalefet Şerhleri** 18

• **Teklif Metni** 97

• **Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** 97

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>İsmail Güneş</i>	<i>Orhan Yegin</i>	<i>Harun Karacan</i>
Uşak	Ankara	Eskişehir
<i>Recep Özel</i>	<i>Abdullah Güler</i>	<i>Mehmet Ali Özkan</i>
Isparta	İstanbul	Manisa
<i>Fehmi Alpay Özalan</i>	<i>Ramazan Can</i>	<i>Bahar Ayvazoğlu</i>
İzmir	Kırkkale	Trabzon
<i>Çiğdem Koncağül</i>	<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Kemal Çelik</i>
Tekirdağ	Sivas	Antalya
<i>İbrahim Aydın</i>	<i>İsmail Tamer</i>	<i>Şirin Ünal</i>
Antalya	Kayseri	İstanbul
<i>Hacı Ahmet Özdemir</i>	<i>Salih Cora</i>	<i>Sabri Öztürk</i>
Konya	Trabzon	Giresun
<i>Ahmet Sorgun</i>	<i>Sami Çakır</i>	<i>Cemil Yaman</i>
Konya	Kocaeli	Kocaeli
<i>Mehmet Yavuz Demir</i>	<i>Cemal Öztürk</i>	<i>Metin Yavuz</i>
Muğla	Giresun	Aydın
<i>Cemal Bekle</i>	<i>Muhammet Müfit Aydın</i>	<i>Mehmet Ali Cevheri</i>
İzmir	Bursa	Şanlıurfa
<i>Niyazi Güneş</i>	<i>İbrahim Aydemir</i>	<i>Halil Etyemez</i>
Karabük	Erzurum	Konya
<i>Osman Ören</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>	<i>Rizgin Birlik</i>
Siirt	Aydın	Şırnak
<i>Atay Uslu</i>	<i>Selim Yağcı</i>	<i>Mehmet Doğan Kubat</i>
Antalya	Bilecik	İstanbul
<i>İrfan Kartal</i>	<i>Şamil Ayrım</i>	<i>Cengiz Demirkaya</i>
Van	İstanbul	Mardin
<i>Ergün Taşcı</i>	<i>Hülya Nergis</i>	<i>Süleyman Karaman</i>
Ordu	Kayseri	Erzincan
<i>Yavuz Subaşı</i>	<i>Yusuf Ziya Yılmaz</i>	<i>Tahir Akyürek</i>
Balıkesir	Samsun	Konya

<i>Serkan Bayram</i>	<i>Tülay Kaynarca</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>
İstanbul	İstanbul	Ankara
<i>Ceyda Çetin Erenler</i>	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i>	<i>Jülide İskenderoğlu</i>
Kütahya	Gaziantep	Çanakkale
<i>Metin Çelik</i>	<i>Zülfü Demirbağ</i>	<i>Erol Kavuncu</i>
Kastamonu	Elâzığ	Çorum
<i>Adil Çelik</i>	<i>Belgin Uygur</i>	<i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i>
Balıkesir	Balıkesir	Erzurum
<i>Ali Özkaya</i>	<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Ali Cumhuri Taşkın</i>
Afyonkarahisar	Afyonkarahisar	Mersin
<i>Orhan Kırçalı</i>	<i>Mustafa Esgin</i>	<i>Zemzem Güleender Açıanal</i>
Samsun	Bursa	Şanlıurfa
<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>		<i>Kadir Aydın</i>
Osmaniye		Giresun

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/3607) Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükümünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

17/05/2021

Abdullah Nejat Koçer

Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükümünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Fatih Süleyman Denizolgun

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3607)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Salgın sonrası dönemin ekonomik yapılanmasına uygun, sürdürülebilir, güçlü ve kaliteli büyümenin sağlanabilmesi için hazırlanan Ekonomi Reformları Paketi ile “makroekonomik istikrarın temini”, “rekabetçi üretim ve verimlilik artışları” ve “şeffaf, öngörülebilir ve hesap verilebilir yönetim” amaçlanmaktadır.

Söz konusu reformlar kapsamında gerçekleştirilmesi gereken hedefler Ekonomi Reformları Eylem Planında belirlenmiş olup, reformların hayata geçirilebilmesi için mevzuat düzenlemelerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu kapsamda Teklifte, Ekonomi Reformları Eylem Planında yer alan bazı hedeflerin gerçekleştirilmesini teminen muhtelif kanunlarda değişiklik yapılmak suretiyle;

-18 yaş altı vatandaşlarımızın Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) kapsamına alınmasının sağlanması,

-Emekliliğe yönelik taahhütte bulunan hizmet sunucularının BES’e aktarımına imkân sağlanması,

-Orta vadeli mali plan ve orta vadeli program belgelerinin orta vadeli program adı altında tek bir belge olacak şekilde düzenlenerek bütçe hazırlık sürecinin daha etkin kılınması,

-Mikro ve küçük ölçekli işletmelerin likidite sıkıntısını karşılamak ve istihdamı desteklemek için bu işletmelerin ilave olarak istihdam ettikleri sigortalılar için ödemeleri gereken sigorta primlerinin Hazine destekli kefalet sağlanan ve kamunun doğrudan veya dolaylı olarak hâkim sermayedar olduğu bankalardan 30/6/2022 tarihine kadar kullanacakları kredilerde kredi faiz veya kâr payı bakiyesinden düşülmesine olanak tanınması,

-Sigorta ve reasürans teminatı bulunamayan riskler ve özellik arz eden riskler için daha hızlı çözüm üretilebilmesi ve ölçek ekonomisinden faydalanılabilmesi,

amaçlanmaktadır.

Ayrıca, Ülkemiz finansal sisteminin iktisadi büyümeyi etkin bir şekilde destekleyebilmesi adına istikrarının korunması ilkesi çerçevesinde, finansal sistemi gözeten farklı otoritelerin eşgüdüm içerisinde çalışmaları gerektiğinden, Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesinin, görev ve yetkileri gözden geçirilerek daha etkin ve şeffaf bir kurumsal yapı oluşturulacak şekilde Finansal İstikrar Komitesi olarak yeniden yapılandırılması amaçlanmaktadır.

Diğer yandan, 9/10/2020 tarihli ve 31269 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve Esas No: 2019/40, Karar No: 2020/40 Kararı ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ve 92 nci maddelerinde kısmi iptallere hükmedilmiş olduğundan, Kanun Teklifiyle, trafik sigortası kapsamındaki tazminat hesaplamalarına ilişkin boşluğun giderilmesi ve trafik sigortası teminatı dışında kalan hallere ilişkin kapsamlı düzenlemelere gidilmesi öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 9/10/2020 tarihli ve 31269 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve Esas No: 2019/40, Karar No: 2020/40 Kararı ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ve 92 nci maddelerinde kısmi iptallere hükmedilmiş olup iptallerin gerekçesi olarak, Kanunda genel bir çerçeve çizilmeksizin idarenin takdir yetkisine göre düzenlenen Genel Şartlar aracılığıyla tazminat hesaplamalarına dair esasların belirlenmesinin Anayasaya aykırı olduğu belirtilmiştir.

Anılan iptal gerekçeleri göz önünde bulundurularak maddeyle, karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamındaki tazminat hesaplamalarına dair temel çerçeve çizilmiştir. Bu kapsamda, değer kaybı tazminat hesaplamalarında esas alınacak temel kriterlerin Kanunda açıkça sayılması, destekten yoksun kalma ve sürekli sakatlık tazminatı hesaplamalarında ise ülkemiz

demografik gerçeklerini en doğru biçimde yansıtan ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosunun kullanılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, gelecekte gerçekleşmesi muhtemel maddi kayıpların hesaplama tarihi itibarıyla peşin ödenmesi sebebiyle, tazminat hesaplamalarında zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında belirtilen iskonto oranının kullanılmasında esas getirilmesi ve kişilerin hayatta kalma olasılığı ile beklenen ömür sürelerinin dikkate alındığı hayat anüiteleri ile genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun bir biçimde tazminat hesabı yapılması hedeflenmektedir. Bununla birlikte, sürekli sakatlık tazminatı hesaplamalarına esas teşkil eden sürekli sakatlık oranının tespitinde esas alınacak ve konuyla ilgili kamu kurum veya kuruluşları tarafından yayımlanan yönetmeliğin, zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında belirtilmesi öngörülmektedir.

Diğer taraftan, uygulamada birliğin ve sigortalılar arasında eşitliğin sağlanması adına Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumuna (SEDDK), Karayolları Trafik Kanununun 90 ıncı maddesinin birinci fıkrası ile düzenlenen tazminat hesaplamalarında sigorta şirketleri tarafından kullanılacak olan aktüeryal yöntemleri ve diğer teknik hususları düzenleme yetkisi verilmektedir.

Madde 2- 9/10/2020 tarihli ve 31269 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve Esas No: 2019/40, Karar No: 2020/40 Kararı ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ve 92 nci maddelerinde kısmi iptallere hükmedilmiş olup iptallerin gerekçesi olarak Kanunda genel bir çerçeve çizilmeksizin doğrudan Genel Şartlar aracılığıyla tazminat hesaplamalarına dair esasların belirlenmesinin Anayasaya aykırı olduğu belirtilmiştir.

Anılan iptal gerekçeleri göz önünde bulundurularak maddeyle, halihazırda sayılan teminat dışında kalan hollere eklemeye yapılarak Genel Şartlar aracılığıyla bugüne kadar uygulanmakta olan birtakım özellikli durumların da Kanuna eklenerek teminat dışı sayılmaya devam etmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda maddeyle;

-Destekten yoksun kalan hak sahibinin, ölümüne sebep olan kazadaki kusuruna karşılık gelen tazminat taleplerinin,

-Zorunlu mali sorumluluk sigortası ile korunan hukukî menfaat, araç işletilmesi sebebiyle üçüncü kişinin malvarlığında doğrudan meydana gelen zararlar olduğundan doğrudan zarar niteliğinde olmayan gelir kaybı, kâr kaybı, iş durması ve kira mahrumiyeti gibi zararların,

-Araçta değer kaybı tazminatı oluşmasına sebep olmayacak kadar küçük hasarlar için değer kaybı tazminatı talepleri,

-Araçın trafik kazası neticesinde trafikten çekme işlemi ya da hurdaya çıkarma işlemi nedeniyle ilgili tazminatlar ödenmekle birlikte, bu araçlar için artık piyasa değerinin bahsedilemeyeceğinden, değer kaybı tazminatı talepleri,

-Terör eyleminde ve bu eylemlerden doğan sabotajda kullanılan araçların sebep olduğu, terör ve sabotaj eyleminde yer alan kişilerin veya bu eylemlerde kullanılan araçların uğradığı zararlar, sigorta sözleşmesinde teminat altına alınan "risk" ile bağdaşmadığından, söz konusu kişiler ve araçların uğradıkları zararların,

zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamı dışında bırakılması amaçlanmaktadır.

Madde 3- Ülkemiz finansal sisteminin, iktisadi büyümeyi etkin bir şekilde destekleyebilmesi adına istikrarının korunması önemlidir. Bu ilke çerçevesinde, finansal sistemi gözetken farklı otoritelerin eşgüdüm içerisinde çalışmaları gerekmektedir. Maddeyle söz konusu eşgüdümün sağlanabilmesi adına Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesinin, görev ve yetkileri gözden geçirilerek, daha etkin ve şeffaf bir kurumsal yapı oluşturulacak şekilde Finansal İstikrar Komitesi olarak yeniden yapılandırılması amaçlanmaktadır. Diğer taraftan, mevcut Kanun metninde Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesinin,

“Kalkınma” ifadesiyle öngörülen misyonunun, kurulması planlanan Ekonomi Koordinasyon Kurulu tarafından yerine getirilmesi öngörülmektedir. Bu sebeple Komite isminden “Kalkınma” ibaresi çıkarılmaktadır.

Madde 4- Maddeyle, mikro ve küçük ölçekli işletmelerin likidite sıkıntısını karşılamak ve istihdamı desteklemek için bu işletmelerin ilave olarak istihdam ettikleri sigortalılar için ödemeleri gereken sigorta primlerinin, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamında kefalet sağlanan ve kamunun doğrudan veya dolaylı olarak hâkim sermayedar olduğu bankalardan bu maddenin yürürlük tarihinden sonra 30/6/2022 tarihine kadar kullanacakları kredilerde kredi faiz veya kâr payı bakiyesinden düşülmesi amaçlanmaktadır.

Madde 5-18 yaşın altındaki kişiler için, veli ve vasileri aracılığıyla konut hesabı vb. hesaplar açılarak geleceğe yönelik birikim yapılabilen ancak, bu kişilerin bireysel emeklilik sistemi aracılığıyla birikim yapması imkânı bulunmamaktadır. Maddeyle, 18 yaşını tamamlamamış çocukları adına birikim yapmak isteyen ebeveynlere çocukları adına Bireysel Emeklilik Sisteminde (BES) birikim yapabilme imkânı tanınması ve bu suretle yurt içi tasarrufları artıracak şekilde BES’in kapsamının genişletilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 6- Maddeyle, özellikle aktüeryal olarak sürdürülemez duruma düştüğü için üyelerinin gelecekteki yükümlülüklerini karşılayamama riski bulunan hizmet sunucularının BES’e aktarımına izin verilerek üyelerinin hak ve menfaatlerinin korunması, birikimlerinin profesyonel fon yönetim uzmanlarınca değerlendirilmesi gibi Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) kapsamında sunulan fırsatlardan faydalanma imkânı sağlanması ve BES’teki birikim tutarının artırılması amaçlanmaktadır.

Madde 7- Maddeyle, bütçe hazırlık sürecinin sadeleştirilmesi kapsamında orta vadeli program ve orta vadeli mali planın tek bir belge haline getirilmesi ve orta vadeli program adı altında birleştirilmesi ve bu kapsamda 5018 sayılı Kanunun farklı maddelerinde yapılan değişikliklerle “orta vadeli mali plan” ibarelerinin kaldırılmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 8- Orta vadeli program ve orta vadeli mali planın tek bir belge haline getirilerek orta vadeli program adı altında birleştirilmesi nedeniyle mevzuatta orta vadeli mali plana yapılan atıfların “orta vadeli programa” yapılmış sayılacağına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 9- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 21/4/2021 tarihli ve 73 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı halinde iki ayrı bakanlık olarak yeniden teşkilatlandırılmıştır. Maddeyle, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı Cetvelde bu doğrultuda gerekli değişikliğin yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 10- Maddeyle, ikili yapıya mahal vermemek ve daha etkin bir finansal istikrar izleme ve finansal sektör geliştirme yapısını sağlamak üzere, Finansal Sektör Komisyonuna ilişkin maddenin yürürlükten kaldırılması amaçlanmaktadır.

Madde 11- Maddeyle, sigorta ve reasürans teminatı bulunamayan riskler ve özellik arz eden riskler için daha hızlı çözüm üretilebilmesi, ölçek ekonomisinden faydalanılabilmemesi amaçlanmaktadır. Buna ilave olarak, kurulacak yeni merkezin bünyesindeki havuzların hem kendi aralarında hem de Doğal Afet Sigortaları Kurumu ya da Tarım Sigortaları Havuzu ile reasürans konusunda dayanışma ve işbirliği yapabilmelerine imkân sağlanması, havuzların birbirleri ile bu işbirliğinin bir sonucu olarak reasürans primlerinin bir bölümünün yurt içinde tutulması suretiyle milli menfaatlerin gözetilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 12- 5684 sayılı Kanunun mevcut 33/A maddesi uyarınca oluşturulmuş havuzlar (devlet destekli alacak sigortası, maden çalışanları zorunlu ferdi kaza sigortası, tıbbi kötü uygulamaya ilişkin

zorunlu mali sorumluluk sigortası) ile bu kapsamda yapılan görevlendirmeler ve yapılan sözleşmeler hâlihazırda dağınık bir yapıda mevcut olduğundan, havuzların işletici şirket ile Özel Riskler Yönetim Merkezi arasında akdedilecek sözleşme ile Özel Riskler Yönetim Merkezi bünyesinde toplanmasının sağlanması, ilgili görevlendirme ve sözleşmelerin ise Kanunun yürürlüğünden sonra başka bir işlem yapılmasına gerek kalmaksızın sona ermesini sağlayacak şekilde düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 13- Maddeyle, 7226 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin uygulanmasından kaynaklı tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır. Düzenlemeyle getirilen ikinci fıkrada bahsi geçen “ilgililer” ibaresi, çeki ibraz edenler ile çekin ödenmesi sürecinde işleme katılan gerçek ve tüzel kişileri kapsamaktadır.

Madde 14- Bölge kalkınma idareleri 43 ilde faaliyetlerine devam etmekte olup, esasen kamu yatırımlarının, ihtiyaç olduğu değerlendirilen bölgelere bir plan/proje dâhilinde yönlendirilmesi ve bu bölgelerdeki tüm kamu yatırımlarının sorumlu bir muhatap tarafından izlenmesi ve koordine edilmesi amacıyla kurulmuştur. Bu bağlamda, bölge kalkınma idarelerince hazırlanan ve 2021-2023 dönemini kapsayan yeni nesil eylem planı niteliğindeki Bölge Kalkınma Programları, 19/2/2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ancak, gelinen nokta itibarıyla 2021-2023 Bölge Kalkınma Programlarını yürütmekle görevlendirilmiş olan DAP, DOKAP ve KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının görev süreleri yasal olarak 8/6/2021 tarihinde sona ermektedir. Bu nedenle, söz konusu madde ile, 642 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan hüküm değiştirilerek Cumhurbaşkanı tarafından üç bölge kalkınma idaresinin görev süresinin üç defa ile sınırlı olmak üzere beşer yıllığa uzatılabilmesine imkân verilmektedir. Bu değişiklik ile 2016-2021 döneminde kullanılan ilave beş yıllık görev süresi uzatma yetkisine ek olarak iki defa daha beşer yıllığa uzatma yetkisi verilmiş olacaktır.

Madde 15- Yürürlük maddesidir.

Madde 16- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

18/5/2021

Esas No: 2/3607

Karar No: 7

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3607 esas numaralı, “*Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*” Komisyonumuzun 17/5/2021 tarihinde yaptığı 30 uncu birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ ile 64 milletvekili tarafından 10/5/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/3607 esas numaralı ‘*Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*’, Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 17/5/2021 tarihinde yaptığı 30 uncu birleşiminde 2/3607 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye İş Kurumu, Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK), Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği (TSB), T. C. Ziraat Bankası A. Ş., Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD), Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu (TESK), Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HAK-İŞ) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2.2/3607 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/3607 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

-Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve 2020/40 No’lu Kararı ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ncı ve 92 nci maddelerine yönelik hükmedilen kısmi iptaller sonrasında, trafik sigortası kapsamındaki tazminat hesaplamalarında oluşan boşluğun giderilmesi amacıyla değer kaybı tazminatı ile destekten yoksun kalma ve sürekli sakatlık tazminatı hesaplamalarına ilişkin temel kriterlerin belirlenmesine, bu hususta kullanılacak teknik ve aktüeryal yöntemlere ilişkin usul ve esasların tespitinde ise Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu’nun yetkilendirilmesine,

-Destekten yoksun kalan hak sahibinin, ölümüne sebep olan kazadaki kusuruna karşılık gelen tazminat taleplerinin, doğrudan zarar niteliğinde olmayan gelir kaybı, kâr kaybı, iş durması ve kira mahrumiyeti gibi zararların, araçlarda basit onarımlık hasarlar için değer kaybı tazminatı talepleri kaza sonucunda trafikten çekme ya da hurdaya çıkarma işlemi nedeniyle değer kaybı tazminatı taleplerinin, ve terör eyleminde kullanılan araçların sebep olduğu, terör ve sabotaj eyleminde yer alan kişilerin veya bu eylemlerde kullanılan araçların uğradığı zararların zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamı dışında bırakılmasına,

-Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi’nin “kalkınma” misyonunun, kurulması öngörülen Ekonomi Koordinasyon Kurulu tarafından yerine getirilmesini sağlamak amacıyla ilgili misyonun Komitenin görev alanından çıkarılarak “Finansal İstikrar Komitesi” adı altında yeni bir Komite yapısının oluşturulmasına ve bu doğrultuda komitenin görev ve yetkilerinin güncellenmesine,

-Ek istihdam yaratmak ve mikro ve küçük ölçekli işletmelerin finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla, bu grupta yer alan işletmelerin ilave olarak istihdam ettikleri sigortalılar için ödemeleri gereken sigorta primlerinin, kamunun hakim sermayedar olduğu bankalardan kullanacakları kredilerde kredi faiz veya kâr payı bakiyelerinden düşürülmesine,

-18 yaş altındaki kişilerin Bireysel Emeklilik Sisteminde (BES) birikim yapabilmelerine imkan sağlanmasına, ayrıca üyelerine veya çalışanlarına emekliliğe yönelik taahhütte bulunan dernek, vakıf, tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşu, sair ticaret şirketleri ve bazı sandıkların emeklilik taahhüt planları kapsamındaki yurtiçi veya yurtdışındaki birikimlerinin BES'e aktarımına imkan sağlanmasına,

-Orta vadeli program ve orta vadeli mali planın orta vadeli program adı altında tek bir belgeye dönüştürülmesine ve bu hususta uyum düzenlemelerinin yapılmasına,

-Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak iki ayrı bakanlığa dönüştürülmesi nedeniyle bu hususa ilişkin 5018 sayılı Kanun'a ekli (I) Sayılı Cetvelde uyum düzenlemesinin yapılmasına,

-Finansal istikrar izleme ve finansal sektör geliştirmede etkin bir yapının oluşturulması ve bu alanda ikili yapıya mahal verilmemesi amacıyla Finansal Sektör Komisyonunun kaldırılmasına,

-Sigorta ve reasürans teminatı bulunamayan ve özellik arz eden riskler için daha hızlı çözüm üretilebilmesi ve ölçek ekonomisinden faydalanabilmesi için Özel Riskler Yönetim Merkezi kurulmasına ve bu Merkeze ilişkin çalışma usul ve esasları ile gelir ve giderlerine ilişkin bazı hususların belirlenmesine,

-Halihazırda bazı olağanüstü risklere ilişkin oluşturulmuş olan devlet destekli alacak sigortası, maden çalışanları zorunlu ferdi kaza sigortası ve tıbbi kötü uygulamaya ilişkin zorunlu mali sorumluluk sigortası gibi sigorta havuzlarının ve bu husustaki görevlendirme ve sözleşmelerin Özel Riskler Yönetim Merkezi bünyesinde toplanmasına,

-Covid-19 salgını nedeniyle hak kayıplarının önlenmesi için 30/4/2021 ila 31/5/2021 tarihleri arasında çek ibrazlarının durdurulmasına rağmen bu süre zarfında gerçekleştirilen ibrazların ve bu ibrazların taraflarının durumuna ilişkin mevcut hukuki boşluğun giderilmesine,

-Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının görev sürelerinin üç defa ile sınırlı olmak üzere beşer yıllığına uzatılması için Cumhurbaşkanına yetki verilmesine,

yönelik düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

-Karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamında yer alan değer kaybı, destekten yoksun kalma ve sürekli sakatlık tazminatlarına ilişkin Anayasa Mahkemesi iptal kararı doğrultusunda yapılan değişikliklerin sigorta şirketleri ile sigortalılar arasındaki menfaat dengesini bozarak sigortalılar açısından olumsuz sonuçlar yaratabileceği, bu hususta tazminatlara ilişkin genel şartların doğrudan maddeleştirilmesi suretiyle yapılan değişikliklerin beklentileri karşılamayacağı ve mevcut eksikliği ortadan kaldırmayacağı, ayrıca bazı hususların zorunlu mali sorumluluk sigortasının kapsamı dışında tutulmasının sigortalılar açısından mağduriyet yaratabileceği, bu bağlamda ilgili madde hükümlerinin Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda revize edilmesinin kanun yapım tekniği açısından ve sigorta taraflarının menfaat dengesinin sağlanması açısından daha sağlıklı sonuçlar doğuracağı,

-Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının hizmet alanının sürdürülemez bir şekilde her geçen gün genişlediği, bu nedenle Bakanlığın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak iki ayrı bakanlığa dönüştürülmesinin desteklendiği ve bu bağlamda gerekli uyum düzenlemelerinin yapılmasının yerinde görüldüğü, ancak Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı için hayata geçirilen bu yapılandırmanın diğer bazı bakanlıklar için de uygulanmasının faydalı olabileceği,

-Tasarruf sisteminin gelişmiş ülkeler açısından büyük önem arz ettiği, bu nedenle kamu sektörünün vatandaşların geç yaşlarda hayat standartlarını yükseltmelerine imkan sağlayacak emeklilik ve tasarruf sisteminin oluşturulmasında daha fazla rol alması gerektiği, bu kapsamda 45 yaş üzeri bireylerin BES kapsamı dışında tutulmasına rağmen 18 yaş altı bireylerin kapsam dahiline alınmasının mevcut dönemde yararlı olacağı, ancak kapsam dışında tutulan üst yaş gruplarının da sisteme dahil edilmesinin de değerlendirilebileceği, aksi takdirde bu grupta yer alan kimselerin aile içindeki 18 yaş altı bireylerin sisteme dahil olmalarını engellemesi neticesinde hedeflenen katılım ve tasarruf oranlarına ulaşamayacağı,

-Bütçe sürecinin sadeleştirilmesi suretiyle anlaşılabilirliğin ve şeffaflığın artırılmasına ilişkin çabaların desteklediği, ancak sadeleştirilmenin yanında mali disiplinin ve denetim mekanizmalarının da güçlendirilmesi gerektiği, bu çerçevede özellikle iç kontrol sistemi başta olmak üzere bu hususta mevzuatta yer alan düzenlemelerin ilgili ilke ve kurallara uygun bir şekilde işletilmesine azami önem verilmesinin beklenildiği,

-DAP, DOKAP ve KOP Bölge Kalkınma İdarelerinin kapsamında bulunan alanların geliştirilmesinde daha etkin görev alması gerektiği, bu kapsamda ilgili Başkanlıkların diğer kurum ve kuruluşlar ile koordinesini artırmasının bölgesel destek ve kalkınmayı artıracacağı,

-Covid-19 salgını nedeniyle azalan talebe bağlı olarak çeşitli sektörlerin üretim ağında aksaklıklar meydana geldiği, bu bağlamda istihdam oranlarının gerileyerek işsizlik oranlarında artış yaşandığı, bu çerçevede ilgili aksaklıkların ortadan kaldırılması, istihdamın artırılması ve ilgili sektörlerin desteklenmesine yönelik mikro ve küçük ölçekli işletmelere sağlanan prim desteği gibi desteklerin sayısının artırılmasının faydalı olabileceği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Teklifin ilk imza sahibi Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ ve ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

-Zorunlu mali sorumluluk sigortasının üçüncü kimselere olan zararların karşılanması amacıyla uygulanan bir sigorta çeşidi olduğu, bu alanda uygulanacak sigorta kapsamının belirlenmesine ve ödenecek tazminatların hesaplanmasına ilişkin kriterlere yönelik geçmiş yıllarda genel bir çerçeve çizildiği, ancak Anayasa Mahkemesi tarafından bu hususta yapılan düzenlemenin iptal edildiği, bu kapsamda destekten yoksun kalma, sürekli sakatlık ve değer kaybı tazminatlarının hesaplanmasına ve kapsamının belirlenmesine ilişkin usul ve esaslara dair daha ayrıntılı bir düzenleme yapıldığı, bu sayede mevcut öngörülemezliklerin, menfaat dengesizliklerinin ve eksikliklerin giderilmesinin amaçlandığı,

-73 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak iki ayrı bakanlığa ayrıldığı, Anayasa Mahkemesinin ilgili kararında Bakanlıkların kuruluşlarında 5018 sayılı Kanun eki cetvellerde de gerekli düzenlemenin yapılması gerektiği belirtildiği, bu kapsamda 5018 sayılı Kanun'a ekli (I) Sayılı Cetvelde uyum düzenlemesinin yapıldığı,

-Covid-19 salgının küresel ekonomik sisteme büyük zarar verdiği, bu süreçte tasarruf oranlarında önemli miktarda azalma yaşandığı, harcama-tasarruf dengesinin sağlanması amacıyla Bireysel Emeklilik Sisteminin (BES) kapsamının genişletilmesinin amaçlandığı, bu bağlamda 18 yaş altı bireyler ile emekliliğe ilişkin üyelerine veya çalışanlarına taahhütte bulunan bazı özel hizmet sunucularının BES kapsamına dâhil edilebilmelerine imkân sağlandığı, ayrıca BES kapsamına dahil olmak için üst yaş grupları açısından bir sınırın bulunmadığı, sadece bu kapsamda yer alan kimselerin BES otomatik katılım sistemi kapsamı dışında bırakıldığı,

-2020 yılı itibarıyla Türkiye'de merkezi yönetim bütçesinin hazırlanmasında program bütçe sistemine geçildiği ve bütçe sistemin hazırlık sürecinin sadeleştirilmesi ve şeffaflığın artırılmasına yönelik çalışmaların devam ettiği, bu bağlamda Orta Vadeli Program ile Orta Vadeli Mali Planın tek bir belge olarak Orta Vadeli Program adı altında birleştirilmesinin amaçlandığı,

-2021-2023 dönemini kapsayan Bölge Kalkınma Planları doğrultusunda kalkınma idarelerinin 43 ilde faaliyetlerini devam ettirmesine rağmen DAP, DOKAP ve KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının yakın zaman içinde yasal olarak görev sürelerinin sona ereceği, bu kapsamda Bölge Kalkınma Programlarındaki temel hedef ve görevlerin tamamlanması ve bölgesel kalkınmanın sürdürülmesi amacıyla DAP, DOKAP ve KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının görev süresinin üç defa ile sınırlı olmak kaydıyla beşer yıl uzatılması hususunda Cumhurbaşkanına yetki verildiği, böylece 2016-2021 döneminde kullanılan beş yıllık görev süresi uzatma yetkisine ek olarak iki defa daha beşer yıllığına uzatma yetkisi verilmiş olacağı,

-Dünya genelinde hâlihazırda etkisini sürdürmekte olan Covid-19 salgınından kaynaklı olarak istihdam başta olmak üzere birçok ekonomik parametrenin olumsuz etkilendiği, bu bağlamda ek istihdam yaratmak ve mikro ve küçük ölçekli işletmelerin finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla, bazı işletmelere ilave olarak istihdam ettikleri sigortalılar için ödemeleri gereken sigorta primlerinin, kamunun hakim sermayedar olduğu bankalardan kullanacakları kredilerde kredi faiz veya kâr payı bakiyelerinden düşürülmesine olanak sağlanacağı,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır. Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Yeni Madde

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun kesin hesabı ve denetimini düzenleyen 74 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca; siyasi parti başkanlarının Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorunda oldukları kesin hesap ve iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneklerine ekledikleri taşınır mallar listesinde yer alacak taşınır mal değerinin yüz milyon lira olan alt limitinin binbeşyüz lira olarak değiştirilmesini öngören düzenleme Teklife yeni çerçeve 1 inci madde olarak eklenmiştir.

Yeni Madde

Siyasi Partiler Kanununun 74 üncü maddesinde; taşınır mal değerinin yüz milyon lira olan alt limitinin binbeşyüz lira olarak değiştirilmesini öngören değişiklikle uyumlu olarak anılan maddede yer alan parasal değer her yıl yeniden değerlendirilmesinde artırılmasına yönelik düzenleme Teklife yeni çerçeve 2 nci madde olarak eklenmiştir.

Madde 1

Teklifin çerçeve 1 inci maddesi; Karayolları Trafik Kanunu kapsamında zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumuna belirleme yetkisi verilen iskonto oranına yüzde 5'i geçmemek üzere üst sınır getirilerek Kurumun kullanacağı takdit yetkisinin çerçevesinin belirgin hale getirilmesini teminen değiştirilmek suretiyle çerçeve 3 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 2

Teklifin çerçeve 2 nci maddesi; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 92 nci maddesine eklenen fıkrada sigortacının kendi sigortalısının kusuru oranında sorumluluğunun devam edeceğine ilişkin hükmün anlatımına açıklık kazandırılması amacıyla, fıkrada yer alan "sorumluluğu varsa"

ibaresinden sonra gelmek üzere “bu sorumluluk” ibaresinin eklenmesini teminen redaksiyona tabi tutulmak suretiyle çerçeve 4 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 3

Teklifin çerçeve 3 üncü maddesi; Komitenin görevinin esasen Komitede temsil edilen kurumlar arasında işbirliği ve eşgüdümü sağlamak şeklinde tanımlanmasını teminen değiştirilmek suretiyle çerçeve 5 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 4, 5 ve 6

Teklifin çerçeve 4, 5 ve 6 ncı maddeleri; sırasıyla çerçeve 6, 7 ve 8 inci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Covid-19 salgınının devam etmesi ve bu durumun turizm sektörüne olumsuz etkilerinin sürmesi nedeniyle; 1/1/2021 tarihi ile 31/12/2021 tarihi arasındaki dönemde geçici 25 inci ve 26 ncı maddeler kapsamında ertelenen bedeller hariç olmak üzere tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni, yararlanma, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat payları ile ecrimisillerin ödeme sürelerinin herhangi bir başvuru şartı aranmaksızın 30/11/2022 tarihine kadar ertelenmesi, bu alacakların erteleme tarihi sonuna kadar herhangi bir zam veya faiz uygulanmadan tahsil edilmesi yönündeki düzenleme Teklife yeni çerçeve 9 uncu madde olarak eklenmiştir.

Madde 7, 8, 9,10,11,12,13 ve 14

Teklifin çerçeve 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 üncü maddeleri; sırasıyla çerçeve 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 ve 17 nci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 15

Teklifin yürürlüğe ilişkin 15 inci maddesi; 18 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 16

Teklifin yürütmeye ilişkin 16 ncı maddesi; 19 uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından Teklifin tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. ÖZEL SÖZCÜLER

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Ağrı Milletvekili Ekrem ÇELEBİ,
- Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
- Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN,
- Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,
- Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,
- Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat KOÇER,

- Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK,
 - İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
 - İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL,
 - Kayseri Milletvekili Mustafa Baki ERSOY,
 - Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
 - Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR,
 - Trabzon Milletvekili Salih CORA,
 - Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ
- özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Cevdet Yılmaz</i> Bingöl	<i>İsmail Faruk Aksu</i> İstanbul	<i>Abdullah Nejat Koçer</i> Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Kâtip <i>Şirin Ünal</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Ekrem Çelebi</i> Ağrı (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Bülent Kuşoğlu</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Durmuş Yılmaz</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Orhan Yegin</i> Ankara (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Cavit Arı</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Bekir Kuvvet Erim</i> Aydın (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Necdet İpekyüz</i> Batman (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İbrahim Aydın</i> Antalya (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Nilgün Ök</i> Denizli (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Garo Paylan</i> Diyarbakır (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Kılıç</i> Bursa (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Cemal Öztürk</i> Giresun (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Mehmet Bekaroğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Emine Gülizar Emecan</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Erol Katurcioğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye <i>Kamil Okyay Sındır</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Baki Ersoy</i> Kayseri (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Mustafa Kalaycı</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Abdullatif Şener</i> Konya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Uğur Aydemir</i> Manisa (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Süleyman Girgin</i> Muğla (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Salih Cora</i> Trabzon (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Erhan Usta</i> Samsun (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İsmail Güneş</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsüdür)

MUHALEFET ŞERHİ

(2/3607) esas numaralı "Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

Genel değerlendirme

Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen (2/3607) esas numaralı Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 10 ayrı Kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik yapan 19¹ maddeden oluşan bir torba kanun teklifidir.

Söz konusu kanun teklifi geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan, yaklaşık otuz beş aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi (?) olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı tablosunun mahzurlarını ortaya konulmasına örnek teşkil edebilecek bir mini kanun teklifi konumunda bulunmaktadır.

Kanun teklifinin 3 ve 4. maddesi; Karayolu Trafik Kanunu ve trafik kazaları sonucunda kullanılan Mali Sorumluluk Tazminatının saptanması ile ilgili olarak bu konuda ihtisası olmayan Plan ve Bütçe Komisyonunda acele ile görüştüğümüz 32 maddeden oluşan ve biri biri ile ilişkisiz çok sayıda kanunda değişiklik yapan ve yine bir torba kanun hüviyetini taşıyan 14.04.2016 tarih ve 6704 sayılı **65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz Ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 3 ve 4. maddeleri** ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ve 92. maddelerinde değişiklik öngören 3 ve 4. maddelerinin bazı hükümlerinin 9/10/2020 tarihli ve 31269 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Anayasa

¹ Söz konusu kanun teklifi komisyona sunulduğu anda 16 maddeden oluştuğu halde görüşmeler sırasında verilen 3 adet önerge ile teklifteki madde sayısı 19'a yükselmiştir.

Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve Esas No: 2019/40, Karar No: 2020/40 Kararı ile iptal edilmesi nedeniyle yapılan yeni düzenlemeler ile ilgilidir.

Kanun teklifinin 5. maddesi; yine geçen 28 ay önce Plan ve Bütçe Komisyonunda tüm uyarılarımıza rağmen acele ile görüşülen 70 maddelik bir torba yasa formatında bulunan 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı **“Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 21 . maddesi ile 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 1 inci maddesi ile ihdas olunan “Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi”nin yeniden revize edilerek “Finansal İstikrar Komitesi” formatına dönüştürülmesi ile ilgilidir.**

Kanun teklifinin 16. maddesi; yine sadece yaklaşık 20 günce Plan ve Bütçe Komisyonundan acele ile geçirilen ve 29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı “Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un T.B.M.M. genel kurulunda 29.Nisan 2021 tarihinde yapılan görüşmeleri sırasında verilen son dakika önergesi ile 5/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna eklenen geçici 3. madde ile getirilen ibraz süresinin son günü 30 Nisan 2021 ile 31 Mayıs 2021 tarihleri arasına isabet eden çeklerin bu tarihler arasında ibraz edilmemesi, diğer bir ifadeyle karşılığının tahsil edilmesinin yasaklanmasını sağlayan maddenin yanlışlığının düzeltilmesi ve bu süre zarfında piyasada vadesi gelen çeklerle ilgili kaosu giderilmesi ile ilgilidir.

Yukarıda yer alan tespitler; TBMM’de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan torba kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının tüm mahsurlarını ortaya koymaktadır.

Kanun teklifinin 6. maddesi torba yasa teklifleri ile neredeyse her ay ortalama bir kez yeni ek veya geçici madde ihdas edilen 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa yine geçici madde eklenerek mikro ve küçük işletmelere, ilave olarak istihdam ettikleri çalışanlarının sigorta primleri, KGF garantisıyla kamu bankalarından kullandıkları kredilerin kar payı ve faizlerinden indirilmesi ve indirilen bu tutarın İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması ile ilgilidir.

Kanun teklifinin 7 ve 8. maddeleri yine bu komisyonda daha önce iyice tartışılmadan yasalaştırılan 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununa yapılan ilave ve değişikliklerle ilgilidir.

Kanun teklifinin 14 ve 15. maddeleri yine bu komisyonda daha önce acele ile torba kanunla değişikliklere uğrayan 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun yapılan yeni ilave ve değişikliklerle ilgilidir.

Yukarıda bahsedilen konularla ilgili kod yasalarda, T.B.M.M'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine neden olmaktadır.

Covid-19 krizi Türkiye ekonomisini, geçirmiş bulunduğu ağır ekonomik buhranla birlikte sarsıcı bir boyutta etkilerken, Plan ve Bütçe Komisyonuna getirilen yasa tekliflerinde bu durumdan etkilenen toplum kesimlerinin problemlerini gidecek esaslı çözüm önerilerine ilişkin yasal önermeler bulunmamakta, gündemden ilgisiz konuları içeren acil olmayan konularla ilgili yasa değişikliği önerilerine ağırlık verilmemekte veya acele ile getirilen son dakika önergeleri ile biri birinden kopuk yanlış sonuçlar doğuran anan değişiklikleri yapılmaktadır. Muhalefet partilerine üye olan milletvekilleri bu konularda tarafından verilmiş bulunan yasa teklifleri komisyonların gündemine dahi alınmamaktadır. Muhalefet partilerinin bu konulardaki çabaları engellenmektedir.

Mevcut iktidar Covid 19 pandemisi ile ilgili ekonomik alandaki mücadeleyi de algı yönetimi açısından kullanmaya başlamış, bu konuda yapılan direkt harcama, borç ve prim erteleme, kredi genişleme ve borç erteleme gibi hususlarda şeffaflıktan uzak bir tavır izlemeye devam etmektedir.

Diğer ülkelerin aksine bütçeden direkt nakit ve karşılıksız ödeme yöntemlerinin kullanılması tercih edilmemiştir. Son dönemde uyarıları dikkate alarak bu tavrını bir ölçüde değiştirmeye başlamıştır

Covid-19 pandemisi öncesi başlayan ekonomik kriz ve pandemiyle de giderek ağırlaşan ekonomik sorunlar ve özellikle de pandeminin belli sektörler üzerinde yarattığı ve belli kesimler üzerinde yarattığı ağırlaşan sorunlar detaylı olarak Plan ve Bütçe Komisyonunda tartışılmamakta, yüzeysel, günlük politika tercihlerini içeren yasal düzenlemeler komisyondan geçirilmektedir.

Covid-19 salgını krizinin ekonomik, sosyal etkilerini de en aza indirgeyecek gerçekçi gelir ve maliye politikalarını tasarlayarak gerekli yasal düzenlemeleri içeren kanun tekliflerini iktidar ve muhalefet olarak hep birlikte bir an önce yasalaştırmak zorundayız.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi(?) ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa’nın “Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi” başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.’nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yaklaşık 35 aydan beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 73 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerinin, “atanmış bakan” müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

“İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması”, Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

2018 seçimlerinden sonra geçen otuz beş aylık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM’de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla “torba yasa” biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metninin içeriğinden dahi habersiz olduğu, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri,

konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

24 haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin tümü nerdeyse torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi diye bir sistem yoktur, böyle bir realite, yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından torba kanun adı verilen yöntem ile çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin otuz dört aylık uygulaması, “tek adam yönetiminin” sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, “Cumhurbaşkanı’nın yürütme ile özdeşleşmiş olması”, nedeniyle yürütme “tek kişi” yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM’de Cumhurbaşkanlığı’nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM’ üyelerine aittir. Ne var ki, yaklaşık otuz dört aylık uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM’nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanamadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM’de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul’da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM’de oylanan kanunların çoğunluğu, Anayasa’ya aykırı bir biçimde hazırlanan “torba yasa” tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik

ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır. Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Bütün demokratik ülkelerde temel kuraldır, parlamentolar yasama yetkisi konusunda ortaksızdır ve yasama yetkisi sadece parlamentolar tarafından kullanılır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri² vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

24 Haziran 2018 tarihinden itibaren T.B.M.M.'nde yasama faaliyeti açısından gözlemlenen gelişmeler bu sistemin sürdürülemez olduğunu ortaya koymaktadır.

Uşak Milletvekili ve 64 Milletvekili tarafından verilen (2/3607) esas numaralı “Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi”nin T.B.M.M.’ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

1. Anayasa'ya aykırılık savlarımız değerlendirilmemiştir.

1.1 Kanun Teklifinin bütünü'nün Anayasa'ya uygunluk açısından değerlendirilmesi yapılmamıştır.

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere birden çok Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmayan ve üstelik torba öneri tarzında hazırlanan ve kabul edilen yasalar, Anayasaya aykırıdır.

- İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmemiştir:

² Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 07.04.2021 tarihine kadar Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan 2380 maddeden oluşan 73 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” (İçtüzük, md.38).

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. Bu ön sorun çözülmeden komisyon, görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya red kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk, hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece red hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki “Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2 Torba yasa uygulamasının anayasaya uygunluğunun da sorgulanması gerekir.

Söz konusu 19³ maddelik torba kanun teklifi toplam biri birinden farklı 10 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleeri (CBK) yoluyla bir tür “paralel yasama”ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini iki yıldır askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa’ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Cumhur İttifakı dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesinin denetimi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özellikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifi TBMM tekelinde bir yetki olarak öngörüldüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadırlar.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM’ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrutusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

³ Söz konusu kanun teklifi komisyona sunulduğu anda 16 maddeden oluştuğu halde görüşmeler sırasında verilen 3 adet önerge ile tekliftteki madde sayısı 19’a yükselmiştir.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de, bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde- torba yasa uygulamasını yerindesiz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa'nın 7. maddesine göre; *“Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez”*

“Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” (md.11).

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir

Kanun teklifinin geneli üzerindeki görüşmelere başlarken toplam 10 ayrı Kanunda 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmakta olan 19⁴ maddeden oluşan "mini torba kanun teklifi"nin bu haliyle anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.⁵

Oysa Meclis İç Tüzüğü'nün 38. maddesi “ Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder“ hükmünü taşımakta olup bu sorun bu madde uyarınca çözüme bağlanmadan tasarı görüşmelerine geçilemez.

Buna karşın Anayasa'ya aykırılık iddiası karara bağlanmadan maddeler üzerinde görüşmelere geçilmesi İchtüzüğe aykırıdır.

⁴ Söz konusu kanun teklifi komisyona sunulduğu anda 16 maddeden oluştuğu halde görüşmeler sırasında verilen 3 adet önerge ile teklifteki madde sayısı 19'a yükselmiştir.

⁵ Bu konudaki geniş değerlendirmeler 196 sıra sayılı Denizli Milletvekili Nilgün Ök ile 46 Milletvekilinin” Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin (2/2633)” ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun 30 ila 35. Sahifeleri ile İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar ve Düzce Milletvekili Ayşe Keşir ile 2 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3037) ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun 22 ila 28. Sahifelerinde yer almaktadır.

2. Yaklaşık otuz beş aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmakta idi.

Bu alışkanlık Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27. Dönemin 4.Yasama döneminde de ısrarla sürdürülmektedir. Daha önce de Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek yasalaştırılan 26.07.2018 tarih ve 7146 sayılı "Askerlik Kanunu ile Diğer Bazı Kanunlarda ve 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", "11.10.2018 tarih ve 7147 sayılı "Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun", 27.12.2018 tarih ve 7159 sayılı "Karayolları Trafik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı "Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 18.01.2019 tarih ve 7162 sayılı "Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 21.02.2019 tarih ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30.05.2019 tarih ve 7176 sayılı "Bazı Kanunlar ile 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 17.07.2019 tarih ve 7186 sayılı "Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" , 05.12.2019 tarih ve 7194 sayılı Digital Hizmet Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 21.12.2019 tarih ve 7201 sayılı "Kamulaştırma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 20.02.2020 tarih ve 7222 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 25.03.2020 tarih ve 7226 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılması Hakkında Kanun", 16.04.2020 tarih ve 7244 sayılı "Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 18.06.2020 tarih ve 7247 sayılı "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun",

23.07.2020 tarih ve 7252 sayılı “Digital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 16.10.2020 tarih ve 7254 sayılı “Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” 11.11.2021 tarih ve 7256 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 15.04.2021 tarih ve 7316 sayılı numaralı “Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı “Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” gibi Uşak Milletvekili İsmail Güneş ve 64 Milletvekili tarafından verilen (2/3607) esas numaralı ““Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Karamamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” de geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan 19⁶ maddelik mini torba yasa hüviyetinde bulunmaktadır.

Söz konusu kanun teklifinin sivil toplum kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin ve ilgili kamu kuruluşlarının geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır

Söz konusu torba kanun teklifi 10.05.2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji; Sağlık Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarına sevk edilmiştir.

Kanun teklifi diğer bazı ihtisas komisyonlarının ilgi ve çalışma alanlarına giren bazı düzenlemeleri içermesine rağmen başkaca herhangi bir tali komisyona sevk edilmemiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Komisyonun 17.05.2021 günü saat 11.00’de Plan ve Bütçe Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığının 10.05.2021 tarih ve 13922241-130.02-8/6752 sayılı yazıları ile komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji; Sağlık Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarında gündeme alınıp görüşülmediği öğrenilmiştir.

⁶ Söz konusu kanun teklifi komisyona sunulduğu anda 16 maddeden oluştuğu halde görüşmeler sırasında verilen 3 adet önerge ile teklifteki madde sayısı 19’a yükselmiştir.

Kanun teklif metninin Komisyonda görüşülmesine başlanılmadan önce tarafımızca yapılan 29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı "Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un T.B.M.M. genel kurulunda görüşülmesi sırasında 7226 Sayılı Kanuna, 29 Nisan 2021 tarihinde eklenen bir geçici maddeyle çek uygulamasında yaratılan kaosu gidermeye yönelik ivedi düzenlemenin ve bazı teknik çalışmayı gerektirmeyen maddelerle ilgili çalışmanın teklifin diğer maddelerinden ayrılarak süratle yasalaştırılması, diğer maddeler ile ilgili detaylı bir çalışmanın yapılması yönündeki önerimiz kabul görmemiştir.

Kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonunun 17.05.2021 günü saat 11.00'de başlayan toplantısında yaklaşık 12 saatlik aralıksız bir çalışma süreci sonunda üç madde ilavesi ile kabul edilmiştir.

Geçmiş dönemlerde kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenerek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Nitekim bu Kanun teklifinin 3 ve 4. maddesi; 14.04.2016 tarih ve 6704 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz Ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 3 ve 4. maddeleri ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ve 92. maddelerinde değişiklik öngören 3 ve 4. maddelerinin bazı hükümlerinin 9/10/2020 tarihli ve 31269 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve Esas No: 2019/40, Karar No: 2020/40 Kararı ile iptal edimesi nedeniyle yapılan yeni düzenlemeler ile ilgilidir.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda

ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılmasına ve tartışılmamasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanmamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olunmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi esnasında tüm maddelerle ilgili detaylı herhangi bir mali yük tablosu komisyon üyelerinin dikkatine sunulmamıştır.

5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanılması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla (?) kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

Komisyonu sevk edildiği sırada 16 maddeden oluşan bilahare komisyonda verilen önergelerle üç madde ilavesi ile 19 maddeye ulaşan söz konusu mini torba kanun teklifinin;

-1 ve 2. maddelerinin Anayasa Komisyonunda,

-3 ve 4. maddelerinin İçişleri ve Adalet Komisyonunda,

-6,7 ve 8. maddelerinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda,

-14, 15 ve 16. maddelerinin Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda,

-16. maddenin Adalet Komisyonunda

ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İçtüzüğü'nün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İçtüzüğü'nün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman

olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de iletülikle uygun olacaktır.

Söz konusu 19 maddelik mini torba kanun teklifi toplam 10 ayrı Kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararınameye değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

Teklif Maddesi	Kanun /KHK Sıra No.	Düzenleme Yaptığı Kanun
1	1	22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "yüz milyon lirayı aşan" ibaresinin "binbeşyüz lirayı aşan" şeklinde değiştirilmesi
2		
3	2	13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 90'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Kanun" ibarelerinin "Kanunda" şeklinde değiştirilmesi ve fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümleler eklenmesi.
4		2918 sayılı Kanunun 92'nci maddesinin birinci fıkrasına bentler ve maddeye fıkra eklenmesi.
5	3	9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'un 1 inci maddesinin başlığı ile birlikte değiştirilmesi.
6	4	25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'na geçici madde eklenmesi.
7	5	28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinin yürürlükten kaldırılması.
8		4632 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
9	6	29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna geçici madde eklenmesi
10	7	10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun a) 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "orta vadeli mali plan," ibaresinin madde metninden çıkarılması. b) 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ve mali plan" ibaresinin madde metninden çıkarılması.

		<p>c) 16'ncı maddesinin başlığında yer alan "malî plan" ibaresinin başlık metninden çıkarılması, ikinci fıkrasında yer alan "de kapsayacak şekilde onaylanan" ibaresinin ", gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminlerini, bütçe dengesi ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren" şeklinde değiştirilmesi ve üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılması.</p> <p>ç) 17'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "program ve malî planda" ibaresinin "programda" şeklinde değiştirilmesi.</p> <p>d) 18 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan "Orta vadeli malî planı" ibaresinin "Orta vadeli programı" şeklinde değiştirilmesi.</p>
11		5018 sayılı Kanuna ek madde eklenmesi.
12		5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı Cetvelin 9 uncu sırasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesi, Cetvele 9 uncu sıradan sonra gelmek üzere aşağıdaki 10 uncu sıranın eklenmesi ve mevcut sıra numaralarının buna göre teselsül ettirilmesi. "9) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı" "10) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı"
13	8	19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 'nun 99 uncu maddesinin yürürlükten kaldırılması.
14	9	3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu 'nun 33/A maddesinin başlığı ile birlikte değiştirilmesi.
15		5684 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi.
16	10	25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 'un geçici 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin değiştirilmesi ve maddeye fıkra eklenmesi.
17	1	3/6/2011 tarihli ve 642 sayılı Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 'nin 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin değiştirilmesi.
18		Yürürlük maddesi.
19		Yürütme maddesi.

19 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu mini torba kanun teklifinin, 2 maddesi tüm Siyasi Partileri ve Anayasa Mahkemesini, 5 maddesi Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunu, 3 maddesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını-Sosyal Güvenlik Kurumunu-Türkiye İş Kurumunu-İşsizlik Fonunu, 1 maddesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığını, 4 maddesi Hazine ve Maliye Bakanlığını, Strateji ve Bütçe Dairesi Başkanlığını, 2 maddesi

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu, 1 maddesi Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını-Sermaye Piyasası Kurulunu-Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunu, 1 maddesi Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarını, 1 maddesi Ticaret Bakanlığını ilgilendiren hususlardan oluşmaktadırdır.

19 maddelik Kanun Teklifinde;

-Siyasi Partiler Kanununda yer alan Kesin Hesabın Düzenlenmesi ile ilgili maddede yer alan ve "kesin hesap cetvellerine" eklenmesi gereken taşınır malların ve menkul kıymetlerin ve hakların değerleri ile ilgili limitin yükseltilmesi ve bu tutarın her yıl 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerleme oranında artırılmasının sağlanması,

-Karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk (zorunlu trafik sigortası) kapsamında ödenecek tazminatların hesaplanması,

-Karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk (zorunlu trafik sigortası) kapsamı dışında kalan tazminat taleplerinin belirlenmesi,

-Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi" nin adı "Finansal İstikrar Komitesi" olarak değiştirilmesi, görev ve yetkilerinin yeniden belirlenmesi,

-BDDK bünyesindeki Finansal İstikrar Komisyonunun kaldırılması,

-Sigortalı sayısı 50'nin altında olan (mikro ve küçük işletmeler)  zel sektör işyerlerinin, 1 Temmuz 2021 ile 30 Haziran 2022 ilave olarak işe aldıkları ve 12 ay süreyle sigorta primlerini yasal süresi içerisinde düzenli ödedikleri çalışanlarının sosyal sigorta primlerini, KGF garantisıyla kamu bankalarından, bu kanunun yürürlük tarihiyle 30 Haziran 2022 tarihleri arasında kullanacakları kredilerin faiz veya kar payından indirebilmelerinin sağlanması,

-18 yaşından küçük çocukları için birikim yapmak isteyen ebeveynlere çocukları adına de bireysel emeklilik hesabı açma olanağı getirilmesi,

-Dernek, vakıf veya ticari şirketler bünyesindeki (bankalar, sigorta şirketleri ve oda ve borsaların emeklilik sandıkları hariç) emeklilik sandıklarına birikimlerini yetkili organlarının kararıyla 31 Aralık 2023'e kadar bireysel emeklilik sistemine aktarma olanağının getirilmesi,

-İlgili bakanlıklar tarafından üzerinde turizm tesisleri yapılmak üzere adlarına kamu arazisi tahsis edilen Kültür ve Turizm Bakanlığında belgeli yatırımcılar ve işletmecilerden; irtifak hakkı tesis edilip edilmediğine veya kullanma izni verilip verilmediğine bakılmaksızın 1/1/2021 tarihi ile 31/12/2021 tarihi arasındaki dönemde tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni bedelleri, yararlanma bedelleri, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat payları ile Kültür ve Turizm Bakanlığında belgeli turizm tesislerinin yatırımcıları ve işletmecilerinden bu faaliyetleri dolayısıyla Hazine taşınmazlarını izinsiz kullanımlarından dolayı aynı dönemde tahsil edilmesi gereken ecimisillerin ödeme sürelerinin, başvuru şartı aranmaksızın 30/11/2022 tarihine kadar ertelenmesi ve bu alacaklar ertelenen tarihe kadar herhangi bir zam veya faiz uygulanmadan tahsil edilmesinin sağlanması,

-5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda değişiklik yapılarak orta vadeli mali plan bütçe hazırlık sürecinden çıkarılması, orta vadeli mali plana 5018 sayılı kanunda yapılmış olan atıfların, orta vadeli programa yapılmış sayılması,

-Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı halinde iki ayrı bakanlık olarak yeniden teşkilatlandırılması nedeniyle 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı Cetvelde gerekli değişikliğin yapılması,

-5684 sayılı Sigortacılık Kanununda değişikliğe gidilerek tüzel kişiliğe sahip Özel Risk Yönetim Merkezi kurulması,

-Sigortacılık Kanununa eklenen geçici bir maddeyle daha önce oluşturulan sigorta havuzlarının (*devlet destekli alacak sigortası, maden çalışanları zorunlu ferdî kaza sigortası, tıbbî kötü uygulamaya ilişkin zorunlu mali sorumluluk sigortası*) Özel Riskler Yönetim Merkezi bünyesinde toplanmasının sağlanması,

-29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı "Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un T.B.M.M. genel kurulunda görüşülmesi sırasında 7226 Sayılı Kanuna, 29 Nisan 2021 tarihinde eklenen bir geçici maddeyle çek uygulamasında yaratılan kaosu gidermeye yönelik yeni bir düzenleme yapılması,

-Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi Ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının görev süresini uzatma konusunda Cumhurbaşkanına yeni yetki verilmesi,

gibi yaklaşık biri birinden farklı 17 ayrı konuda, toplam 10 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişikliklerin de yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe alt komisyonunda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Birbiriyle ilgili bulunmayan toplam 10 adet Kanun ve 1 adet Kanun Hükmünde Kararname metninde değişiklik yapan 19 maddelik söz konusu teklif, aynı zamanda mini torba yasa teklifi hüviyetindedir.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda ve Kanun Hükmünde Kararnamede aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temelinde dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılabilmesi, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan İttüdüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu mini torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılammaktadır. Konu ve kapsam itibarıyla biri biriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İçtüzüğü'nün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracaktır kanaatindeyiz.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili içtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğerk alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak herhangi bir etki analizi çalışması yapılmamıştır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

3. Kanun teklifinin maddeleri üzerindeki görüşlerimiz.

10 ayrı Kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararname metninde ayrıntılı değişiklik yapan 19 maddelik yasa teklifinin maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

3.1 Teklifin 3 ve 4. maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddelerinde;

-Karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk (zorunlu trafik sigortası) kapsamında ödenecek tazminatların hesaplanması,

-Karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk (zorunlu trafik sigortası) kapsamı dışında kalan tazminat taleplerinin belirlenmesi

hususlarında 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ve 92. maddelerinde değişiklik yapılmaktadır.

Kanun teklifinin 3. maddesinin gerekçesinde;

"9/10/2020 tarihli ve 31269 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve Esas No: 2019/40, Karar No: 2020/40 Kararı ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ve 92 nci maddelerinde kısmi iptallere hükmedilmiş olup iptallerin gerekçesi olarak, Kanunda genel bir çerçeve çizilmeksizin idarenin takdir yetkisine göre düzenlenen Genel Şartlar aracılığıyla tazminat hesaplamalarına dair esasların belirlenmesinin Anayasa aykırı olduğu belirtilmiştir.

Anılan iptal gerekçeleri göz önünde bulundurularak maddeyle, karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamındaki tazminat hesaplamalarına dair

temel çerçeve çizilmiştir. Bu kapsamda, değer kaybı tazminat hesaplamalarında esas alınacak temel kriterlerin Kanunda açıkça sayılması, destekten yoksun kalma ve sürekli sakatlık tazminatı hesaplamalarında ise ülkemiz demografik gerçeklerini en doğru biçimde yansıtan ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosunun kullanılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, gelecekte gerçekleşmesi muhtemel maddi kayıpların hesaplama tarihi itibarıyla peşin ödenmesi sebebiyle, tazminat hesaplamalarında zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında belirtilen iskonto oranının kullanılması esas getirilmesi ve kişilerin hayatta kalma olasılığı ile beklenen ömür sürelerinin dikkate alındığı hayat anüiteleri ile genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun bir biçimde tazminat hesabı yapılması hedeflenmektedir. Bununla birlikte, sürekli sakatlık tazminatı hesaplamalarına esas teşkil eden sürekli sakatlık oranının tespitinde esas alınacak ve konuyla ilgili kamu kurum veya kuruluşları tarafından yayımlanan yönetmeliğin, zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında belirtilmesi öngörülmektedir.

Diğer taraftan, uygulamada birlüğün ve sigortalılar arasında eşitliğin sağlanması adına Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumuna (SEDDK), Karayolları Trafik Kanununun 90 ncı maddesinin birinci fıkrası ile düzenlenen tazminat hesaplamalarında sigorta şirketleri tarafından kullanılacak olan aktüeryal yöntemleri ve diğer teknik hususları düzenleme yetkisi verilmektedir.”

Teklifin 4. maddesinin gerekçesinde ise;

“9/10/2020 tarihli ve 31269 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve Esas no: 2019/40, Karar No: 2020/40 Kararı ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ve 92 nci maddelerinde kısmi iptallere hükmedilmiş olup iptallerin gerekçesi olarak Kanunda genel bir çerçeve çizilmeksizin doğrudan Genel Şartlar aracılığıyla tazminat hesaplamalarına dair esasların belirlenmesinin Anayasa aykırı olduğu belirtilmiştir.

Anılan iptal gerekçeleri göz önünde bulundurularak maddeyle, halihazırda sayılan teminat dışında kalan hallere ekleme yapılarak Genel Şartlar aracılığıyla bugüne kadar uygulanmakta olan birtakım özellikli durumların da Kanuna eklenerek teminat dışı sayılmaya devam etmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda maddeyle;

- Destekten yoksun kalan hak sahibinin, ölümüne sebep olan kazadaki kusuruna karşılık gelen tazminat taleplerinin,

- Zorunlu mali sorumluluk sigortası ile korunan hukukî menfaat, araç işletilmesi sebebiyle üçüncü kişinin malvarlığında doğrudan meydana gelen zararlar olduğundan doğrudan zarar niteliğinde olmayan gelir kaybı, kâr kaybı, iş durması ve kira mahrumiyeti gibi zararların,

- Araçta değer kaybı tazminatı oluşmasına sebep olmayacak kadar küçük hasarlar için değer kaybı tazminatı talepleri,

- Aracın trafik kazası neticesinde trafikten çekme işlemi ya da hurdaya çıkarma işlemi nedeniyle ilgili tazminatlar ödenmekle birlikte, bu araçlar için artık piyasa değerinin bahsedilemeyeceğinden, değer kaybı tazminatı talepleri,

- Terör eyleminde ve bu eylemlerden doğan sabotajda kullanılan araçların sebep olduğu, terör ve sabotaj eyleminde yer alan kişilerin veya bu eylemlerde kullanılan araçların uğradığı zararlar, sigorta sözleşmesinde teminat altına alınan "risk" ile bağdaşmadığından, söz konusu kişiler ve araçların uğradıkları zararların,

zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamı dışında bırakılması amaçlanmaktadır." açıklaması yet almaktadır.

Kanun teklifinin 3 ve 4. maddesi; Karayolu Trafik Kanunu ve trafik kazaları sonucunda kullanılan Mali Sorumluluk Tazminatının saptanması ile ilgili olarak bu konuda ihtisası olmayan Plan ve Bütçe Komisyonunda acele ile görüştüğümüz 32 maddeden oluşan ve biri biri ile ilişkisiz çok sayıda kanunda değişiklik yapan ve yine bir torba kanun hüviyetini taşıyan 14.04.2016 tarih ve 6704 sayılı **65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz Ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 3 ve 4. maddeleri** ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ve 92. maddelerinde değişiklik öngören 3 ve 4. maddelerinin bazı hükümlerinin 9/10/2020 tarihli ve 31269 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve Esas No: 2019/40, Karar No: 2020/40 Kararı ile iptal edilmesi nedeniyle yapılan yeni düzenlemeler ile ilgilidir.

O dönem anılan yasa teklifi ile ilgili muhalefet gerekçesinde aşağıda yer alan uyarılarımız dikkate alınmadan bu maddeler yasalaştırılmıştır.

"Karayolları zorunlu mali sorumluluk sigortası konusunda özellikle şoför esnafının haklı yüksek bedelli poliçe şikayetleri ile TBMM gündemine gelen sorun öncelikle şoför esnafının sorunlarının giderilmesini hedeflemek durumunda iken konu Plan ve Bütçe Komisyonu'nda sigorta şirketlerinin sorunlarının çözümüne dönüşmüştür. Sigorta şirketleri 10 yıldır süren teknik zararlarının geçen yıl bilanço zararına dönüştüğünü öne sürerek tazminatlarla ilgili hükümlerde daha dar ve yoruma yer vermeyecek düzenlemelere gidilmesini talep etmişler ve bu şartla poliçelerde indirim gidebileceklerini belirtmişlerdir. Bu amaçla sigorta kapsamındaki tazminatlara uygulanacak kurallar öncelikle Hazine Müsteşarlığı tarafından belirlenecek özel esaslara, sonra Borçlar Kanunu hükümlerine tabi kılınmıştır. Hukukun genel normlarına aykırı bu durumu kabul etmek mümkün değildir.

Özellikle 4.maddenin aşağıdaki bentlerinin adil ve hukuka uygun olmadığı kanaatindeyiz;

"h) İlgililerin, sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmayan tazminat talepleri,

i)Bu Kanun çerçevesinde hazırlanan zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartları ve ekleri ile tanımlanan teminat içeriği dışında kalan talepler.”

h şikkının başlıkla çeliştiği ve mükerrerek teşkil ettiği, i şikkının ise teminat konusunu kanunla belirlemekten çıkarıp Hazine Müsteşarlığı'nın yetkisine bıraktığı açıktır. Bu vesile ile aynı il sınırları içerisinde poliçelerin standart fiyatlandırması nedeni ile ortaya çıkan şoför esnafı şikayetleri de dikkate alınmamıştır. Yani örneğin; Ankara'nın merkezindeki bir taksi ile Polatlı ilçesindeki bir taksinin poliçeleri farklı riskler taşıdığı halde aynı tutulmaya devam edilmiştir. Bu düzenleme, şoför esnafının dardine çare olmayacak ama kazalarda mağdur olan üçüncü şahısların ciddi bir şekilde mağdur olmasına neden olacaktır. Çünkü bu düzenleme; sigorta şirketlerinin kazalarda mağdur olan şahıslara ödemekte oldukları tazminatları sınırlamaktadır:

Yine aynı şekilde UND'nin (Uluslararası Nakliyeciler Derneği) yurt içi ve yurt dışı için mükerrerek fiyatlandırma yapıldığı konusundaki haklı talepleri de dikkate alınmamıştır”

9/10/2020 tarihli ve 31269 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 17/7/2020 tarihli ve Esas No: 2019/40, Karar No: 2020/40 Kararı ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ve 92 nci maddelerinde yapılan değişikliklerin kısmi iptallerine hükmedilmiş olup iptallerin gerekçesi olarak, Kanunda genel bir çerçeve çizilmeksizin idarenin takdir yetkisine göre düzenlenen Genel Şartlar aracılığıyla tazminat hesaplamalarına dair esasların belirlenmesinin Anayasa aykırı olduğu belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi söz konusu düzenlemelerin bir bölümünü Anayasa'nın 5., 13., 17., 35. ve 48. maddelerine aykırı bularak iptal etmiştir.

Teklifte yer alan 3 ve 4. maddelerin gerekçesinde Anayasa Mahkemesinin iptal Kararında yer alan iptal hususlarının dikkate alındığı ileri sürülmektedir.

Anayasa Mahkemesi Kararları dikkatlice okunduğunda söz konusu kanun teklifinin komisyonda görüşülmesi sırasında tarafımızca dile getirilen hususların sadece bir bölümünün Anayasa Mahkemesinin değerlendirmesi kapsamında olduğu görülecektir.

Söz konusu maddelerin komisyondaki görüşmeleri sırasında bu değişikliğin nedenlerinden biri olarak Anayasa Mahkemesi Kararı sonrası yasal boşluk doğduğu, bazı mahkemelerin ödemelerin Borçlar Kanununun haksız fiillere göre yapılması gerektiği yönündeki hükümleri gereği tazminatlarda ortalama yüzde 53, vefa tazminatlarında ortalama yüzde 40 artış olduğu, diğer taraftan da toplam muallak tazminat yükünde de yüzde 28 oranında bir artışların gerçekleştiği, bu durumun sigorta şirketlerinin pasifinde de 5,9 milyar TL yükselmeye neden olduğu, bu durumun devamı

halinde de zorunlu trafik sigortalarına ödenecek primlerin aşağı yukarı yüzde 22 oranında artma ihtimali olduğu ifade edilmiştir. Diğer bir ifade edilen bu düzenlemelerin sonucunun çoğunluğu yabancı sermayenin eline geçmiş bulunan sigorta şirketlerini güç durumda bıraktığı belirtilmiştir.

Maddelerin görüşülmesi sırasında söz konusu yeni düzenlemelerin Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarına tam olarak uygunluğu konusunda sorduğumuz sorulara net ve tatminkar yanıtlar alınamamıştır. Zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamındaki tazminatların tespit ve hesaplanması konusundaki belirsizliklerin tamamen giderilemediği anlaşılmıştır.

Söz konusu yeni düzenlemelerin mevcut duruma görece sigorta yaptırımlarıyla ilgili olarak ileride ilave ortaya çıkabilecek mali külfetlere neden olup olmayacağı konusundaki sorularımıza da tatminkar cevap alınamamıştır.

Zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamındaki tazminatlar, hasar tespiti ve ödemelerle ilgili olarak radikal değişiklikler yapan ve 24.000.000 araç sahibini ilgilendiren söz konusu düzenlemelerin; ilgili ihtisas komisyonunda konuya ilişkin tüm taraflar, sivil toplum kuruluşları, Esnaf ve Sanatkar Odaları temsilcileri ve şöförler cemiyeti temsilcilerinin katılımıyla tüm boyutuyla ayrıntılı olarak tartışılıp değerlendirilmesinden sonra yasalaştırılması gerektiğine inanıyoruz.

3.2 Teklifin 5. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 5.maddesi de yine geçen 24 ay önce bu komisyondan geçen 70 maddelik bir torba yasa formatında bulunan 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı "**Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 21 . maddesi ile 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 1 inci maddesi ile ihdas olunan "Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi"**nin yeniden revize edilerek "**Finansal İstikrar Komitesi**" formatına dönüştürülmesi ile ilgilidir.

Teklifle, "Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi" nin adı "**Finansal İstikrar Komitesi**" olarak değiştiriliyor.

Görev ve yetkileri gözden geçiriliyor. Mevcut Kanunda, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yönetmelikle belirlenen Komitenin üyeleri de Kanunla belirleniyor.

Teklifteki maddeye göre Komite,

Hazine ve Maliye Bakanının başkanlığında,

Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı,

Strateji ve Bütçe Başkanı,

Merkez Bankası Başkanı,

SPK Başkanı,

BDDK Başkanı,

Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı ve

TMSF Başkanından

oluşacaktır.

Komitenin amacı, “finansal sistemin sürdürülebilir ekonomik büyümeyi sağlıklı bir şekilde desteklemesi ve piyasalarda güvenin korunması için kırılganlıkların belirlenmesi ve sistemik risklerin yönetilmesinde ilgili kurumlar arasında işbirliği ve eşgüdümü sağlamak” olarak açıklanmaktadır.

Bu teklifin 10’uncu maddesiyle de BDDK bünyesindeki Finansal İstikrar Komisyonu (ikili bir yapı olmasının gerekçesiyle) kaldırılmaktadır.

Kamu kuruluşlarının yanı sıra sektör temsilcilerinin de yer aldığı Finansal İstikrar Komisyonunun görev ve işlevini Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı Finansal İstikrar Komitesi üstlenecektir

Bu düzenleme “siyasetten bağımsız karar alması beklenen” BDDK’nın bankacılık ve finansal piyasalarla ilgili bazı yetkilerinin Hazine ve Maliye Bakanlığına devredilmek istenilmektedir.

Madde metninde yer alan ve Cumhurbaşkanına ekonomik açıdan olağanüstü hal ilan etme yetkisine benzer yetkiler aynen korunmaktadır.

Teklifin 5. maddesinin gerekçesinde;

“Ülkemiz finansal sisteminin, iktisadi büyümeyi etkin bir şekilde destekleyebilmesi adına istikrarının korunması önemlidir. Bu ilke çerçevesinde, finansal sistemi gözeten farklı otoritelerin eşgüdüm içerisinde çalışmaları gerekmektedir. Maddeyle söz konusu eşgüdümün sağlanabilmesi adına Finansal

İstikrar ve Kalkınma Komitesinin, görev ve yetkileri gözden geçirilerek, daha etkin ve şeffaf bir kurumsal yapı oluşturulacak şekilde Finansal İstikrar Komitesi olarak yeniden yapılandırılması amaçlanmaktadır. Diğer taraftan, mevcut Kanun metninde Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesinin, "Kalkınma" ifadesiyle öngörülen misyonunun, kurulması planlanan Ekonomi Koordinasyon Kurulu tarafından yerine getirilmesi öngörülmektedir. Bu sebeple Komite isminden "Kalkınma" ibaresi çıkarılmaktadır."

açıklaması yer almaktadır.

Bu kanun teklifi ile değiştirilen 7161 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 21. Maddesiyle ilgili olarak Muhalefet Şerhinde tarafımızca belirtilen tespitler aşağıdaki gibidir.(Aşağıda ayrıca söz konusu komitenin özgeçmişi ile ilgili düzenlemeler de aktarılmaktadır.)

"Teklifin bu maddesiyle, 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Fiyat İstikrarı ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun adı "Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun" şeklinde değiştirilmekte, ve mülga 1 inci maddesi Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi" başlığı ile birlikte yeniden düzenlenmekte, ile Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesinin görevleri yeniden tanımlanmakta teklifin 23. maddesiyle de bir önceki maddede yapılan değişikliğe paralel olarak daha önce Finansal İstikrar Komitesinin görevlerini tanımlayan 4059 sayılı Kanunun ek 4 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

Teklifin bu maddesi;

"MADDE - 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Fiyat İstikrarı ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun adı "Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun" şeklinde değiştirilmiş ve mülga 1 inci maddesi madde başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi

MADDE 1- (1) Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi, finansal sistemin ekonomik büyümeyi sağlıklı bir şekilde desteklemesi ve piyasalarda güvenin korunması için sistemik risklerin yönetilmesi, finansal düzenlemelerde ve uygulamalarda uyumun sağlanması ve reel sektör ile koordinasyonun artırılması yönünde işbirliğinin tesis edilmesi ve bu kapsamda ihtiyaç duyulan verilerin merkezî şekilde toplanması için gerekli faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla kurulmuştur.

(2) Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesine üye kurum ve kuruluşlar ile komitenin çalışma usul ve esasları Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yönetmelikle belirlenir.

(3) Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi, aşağıda sayılan hususlarda kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğini tesis ederek düzenlemelerin ve uygulamaların koordinasyonunu sağlar:

a) Finansal istikrar ve güvenliği tehdit edebilecek sistemik risklerin belirlenmesi, etkin bir şekilde izlenmesi ve yönetilmesi için alınabilecek tedbirlerin tespit edilmesi.

b) Sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi amacıyla finansal kaynakların reel sektöre etkin bir şekilde dağıtılmasının sağlanması.

c) Sistemik sektörün sağlıklı gelişiminin sağlanması.

ç) Sistemik risklerin gerçekleşmesi durumunda uygulanacak kriz yönetim planlarının oluşturulması.

(4) Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi, görev alanı ile ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarından her türlü veri ve bilgiyi talep edebilir.

(5) Finansal sistemin bütününe sirayet edebilecek ölçüde olumsuz bir gelişmenin Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi tarafından tespiti hâlinde, üye kurum ve kuruluşların yetkileri dışında alınması gereken tedbirleri belirlemeye kendi görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde Cumhurbaşkanını yetkili olup, ilgili bütün kurum ve kuruluşlar belirlenen bu tedbirleri derhâl uygulamakla yetkili ve sorumludur.”

hükümünü taşımaktadır.

Teklif metnin gerekçesinde;

“Finansal sistemin ekonomik büyümeyi sağlıklı bir şekilde desteklemesi ve piyasalarda güvenin korunması, finansal otoriteler arasında işbirliğinin sağlanarak sistemik risklerin yönetilmesi ve finansal politika uygulamalarında uyumluluğun artırılması ile mümkündür. Bu amaca uygun olarak ilgili kurum ve kuruluşlar arasında etkin bir işbirliği ve koordinasyon mekanizmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Madde ile, ülke ihtiyaçları çerçevesinde, uluslararası iyi uygulamalar da dikkate alınarak Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesinin kurulması ve görev tanımının yapılması amaçlanmaktadır.

Teklifin bu maddesiyle ismi değiştirilen kanunun eski adı “Fiyat İstikrarı ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun” idi. Söz konusu kanunun birçok maddesi Hazine Müsteşarlığının görev ve yetkilerini de düzenlemekte idi.

Bu kanunun birçok maddesi 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilmiş veya yürürlükten kaldırılmıştır. 10.07.2018 tarih ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile lağvedilmiş bulunan Hazine Müsteşarlığı bazı birimleri Maliye Bakanlığı ile birleşerek Hazine ve Maliye Bakanlığı kurulmuştur.

4059 sayılı Kanunun Ek 4. maddesi de 703 sayılı KHK ile değiştirilmeden önce benzeri hükümleri içeren “Finansal İstikrar Komitesi” başlığını taşımakta idi.

Söz konusu madde;

“Finansal İstikrar Komitesi

Ek Madde 4 – (Ek: 3/6/2011-KHK-637/38 md.) (Mülga birinci fıkrâ: 2/7/2018-KHK-703/16 md.)

Finansal İstikrar Komitesi, Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu bakanın başkanlığında, Hazine Müsteşarı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı, Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Başkanından oluşur. Bakanın bulunmadığı toplantılara Bakan tarafından belirlenen Komite üyesi başkanlık eder. Komitenin görüşeceği konuların mahiyet ve özelliğinin gerektirdiği durumlarda, Komiteye Bakan tarafından diğer bakanlar ve kamu görevlileri de çağrılabilir.

Finansal İstikrar Komitesinin görevleri şunlardır:

a) *Finansal sistemin bütününe sirayet edebilecek sistemik risklerin belirlenmesi, izlenmesi ve bu tür risklerin azaltılması için gerekli tedbir ve politika önerilerini tespit etmek.*

b) *İlgili birimlere sistemik risklerle ilgili uyarılar yapmak, uyarı ve politika önerileri ile ilgili uygulamaları takip etmek.*

c) *İlgili kurumlar tarafından hazırlanacak sistemik risk yönetim planlarını değerlendirmek.*

c) *Sistemik risk yönetimine ilişkin koordinasyonu sağlamak.*

d) *Görev alanı ile ilgili olarak, kamu kurum ve kuruluşlarından her türlü veri ve bilgiyi sağlamak, kurumlar arasında politikaların ve uygulamaların koordinasyonunu sağlamak.*

e) *Mevzuatla yetki verilen diğer konularda karar almak.*

Komite toplantılarının sonuçları ve Komite tarafından alınan kararlar hakkında Bakan tarafından Bakanlar Kuruluna bilgi sunulur.

(Ek fıkra: 6/12/2012-6362/141 md.) Finansal sistemin bütününe sirayet edebilecek ölçüde olumsuz bir gelişmenin ortaya çıkması ve bu durumun Finansal İstikrar Komitesi tarafından tespiti hâlinde, alınacak tedbirleri belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkili olup, ilgili bütün kurum ve kuruluşlar belirlenen bu tedbirleri derhâl uygulamakla yetkili ve sorumludur "

hükmünü içermekte idi.

4059 sayılı Kanunun Ek 4. Maddesinin 1. ve 3 fıkraları . de 703 sayılı KHK'nın 16 maddeleri ile yürürlükten kaldırılmış, bir başka deyimle Finansal İstikrar Komitesi kısmen ortadan kaldırılarak işlevsiz hale getirilmiştir. 01.08.2018 tarih ve 2018/3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile de görev ve yetkilerinin Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Ekonomi Politikaları Kurulu tarafından kullanılmasına karar verilmiştir.

Kanun teklifinin 22. maddesi ile Finansal İstikrar Komitesi" ismi 'Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi' haline getirilmektedir.

Ancak kanun teklifinin ilk halinde söz konusu maddenin son fıkrasında;

““Finansal sistemin bütününe sirayet edebilecek ölçüde olumsuz bir gelişmenin Finansal istikrar ve Kalkınma Komitesi tarafından tespiti halinde, üye kurum ve kuruluşların yetkileri dışında alınması gereken tedbirleri belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkili olup ilgili bütün kurum ve kuruluşlar belirlenen ve tedbirleri derhal uygulamakla yetkili ve sorumludur.”şeklinde bir ifadeye yer verilmişti.

Ancak Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan tartışmalar sonrasında yoğun itirazlar üzerine teklif metnin son fıkrası;

“Finansal sistemin bütününe sirayet edebilecek ölçüde olumsuz bir gelişmenin Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi tarafından tespiti hâlinde, üye kurum ve kuruluşların yetkileri dışında alınması gereken tedbirleri belirlemeye kendi görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde Cumhurbaşkanı yetkili olup, ilgili bütün kurum ve kuruluşlar belirlenen bu tedbirleri derhâl uygulamakla yetkili ve sorumludur.”

şekline getirilmiştir.

Aslında 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda da benzeri işlemlere sahip "finansal sektör komisyonu" başlığı ile ayrı bir madde bulunmaktadır. Söz konusu komisyonla ilgili olarak 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 99. Maddesi;

Finansal Sektör Komisyonu

Madde 99: Kurum nezdinde, Kurum, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu, Fon, Rekabet Kurulu, Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığı, İstanbul Altın Borsası, Menkul Kıymetler Borsaları, Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsaları ve kuruluş birlikleri temsilcilerinden oluşan Finansal Sektör Komisyonu kurulur. Komisyon, finansal piyasalardaki güven ve istikrar ile gelişmeyi temin etmek üzere, bilgi teatisini, kurumlararası işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, ortak politika önerilerinde bulunmak ve finans sektörünün geleceğini ilgilendiren konulara ilişkin görüş bildirmekle görevlidir.

Finansal Sektör Komisyonu en az altı ayda bir toplanır ve sonuçları hakkında Cumhurbaşkanlığına bilgi sunar. Komisyonun çalışma usûl ve esasları üye kurumların görüşleri alınmak suretiyle Kurul tarafından belirlenir".

Söz konusu maddenin komisyonda tartışmaları sırasında aslında; adı konulmadan yayılma ihtimali olan bir krizden açıkça endişe duyulduğu, böyle bir durumun gerçekleşmesi durumunda ise Cumhurbaşkanı'na her türlü yetkinin verilmeye çalışıldığı anlaşılmıştır.

Ayrıca kanun teklifinin görüşülmesi sırasında söz konusu komite ile ilgili yasama organındaki düzenleme çalışmaları sonuçlandırılmadan, söz konusu teklifin Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi dahi tamamlanmadan adı geçen komitenin 2. toplantısını yaptığı, komitenin bağlı olarak çalışacağı Bakanın açıklamalarından anlaşılmıştır. Bu tutum siyasi etik açısından tarafımızca uygun bulunmamaktadır.

Teklifte yer alan son fıkra hükmündeki ibareler, Cumhurbaşkanına adı konulmamış ilave bir OHAL yetkisi anlamına gelmektedir.

Aslında Anayasanın "Olağanüstü Hal Yönetimi" başlıklı 119. maddesinde bu konuda bir düzenleme var iken, olağanüstü hal benzeri durumda kullanılacak yetkilerin Yasa metnine taşınması anayasal kurallar açısından da sakıncalı bulunmaktadır.

Zira Anayasa'nın 119. maddesinde, ekonomik bunalım halinde Cumhurbaşkanına olağanüstü hal ilan etme yetkisi verilmiştir. Ancak OHAL halinde yayımlanacak OHAL kararnamele TBMM'nin denetiminde olacaktır.

Söz konusu madde ile getirilen düzenlemede ise Cumhurbaşkanına olağanüstü yetkiler verilmektedir. Ancak bu konudaki Cumhurbaşkanının Kararname ve Kararları TBMM'nin denetimi dışına çıkarılmaktadır

Bu fıkra hükmü değişikliğiyle Cumhurbaşkanına finansal OHAL yetkisi verilmektedir. Bu düzenleme ayrıca Anayasanın 119 ve 104'üncü (Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri) maddeleri açısından tartışmalı bulunmaktadır.

Kamu yönetimi, 1970'li yıllardan bu yana yeni bir kurumlar kategorisi ile zenginleşmektedir. İdare "bütünü" içinde, ama onun hiyerarşik yapısı dışında yer alan kurumlar, yürütme karşısında kendilerine özgü organik ve işlevsel statü ile donatılmış bulunmaktadır. Bu çerçevede yer alan birimler, yerine göre hem kamusal eylem süreçlerine, hem de özgürlüklerin düzenlenmesine, kamusal işlem ve eylemlerden kaynaklanan şikâyet ve itirazların, uyuşmazlıkların çözüme bağlanmasına katılmaktadırlar. Belli hak ve özgürlüklerin güvencesi niteliğinde özgül statülü kurul veya komisyonlar, değişik alanlarda uzmanlaşmıştır.

Birincisi, "iletişim ve enformasyon" kesimidir: Demokrasinin temeli olan bu sektör üzerinde siyasal iktidarın baskı kullanma eğilimi yanında teknik ilerlemeye bağlı tehlikeler de bulunmaktadır. Kurumsal yapı bağlamında gerçekleşen özgürlükler için "Görsel-İşitsel İletişim Yüksek Kurulu", mikro-enformatik ve bilgisayar alanındaki gelişmelerin kişi özgürlüğünü tehdit eden boyutlarını denetim altına almak amacıyla "Bilişim ve Özgürlükler Komisyonu", basın özgürlüğü üzerine, "Basının Saydamlığı ve Çoğulculuğu Komisyonu" ilk sırada yer alır. Tıp bilimindeki ilerlemenin özellikle yaşam hakkı üzerinde etkisini gözetleme işlevi olan "etik kurullar" da belirtilebilir.

"Pazar ekonomisi", küreselleşme süreci ile giderek karmaşık hale gelen ikinci kesimdir. "Borsa İşlemleri Komisyonu", "Rekabet Kurulu", "Sermaye Piyasası Kurulu", "Sigorta Denetim Komisyonu" bunlara örnek olarak verilebilecek başlıca birimlerdir.

Üçüncü önemli sektör, İdare-yurttaş ilişkileri bağlamında, özgürlükler uyuşmazlığına yönelik olarak, denetçi kurumların özgül alanlara kaymakta olduğu görülmektedir. Kurul ve komisyon şeklindeki birimler, belli hak veya özgürlük kategorilerine ilişkin olabilir: Kamu makamları önünde bilgi edinme konusunda ABD, Kanada ve kimi Avrupa devletlerinde yurttaşların "bilgilenme hakkı" konusunda çeşitli birimler oluşturulmuştur.

Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi'ne ilişkin düzenlemenin, bu sıralamada ikinci kesim kurum kategorileri arasında yer alması gerektiği düşünülebilir. Fakat uzman olan bu birimin özerk olması için üyelerinin atanma usullerinin kanunda gösterilmesi gerekir. Düzenlemede ise, üyelerin belirlenmesinin bakanlık yönetmeliğiyle yapılacağı anlaşılmaktadır. Bu kurumun kuruluş amacıyla, bunun başlığıyla kendisine yüklenen görevi yerine getirme kapasitesi arasında büyük bir boşluk bulunmaktadır. Çünkü burada aslolan bu Komitenin özerk örgütlenmesi, konusunda uzman olması, kuruluşu üyelerin atanması, düzenleme yetkisinin sınırları, görev ve yetkileri, işlemleri üzerinde yargısal denetimin icra edilebilir olması bakımından konunun ayrı bir kanunla düzenlenmesi gerekir. Eğer bu komitenin nihai yetkilisi ve sorumlusu Cumhurbaşkanı olacak ise, Cumhurbaşkanına bağlı 1 no.lu Cumhurbaşkanı Kararnamesine göre 9 ayrı kurulun varlığı düşünülerek, mevcut bürokratik yapılara paralel ve aynı işlevlere sahip kurul ve komitelerin oluşturulmaması gerekir.

Teklif metnindeki düzenlenme şeklinden, Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesinin bu haliyle özerk ve uzman birim değil, bağımlı, tamamen hiyerarşik yapı içerisinde, çalışan bir birim olduğu görülmektedir. Bakanlık yönetmeliğiyle başlayan düzenleme, Cumhurbaşkanının tam yetki ve sorumluluğuyla bitmektedir. Oysa 6771 sayılı Anayasa değişikliğine göre Cumhurbaşkanının sorumlu olmadığını belirtmek gerekir. Sorumluluk ilkesi, Cumhurbaşkanı açısından geçerli değildir; Anayasa'da

siyasal sorumluluk düzenlenmemektedir. Cumhurbaşkanının tıpkı eski sistemde bizim Bakanlar Kurulunun sorumluluğu benzeri bir sorumluluğu bulunmamaktadır.

Bu nedenle, söz konusu düzenleme Anayasa'nın 2. Maddesi açısından da sorunlu bulunmaktadır.

Maddenin son fıkrasının teklif metninden çıkarılması yönündeki öneremiz kabul görmemiştir.”

Teklifin 5. maddesi ile yapılan düzenleme belli ölçülerde Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine(?) geçişten önceki dönemde bulunan yasal düzenlemeye belli bir ölçüde geri dönüşü yansıtmakla birlikte, yeni sistemde Cumhurbaşkanı'na tanınan aşırı yetkiler bu düzenlemeyi sorunlu hale getirmektedir. Eski sistemde bakanların hem yetkili hem de sorumlu olduğu parlamenter sistemde bu kurulun varlığı sakınca taşımamakta idi. Ancak yeni sistemde herhangi bir sorumluluğu bulunmayan bir nevi “sekreter” konumuna getirilen Hazine ve Maliye Bakanının başkanlığında böyle bir kurulun oluşturulması, bu kurulda Bağımsız İdari Otoritelerin Başkanlarına yer verilmesi mevcut sistemin mantığına da aykırılık teşkil etmektedir.

Bu maddedeki düzenleme önemli bir düzenlemedir. Aslında uzun bir süredir kamuoyunu meşgul eden Merkez Bankası döviz rezervlerinin yaklaşık 128 Milyar Doların eritilmesi ile ilgili indirekt bir düzenlemedir.

128 Milyar Dolarla ilgili olarak kamuoyunda oluşan tereddütler giderilmediği gibi her geçen gün bu konuda yeni sorular ortaya çıkmaktadır. Bu konuda TBMM' de görevini yapamamaktadır. Tarafımızca sorulan çok sayıda yazılı soru önermesine cevap dahi verilememektedir.

Kamuoyunda Merkez Bankasının eritilen 128 Milyar Dolarlık rezervi ilgili olarak oluşan soruların cevabının T.B.M.M.çatısı altında verilmesi gerekir. Aslında bu konuda sorulan sorular çok basitçe aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

128 Milyar Dolar, hangi kurdan, ne zaman, hangi mekanizmalarla kimlere hangi mekanizmalarla aktarılmıştır?

128 Milyar Doların satışı ile ilgili olarak 2017 yılında Merkez Bankası ile Hazine ve Maliye Bakanlığı arasında imzalanan bilahare zamanla yenilenen protokollerden bahsedilmektedir. Bunların dayanağı nedir?

Hatta bu protokollerin son dönemlerde kanuni dayanağının Finansal İstikrar Komitesi (FİKKO) ile ilgili düzenlemeler olduğu söylenmektedir.

Bu protokollerin içerikleri nedir? Merkez Bankası neden döviz varlığını döviz fiyatının artmasını engellemek veya sabit tutmak için Hazine ve Maliye Bakanlığı aracılığı ile veya kamu bankaları delaletiyle satmaktadır.

Bu ülkede halen dalgalı kur rejimi uygulanmamakta mıdır?

Diğer ülke modellerinde Merkez Bankaları- hazine- kamu bankaları üçgeni kullanılmak suretiyle yapılan bu tür döviz satışları var mıdır?

Bugün 128 Milyar Dolar bu ülkenin BEKA MESELESİ olmuştur. Bugün bu ülkenin Merkez Bankasının rezervleri yapılan swapler hariç yaklaşık (-)70 Milyar Dolar seviyesindedir.

Bu maddedeki yetki kullanılmak suretiyle dönemin Hazine ve Maliye Bakanı tarafından 128 Milyar Doların satışı sırasında Sn Cumhurbaşkanından alınan bir onay var mıdır?

Yukarıda özetine yer verilen soruların cevaplanmaması Finansal İstikrar Komitesinin varlığını biziatihi tartışmalı hale getirmektedir.

Bu maddenin tümünün son dönemde yaşanan Merkez Bankasının 128 Milyarlık rezervinin eritilmesi ile ilgili sürecin tüm ayrıntısı ile açıklığa kavuşturularak bu perspektif içerisinde yeniden gözden geçirilmesi gerekir.

3.3 Teklifin 6. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, ilave istihdama faiz desteği verilmektedir. Mikro ve küçük işletmeler, ilave olarak istihdam ettikleri çalışanlarının sigorta primlerini, Kredi Garanti Fonu garantisıyla kamu bankalarından kullandıkları kredilerin faizinden indirecekler. indirilen bu tutar işsizlik sigortası fonundan karşılanacaktır.

Teklifin 4447 sayılı İşsizlik sigortası Kanununa geçici bir madde ekleyen bu maddesiyle; sigortalı sayısı 50'nin altında olan (mikro ve küçük işletmeler) özel sektör işyerlerinin, 1 Temmuz 2021 ile 30 Haziran 2022 ilave olarak işe aldıkları ve 12 ay süreyle sigorta primlerini yasal süresi içerisinde düzenli ödedikleri çalışanlarının sosyal sigorta primlerini, KGF garantisıyla kamu bankalarından, bu kanunun yürürlük tarihiyle 30 Haziran 2022 tarihleri arasında kullanacakları kredilerin faiz veya kar payından

indireceklerdir. Bu madde kapsamına giren işyerleri ilave olarak işe aldığı en fazla beş sigortalı için bu destekten yararlanacaklardır.

İlave istihdama verilecek kredi faizi veya kar payı desteği 12 ay süreyle uygulanacaktır. Bu şekilde indirilen tutarlar, kamu bankalarına İşsizlik Sigortası Fonu tarafından ödenecektir

Maddenin komisyonunda yapılan görüşmeleri sırasında, bu teşvikten faydalanacak kişi sayısının işletme başına maksimum 5 kişi olduğu, kişi başı aylık indirilecek tutarın 1.341 TL 56 kuruş olduğu bu tutarın yıllık kişi başı 16.098 TL ulaştığı, maksimum 5 kişi çalıştırıldığında elde edilebilecek tutarın 80.493 TL' olduğu, bu kadarlık bir meblağı kullandığında kredinin faizinden düşme imkânının sağlandığı, bir işletmenin, yaklaşık olarak 500 bin TL'ye kadar kredi kullanılabilceği, kredilerin ilk 6 ay ödemesiz olup 24 ay vadeli olduğu, burada yaklaşık 10 milyar TL'lik bir kaynak kullanılmasının ve 100 bin ilave istihdam olmasının beklenildiği, fona maliyetinin de yaklaşık olarak 1,6 milyar TL olarak öngörüldüğü, bu olanaktan 714.000 işletmenin yararlanabileceği ifade edilmiştir.

Böylece yine Devlet bütçesinden sağlanması gereken bir desteğin maliyeti yine İşsizlik Sigortası Fonu'nun üzerinde bırakılmaktadır

Salgın nedeniyle çalışanlara yapılan nakit ücret desteği ve kısa çalışma ödemesi gibi ödemeleri yapan İşsizlik sigortası Fonunun toplam varlığı da 9 Nisan 2021 tarihi itibarıyla **91,3 milyar liraya kadar** gerilemiştir.

Kaynakları daha önce de işsizlerden çok, hükümetin destek politikaları aracılığıyla işverenlere aktarılan Fonun toplam varlığı salgından önce (Aralık 2019 itibarıyla) **131,5 milyar lira** düzeyinde bulunuyordu.

2020 yılının tümünde 38,3 milyar lira, bu yılın ilk üç aylık döneminde de toplam 10,9 milyar lira olmak üzere salgın döneminde 49,2 milyar lira geliri bulunan Fonun, aynı dönemdeki giderleri ise 89 milyar lirayı bulmuştur.

Ayrıca son dönemde istihdamın artırılması veya mevcut istihdamın korunması için sayısını hatırlayamadığımız (yaklaşık 20 düzenleme) teşvik düzenlemelerinin yürürlüğe konulmasına rağmen bunların performansı konusunda tarafımıza herhangi bir değerlendirme raporu ve çalışması da sunulmamıştır. Maddenin komisyonadaki görüşmesi sırasında yapılan, yürürlükte 10 teşvik paketinin bulunduğu, bunlarla ilgili

olarak 1.192.000 kişinin ilave olarak istihdam edildiği yönündeki açıklamalar mevcut işsizlik oranları⁷ dikkate alındığında tarafımızca inandırıcı bulunmamıştır. Daha önceki teşviklerden yararlananların bu teşviktan yararlanıp yararlanamayacağı veya herhangi bir mahsuplaşma olup olmayacağı konusunda tarafımızca yöneltilen sorulara ise çelişkili ve tatminkar bulmadığımız cevaplar verilmiştir.

Söz konusu düzenlemeye karşı olunmamakla birlikte kaynağın İşsizlik Fonu yerine Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak veya var olan ödeneklerden karşılanması gerektiğine inanıyoruz.

3.4 Teklifin 7 ve 8. maddelerinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 7. maddesi ile 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi yürürlükten kaldırılmakta 18 yaşından küçük çocukları için birikim yapmak isteyen ebeveynlere çocukları adına de bireysel emeklilik hesabı açma olanağı getirilmektedir.

Madde metninin komisyonda görüşülmesi sırasında yapılan açıklamalardan şu an bireysel emeklilik sisteminde 12 milyon 630 bin katılımcı olduğu ve 174 milyar 458 milyon Türk Lirası tutarında toplam birikmiş mevduatı bulunduğu anlaşılmıştır. Bu düzenleme nedeniyle 10 yılda sisteme 2.4 milyon kişinin ve 32 Milyar TL'lik bir ilave fon büyüklüğünün beklendiği anlaşılmaktadır. Şu anda sisteme Devlet tarafından yapılan katkının yıllık yaklaşık 6 Milyar TL'yi bulduğu, bu yeni katılımlar için yaklaşık hazineye on yıl için net 5Milyar TL.'lik bir yük gelebileceği ifade edilmiştir.

Kanun teklifin 8. maddesi ile 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi kanununa bir madde eklenerek dernek, vakıf veya ticari şirketler bünyesindeki (*bankalar, sigorta şirketleri ve oda ve borsaların emeklilik sandıkları hariç*) emeklilik sandıklarına birikimlerini yetkili organlarının kararıyla 31 aralık 2023'e kadar bireysel emeklilik sistemine aktarma olanağı getirilmektedir.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında bu uygulamanın geçmiş yıllarda da yapıldığı, aktüeryal olarak sürdürülemez duruma düştüğü için üyelerinin gelecekteki yükümlülüklerini karşılayamama riski bulunan özel emeklilik hizmeti veren sandıklar

⁷ Yılın ilk çeyreğinde 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranının 0.2 puan artışla yüzde 25.3'e yükseldiği TÜİK tarafından açıklanmıştır

kapsamında yaklaşık 50 adet vakıf ve sandık ve toplamda 300 bin kişinin bulunduğu, bu vakıf ve sandıklarda, toplam meblağın 40 milyar TL olduğu, 2023 yılına kadar ilk etapta 5 milyar TL 2023 yılına kadar da 10 milyar aktarımın sisteme geçmesinin beklendiği ifade olunmuştur.

Her iki maddedeki düzenleme BES kaynaklarının dolayısıyla iç tasarrufların artırılması amacına matuf olarak yapılmaktadır.

Son dönemde mevcut sosyal güvenlik sisteminde aktüeryal dengelerdeki bozulmanın Ak Parti hükümetlerini sisteme alternatif veya tamamlayıcı olarak özel emeklilik sisteminin ve özel fon arayışına sevk ettiği gözlemlenmektedir. Oysaki, yurt dışındaki benzeri örgütlenmelerde son dönemde farklı problemlerin ortaya çıktığı ve bu ülkelerde özel bireysel emeklilik sistemlerinin sorgulanmaya başlandığı ve alternatif arayışlara yöneldiği dikkatlerden kaçmamaktadır.

Ancak OECD ülkeleri içerisinde en düşük asgari ücret ödenen ülkeler arasında Türkiye bulunmaktadır. Reel olarak asgari ücretin en düşük seviyelerde olduğu Türkiye için bu şekildeki tasarrufların artırılması akılcı yaklaşım değildir. Bunun yerine, kullanılabilir gelirin artırılması üzerinden bir politika üretilmelidir.

Aslında İşsizlik Fonu kaynaklarını kullanarak tüketen kamu kendisine yeni bir "İşsizlik Fonu" benzeri fon arayışındadır.

Bu maddenin görüşülmesi sırasında hatırlatma yapmayı gerektiren bir hususa dikkat çekmek istiyoruz.

Cumhurbaşkanının geçmiş günlerde yapmış bulunduğu bir açıklamada, Bireysel Emeklilik Sistemi'nde toplanan milyarlarca lirayla özel sektöre kaynak sağlanabileceğini söylemesi sistemde bulunanlar açısından büyük tedirginlik yaratmıştır. Bu durum vatandaşın mülkiyet hakkına tecavüz anlamına gelmektedir.

Hemen herkesin aklına gelen en büyük kaygı, vatandaşın alın terinden biriktirdiği emeklilik tasarrufların şirketlere kullanılması ve kaynağının kısa sürede heba edilmesidir.

Fondaki birikimler ile kredi olarak ne şekilde kaynak sağlanabileceğine yönelik ayrıntılar henüz netleşmemiştir. Ancak uzmanların verdiği bilgiye göre, sistemde biriken para ile uzun vadeli ve düşük faizli kredi olarak finansman sağlanabilmesi mevcut kanun ve fon yapısı ile mümkün değildir.

Toplanan fonların prim yatırımcıların çıkarlarının aleyhine piyasayı ucuz kredi ile fonlamak için kullanılabilmesi riski gerçekleşirse, bunun kanun değiştirilmeden yapılması mümkün değildir. Hükümetin böylesi bir arayışa girmesi de yanlıştır.

Diğer yandan bu kaynak zannedildiği gibi bir kasada beklememektedir. Paranın yüzde 46'sı kamu tahvil-bonoları ile kira sertifikalarında değerlendiriliyor. Yani zaten bu para önemli ölçüde kamu kaynağı olarak kullanılıyor. Dolayısıyla BES fonlarının özel sektöre kaynak olmasının, Hazine'nin borçlanma imkanını da daha daraltacaktır.

Kanun teklifinin 7 ve 8. maddelerinin aceleye getirilmeden ilgili ihtisas komisyonunda, tüm detaylarıyla ayrıntılı olarak görüşülerek değerlendirildikten sonra yasalaşması gerektiğine inanıyoruz.

3.5 Teklifin 9. Maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin komisyonda görüşülmesi sırasında verilen önerge ile kanun teklifi metnine eklenen bu madde ile 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna geçici madde eklenerek;

İlgili bakanlıklar tarafından üzerinde turizm tesisleri yapılmak üzere adlarına kamu arazisi tahsis edilen Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli yatırımcılar ve işletmecilerden; irtifak hakkı tesis edilip edilmediğine veya kullanma izni verilip verilmediğine bakılmaksızın 1/1/2021 tarihi ile 31/12/2021 tarihi arasındaki dönemde tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni bedelleri, yararlanma bedelleri, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat payları ile Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli turizm tesislerinin yatırımcıları ve işletmecilerinden bu faaliyetleri dolayısıyla Hazine taşınmazlarını izinsiz kullanımlarından dolayı aynı dönemde tahsil edilmesi gereken ecrimisillerin ödeme sürelerinin, başvuru şartı aranmaksızın 30/11/2022 tarihine kadar ertelenmesi ve bu alacaklar ertelenen tarihe kadar herhangi bir zam veya faiz uygulanmadan tahsil edilmesi sağlanmaktadır.

Önerge metninin gerekçesinde;

"4706 sayılı Kanun'un geçici 25'inci ve geçici 26'ncı maddeleriyle; Covid - 19 salgınının ülkemiz sektörüne olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik alınacak tedbirler çerçevesinde, kanunları uyarınca ilgili bakanlıklar tarafından üzerinde turizm

tesisleri yapılmak üzere adlarına kamu arazisi tahsis edilen Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli yatırımcılar ve işletmecilerden; 1/4/2020 tarihi ile 31/12/2020 tarihi arasındaki dönemde tahsil edilmesi gereken bedellerin ödeme sürelerinin ertelenmesi yönünde düzenleme yapılmıştır.

Ancak, dünya genelinde etkili olan Covid-19 salgınının sona ermemiş olması ve bu durumun ülkemiz turizm sektörüne olumsuz etkilerinin hâlen devam etmesi nedeniyle; 1/1/2021 tarihi ile 31/12/2021 tarihi arasındaki dönemde geçici 25'inci ve 26'ncı maddeler kapsamında ertelenen bedeller hariç olmak üzere tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni, yararlanma, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat payları ile ecrimisillerin ödeme sürelerinin de, başvuru şartı aranmaksızın 30/11/2022 tarihine kadar ertelenmesi, bu alacakların erteleme tarihi sonuna kadar herhangi bir zam veya faiz uygulanmadan tahsil edilmesi yönünde düzenleme yapılmak suretiyle ülkemiz turizm sektörünün desteklenmesi amaçlanmıştır.”

açıklaması yer almaktadır.

Covid 19 pandemisi döneminde mali açıdan sıkıntıya düşen Turizm sektörümüzün problemlerinin çözümü için yapılan bu yasa değişikliğini destekliyoruz.

Ancak erteleme koşullarında yer alan süre, faiz ve gecikme zammı aranmaksızın erteleme vb gibi hususların toplumun diğer kesimleri için yapılan kira, borç erteleme ve yapılandırma çalışmalarında dikkate alınmamasını yadırgadığımızı belirtmek istiyoruz.

Bundan böyle bu düzenlemede yer alan koşullar ve süreler, toplumumuzun diğer tüm kesimleri, çiftçiler, esnaflar, KOBİ'ler, sanatçılar, kıraathaneler vb. çalışanlar için yapılacak çalışmalarda göz önünde bulundurulmasının adalet ve hakkaniyete uygun olacağını ve bu durumun takipçisi olacağımızı belirtmek istiyoruz.

3.6 Teklifin 10 ve 11. maddelerinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifin 10 ve 11. maddeleri ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda değişiklik yapılarak orta vadeli mali plan bütçe hazırlık sürecinden çıkarılmaktadır. orta vadeli mali plana 5018 sayılı kanunda yapılmış olan atıflar, orta vadeli programa yapılmış sayılacaktır.

Değişikliğin gerekçesi kanun teklifi metninde bütçe hazırlık sürecinin sadeleştirilmesi kapsamında orta vadeli program ve orta vadeli mali planın tek bir belge haline getirilmesi ve orta vadeli program adı altında birleştirilmesi şeklinde açıklanmaktadır.

Maddelerin komisyonda görüşülmesi sırasında, yeni sisteme geçildikten sonra Kalkınma Bakanlığının lağvedilmesinden sonra orta vadeli program ve orta vadeli mali programın ikisinin de Maliye Bakanlığı ve Bütçe ve Strateji Başkanlığı tarafından hazırlandığı için, Orta vadeli programda eksik olan ve orta vadeli mali programda bulunan bazı şeylerin Orta Vadeli Plana aktarılarak sadeleştirme adına söz konusu metinlerin birleştirildiği yönünde açıklamalarda bulunulmuştur.

Mevcut durumda Anayasal hüküm gereği bütçe kanun teklifinin *malî yılbaşından en az yetmişbeş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması gereklidir. Ancak bütçenin TBMM'ye sunulmasından önce yapılması gereken hazırlık çalışmaları ve bunlara ilişkin takvim 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 16. Maddesinde yer almaktadır.*

Bu düzenlemelere göre; Cumhurbaşkanı tarafından en geç **Eylül ayının ilk haftası sonuna** kadar kalkınma planları, stratejik planlar ve genel ekonomik koşulların gerekleri doğrultusunda makro politikaları, ilkeleri, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükleri de kapsayacak şekilde onaylanan **orta vadeli programın** Resmî Gazete'de yayımlanması gereklidir..

Orta vadeli program ile uyumlu olmak üzere, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminleri ile birlikte hedef açık ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren ve Cumhurbaşkanı tarafından onaylanan **orta vadeli malî plan**, en geç Eylül ayının onbeşine kadar Resmî Gazete'de yayımlanması gereklidir

Bu doğrultuda, kamu idarelerinin bütçe tekliflerini ve yatırım programını hazırlama sürecini yönlendirmek üzere; **Bütçe Çağrısı** ve eki **Bütçe Hazırlama Rehberi** ile **Yatırım Genelgesi** ve eki **Yatırım Programı Hazırlama Rehberi** Cumhurbaşkanlığı tarafından hazırlanarak en geç Eylül ayının onbeşine kadar Resmî Gazete'de yayımlanması icap etmektedir.

Ancak son yıllarda yıllık bütçesi hazırlama takvimi yasal prosedüre uygun olmadan hazırlanarak TBMM'ye sunulmakta yukarıda yazılı takvime zaten uyulmamaktadır.

“Orta Vadeli Plan”la “Orta Vadeli Mali Plan” metinlerinin birleştirilmesinin ne ölçüde sistemi sadeleştireceği pek anlaşılamamaktadır.

Bu değişiklikle Kalkınma Planı-Orta Vadeli Plan-Orta Vadeli Mali Plan üçlüsünün sistemdeki mantık silsilesi ortadan kaldırılmaktadır.

Bu değişiklikten daha önemlisi Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi denilen ucube sistemin neden olduğu bütçe hazırlık ve uygulama süreci ile ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığının ve Cumhurbaşkanlığı Strateji Dairesi Başkanlığının rollerindeki çakışmanın ve çatışmanın bitirilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda Plan ve Bütçe Komisyonunun da Bütçe hazırlık ve yasalaşması sürecindeki fonksiyonunun da gözden geçirilmesi gerekmektedir.

3.7 Teklifin 14 ve 15. maddelerinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 14. maddesi ile 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 33/A maddesi başlığı ile birlikte değiştirilerek, tüzel kişiliğe sahip Özel Risk Yönetim Merkezi kurulmaktadır.

Maddenin gerekçesinde;

“Maddeyle, sigorta ve reasürans teminatı bulunamayan riskler ve özellik arz eden riskler için daha hızlı çözüm üretilebilmesi, ölçek ekonomisinden faydalanılabilmesi amaçlanmaktadır. Buna ilave olarak, kurulacak yeni merkezin bünyesindeki havuzların hem kendi aralarında hem de Doğal Afet Sigortaları Kurumu ya da Tarım Sigortaları Havuzu ile reasürans konusunda dayanışma ve işbirliği yapabilmelerine imkan sağlanması, havuzların birbirleri ile bu işbirliğinin bir sonucu olarak reasürans primlerinin bir bölümünün yurtiçinde tutulması suretiyle milli menfaatlerin gözetilmesi amaçlanmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır.

Özel Riskler Yönetim Merkezi, yurt içinden veya uluslararası piyasalardan sigorta veya reasürans teminatı bulunamayan, teminat sağlanmasında güçlük bulunan riskler,

nükleer risk gibi özellik arz eden riskler ile sigorta edilmesinde kamu yararı bulunan riskler için teminat sağlama, sigorta ve reasürans havuzları kurma, sigorta ve reasürans şirketleri arasında şirketleri arasında işbirliği sağlamakla görevli olacaktır.

Özel Riskler Yönetim Merkezinin işletilmesine ilişkin iş ve işlemler bir kamu sigorta veya reasürans şirketi tarafından yürütülecektir.

Söz konusu Merkez Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Kamu İhale Kanununa tabi olmayacaktır.

Merkezin Yönetim Kurulu, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, TOBB, işletici şirketin temsilcilerinden oluşacaktır. Merkez gelir, kurumlar, veraset ve intikal ile damga vergisinden muaf tutulacaktır.

Ayrıca maddeyle, terör, savaş hali, doğal afetler ve benzeri olağanüstü durumlarda yurt içinden veya uluslararası piyasalardan sigorta veya reasürans teminatı sağlanamaması, sağlanmasında güçlük bulunması ve Cumhurbaşkanlığının gerekli görmesi halinde, sivil hava ve deniz ulaşım araçları için Hazine ve Maliye bakanlığı tarafından sigorta veya reasürans teminatı verilebilmesine olanak sağlanmaktadır.

Söz konusu düzenlemede, teminat verme yetkisi Hazine ve Maliye Bakanına verilmektedir. Verilecek teminatın kapsamı, süresi, türü, limitleri, karşılığında bir bedel alınıp alınmayacağı, bedel alınacaksa tutarı ve alınacak bedelin nemalandırılması ve yönetimine ilişkin esaslar Hazine ve Maliye Bakanı tarafından belirlenecektir.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında, söz konusu değişikliğin ilgili maddenin mevcut halinde bir fıkrada zikredilen “olağandışı riskler risk merkezi” ne daha resmi bir statü verilmesi ihtiyacından kaynaklandığı ve söz konusu eski maddenin bazı hükümlerinin yeni duruma göre yeni baştan tedvin edildiği açıklamasında bulunulmuş, yurt içinden veya uluslararası piyasalardan sigorta veya reasürans teminatı bulunamayan ya da teminat sağlanmasında güçlük bulunan riskler, nükleer riskler gibi özellik arz eden riskler ile sigorta edilmesinde kamu yararı bulunan riskler için teminat sağlama, sigorta veya reasürans havuzları kurma açısından bu değişikliğin gerekli olduğu, aksi takdirde yurt dışına gereksiz yere kaynak aktarımında bulunulmasının veya hiç kaynak bulamam riskinin var olduğu ifade edilmiştir.

Aslında bu düzenleme hazineye öngörülme­yen bir ek yük anlamındadır. Örneğin; Akkuyu Nükleer Santrali gibi projelerle ilgili olarak sigorta veya reasürans teminatı bizzat hazine tarafından verilecektir.

Kanun teklifinin 15. maddesi ile de Sigortacılık Kanununa eklenen geçici bir maddeyle (13) Kanunun, bu teklifle değiştirilmeden önceki 33/A maddesi uyarınca oluşturulan sigorta havuzlarının (*devlet destekli alacak sigortası, maden çalışanları zorunlu ferdî kaza sigortası, tıbbî kötü uygulamaya ilişkin zorunlu mali sorumluluk sigortası*) Özel Riskler Yönetim Merkezi bünyesinde toplanması amaçlanmaktadır.

17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı yasanın 46. Maddesiyle 5684 sayılı Sigortacılık Kanununa eklenen Geçici madde 4 ile; Yurt içi reasürans kapasitesini artırmak ve ülke genelinde teminat verilemeyen veya teminat verilmesinde güçlükler bulunan çeşitli riskler sonucu meydana gelebilecek maddî ve bedenî zararların karşılanabilmesini teminen sigorta ve reasürans teminatı sağlamak amacıyla sermayesi Hazine ve Maliye Bakanlığına ait Türk Reasürans Anonim Şirketi kurulmuştur. Bu şirkete de çeşitli kanunlardan muafiyet getirilmiştir.⁸

⁸ EK MADDE 4- (Ek: 17/1/2019-7161/46 md.) (1) Yurt içi reasürans kapasitesini artırmak ve ülke genelinde teminat verilemeyen veya teminat verilmesinde güçlükler bulunan çeşitli riskler sonucu meydana gelebilecek maddî ve bedenî zararların karşılanabilmesini teminen sigorta ve reasürans teminatı sağlamak amacıyla sermayesi Hazine ve Maliye Bakanlığına ait Türk Reasürans Anonim Şirketi kurulmuştur.

(2) Şirket, bu Kanun ile kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa ve özel hukuk hükümlerine tabidir. Şirketin, Bakanlığın uygun görüşü alınarak hazırlanan ana sözleşmesi bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde yapılacak ilk genel kurulun onayı ile yürürlüğe girer. Şirketin faaliyet konusu, merkezi, amacı, kaynakları, sermaye yapısı, hisseleri, organları, hesapları ile kârının dağıtımına ilişkin hususlar ana sözleşmesinde belirlenir.

(3) Şirket personeli 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre iş sözleşmesi ile istihdam edilir. Şirkette 4857 sayılı Kanuna tabi olarak çalışanlarla Şirket arasında çıkan ihtilaflarda iş mahkemeleri görevlidir. Personelin aylık ücret ve diğer mali hakları Şirket Genel Kurulunca tespit olunur. Genel Kurul bu yetkilerini Yönetim Kuruluna devredebilir. Personel istihdamına ilişkin diğer hususlarda karar almaya Yönetim Kurulu yetkilidir.

(4) Şirket ve iştirakleri; 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununa, 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanuna, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanununa, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye, 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi Ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnameye, 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri ile İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnameye ve 12 nci maddesi hariç 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye tabi değildir.

(5) Şirket, her türlü işlemleri nedeniyle 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa göre alınan harçlardan; lehe alacağı paralar dolayısıyla banka ve sigorta muameleleri vergisinden muaftır. Şirketin her türlü ihtiyatî tedbir, ihtiyatî haciz ve icranın geri bırakılması taleplerinde teminat şartı aranmaz.

Medyada yer alan bilgilerden **Türk sigorta sektörünün** büyümesine katkı sağlamak ve sigorta piyasasının reasürans faaliyetlerindeki kapasite ihtiyacını karşılamak amacı ile **Türk Reasürans AŞ (Türk Re)** kurulup 27.09.2019 tarihinde faaliyete geçtiği, **Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın** tek hissedar olarak kuruluşunda yer aldığı Türk Reasürans AŞ, Yeni Ekonomik Program kapsamında, "Ekonomik Dengelenme" ve "Sağlıklı ve Sürdürülebilir Büyüme" hedeflerine sigortacılık sektörü odağında katkı sağlamak, Türkiye'deki yerli reasürans kapasitesini arttırmak ve kaynak verimliliği sağlamak amacı ile faaliyete geçirildiği anlaşılmaktadır.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nda yapılan düzenleme ile hizmet verecek olan Türk Reasürans AŞ sigorta sektöründeki stratejik hedeflerini, Türkiye'deki yerli reasürans kapasitesini arttırmak, yurt dışına aktarılan reasürans primlerinin yurt içinde kalmasını sağlamak, kamu menfaatlerinin risk yönetimini yapılandırarak gerekli reasürans düzenlenmelerini gerçekleştirmek olarak belirlediği anlaşılmaktadır.

İlgili yıl Denetim Raporundaki kayıtlara göre şirketin sermayesinin 600.000.000 TL olduğu anlaşılmaktadır.

Maddelerin komisyonda görüşülmesi sırasında, bu şirketin kuruluşundaki bazı amaçlarla yeni kanun teklifinde yer alan Özel Riskler Yönetim Merkezinin işlevleri arasında ilişkinin nasıl kurulacağı, bunlar arasında bir çakışma veya çatışma olup olmayacağı, özellikle teminat sağlanmasında güçlük bulunan riskler ile sigorta edilmesinde kamu yararı bulunan riskler için teminat sağlama, sigorta veya reasürans havuzları oluşturma işlevleri konusunda anılan şirket ile Özel Riskler Yönetim Merkezi arasında eylem birliğinin nasıl sağlanacağı, *devlet destekli alacak sigortası, maden çalışanları zorunlu ferdî kaza sigortası, tıbbî kötü uygulamaya ilişkin zorunlu mali sorumluluk sigortası, TARSİM kaynaklarının bir birini hangi koşul ve şartlarda destekleyeceği, sigorta ve reasüre işlemlerinde biri birlerine verecekleri desteğin boyutuna ne şekilde karar verileceği, konusunda tarafımızca yöneltilen sorulara tatminkar cevaplar verilmemiştir.*

Kanun teklifindeki bu maddelerin aceleye getirilmeden ilgili ihtisas komisyonunda, tüm tarafların katılımıyla, tüm detaylarıyla ayrıntılı olarak görüşülerek değerlendirildikten sonra yasalaşması gerektiğine inanıyoruz.

3.8 Teklifin 16. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 16. maddesi; sadece yaklaşık 20 gün önce Plan ve Bütçe Komisyonundan acele ile geçirilerek yasalaştırılan 29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı "Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un T.B.M.M. genel kurulunda 29.Nisan 2021 tarihinde yapılan görüşmeleri sırasında verilen son dakika önergesi ile 5/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna eklenen geçici 3. madde ile getirilen ibraz süresinin son günü 30 Nisan 2021 ile 31 Mayıs 2021 tarihleri arasında isabet eden çeklerin bu tarihler arasında ibraz edilmemesi, diğer bir ifadeyle karşılığının tahsil edilmesinin yasaklanmasını sağlayan maddenin yanlışlığının düzeltilmesi ve bu süre zarfında piyasada vadesi gelen çeklerle ilgili kaosu giderilmesi ile ilgilidir.

Acele ile yasa yapmanın ve her problemi torba yasalarla acele ile çözümlenmenin sakıncalarına örnek teşkil edecek bir durumla karşı karşıyayız.

29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı "Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un T.B.M.M. genel kurulunda 29.Nisan 2021 tarihinde yapılan görüşmeleri sırasında 7226 Sayılı Kanuna, 29 Nisan 2021 tarihinde verilen bir son dakika önergesi ile TBMM Genel Kurulunda eklenen bir geçici maddeyle ibraz süresinin son günü 30 Nisan 2021 ile 31 Mayıs 2021 tarihleri arasında isabet eden çeklerin ibraz edilmesi, diğer bir ifadeyle karşılığının tahsil edilmesi yasaklanmıştı.

Bu yasaklama da ilk gün tam bir kaosa yol açmış ve Ticaret Bakanlığı, sorunu bu yasaya aykırı bir tebliğle çözmeye çalışmış, ibraz edilen çeklerin karşılığı bulunması halinde ödenmesi, karşılığının kısmen bulunması ya da bulunmaması halinde ise karşılıksızdır işlemi yapılmaması öngörülmüştü.

Teklif edilen maddeyle ise 7226 sayılı Kanunun söz konusu geçici 3'üncü maddesi, "tebliğe uygun" hale getirilmektedir.

Buna göre ibraz süresinin son günü 30 Nisan 2021 ile 31 Mayıs 2021 tarihleri arasında isabet eden çeklerin ibraz süresi 31 Mayıs 2021 tarihine kadar durdurulmaktadır.

Ancak bu çeklerin bu sürede ibraz edilmesi halinde karşılığı varsa ödemenin yapılması, karşılığı olmayanlar için de karşılıksızdır işleminin yapılmaması öngörülmektedir..

Bu arada maddeye yeni bir fıkra daha eklenerek, maddenin mevcut haliyle ibrazı yasaklanan çeklerin, ibraz, ödeme ve diğer işlemler nedeniyle ilgililerin hukuki, idari ve mali ve cezai sorumluluğunun doğmayacağı öngörülmektedir.

Diğer bir ifadeyle Bakanlığın, iktidarın yarattığı kaosu çözmek için çıkardığı yasa dışı tebliğin hükümlerinin uygulanmasından kaynaklanan sorumluluklar ortadan kaldırılmaktadır.

Bu madde ile çözümlenmeye çalışılan çek uygulamasındaki 20 günlük kaosa neden olan olayın; kanun tekliflerinin acele ile üzerinde pek tartışma yapılmadan komisyonlardan geçirilerek genel kurula getirilmesi ve genel kurulda tartışılmadan ve önceden paylaşılmadan acele ile hazırlanıp verilen son dakika önermeleri söz konusu kanun teklifi metinlerine madde ilavesinin tüm sakıncalarını ortaya koyan son bir örnek olarak notlanması gerektiğini düşünüyoruz.

3.9 Teklifin 17. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifin 17. maddesi ile 642 SAYILI Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi Ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapılarak DAP, DOKAP VE KOP Bölge Kalkınma Başkanlıklarının Görev Süresini Uzatma Konusunda Cumhurbaşkanına yeni yetki verilmektedir.

Bu düzenleme ile Cumhurbaşkanının, Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma Başkanlıklarının görev sürelerini bir defada beş yıl uzatma yetkisi üç defada beş yıl uzatma yetkisine dönüştürülmektedir. Böylece Cumhurbaşkanı söz konusu başkanlıkların görev süresini iki defa daha beşer yıl süreyle uzatabilecektir.

değişikliğin gerekçesinde

“Bölge kalkınma idareleri 43 ilde faaliyetlerine devam etmekte olup, esasen kamu yatırımlarının, ihtiyaç olduğu değerlendirilen bölgelere bir plan/proje dâhilinde yönlendirilmesi ve bu bölgelerdeki tüm kamu yatırımlarının sorumlu bir muhatap tarafından izlenmesi ve koordine edilmesi amacıyla kurulmuştur. Bu bağlamda, bölge kalkınma idarelerince hazırlanan ve 2021-2023 dönemini kapsayan yeni nesil eylem planı niteliğindeki Bölge Kalkınma Programları, 19/2/2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Ancak, gelinen nokta itibarıyla 2021-2023 Bölge Kalkınma Programlarını yürütmekle görevlendirilmiş olan DAP, DOKAP ve KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının görev süreleri yasal olarak 8/6/2021 tarihinde sona ermektedir. Bu nedenle, söz konusu madde ile, 642 sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan hüküm değiştirilerek Cumhurbaşkanı tarafından üç bölge kalkınma idaresinin görev süresinin üç defa ile sınırlı olmak üzere beşer yıllığına uzatılabilmesine imkân verilmektedir. Bu değişiklik ile 2016-2021 döneminde kullanılan ilave beş yıllık görev süresi uzatma yetkisine ek olarak iki defa daha beşer yıllığına uzatma yetkisi verilmiş olacaktır.

açıklaması yer almaktadır.

Bu idarelerin sürelerini bu şekilde sürekli uzatmak yerine söz konusu idarelerin kuruluş amaçlarına göre işlevlerini yerine getirip getirmediği hususunun yani bu idarelerin mevcut performanslarının esaslı bir biçimde değerlendirilmesi, ayrıca bunların Devlet Planlama Teşkilatının taşra örgütü gibi düşünülüp tüm yurt çapında örgütlendirilen, ancak Devlet Planlama Teşkilatının lağvedilmesinden sonra konumları tartışmalı hale gelen Kalkınma Ajans Başkanlıkları ile görev ve yetki çakışmasının ve çatışmasının değerlendirilerek yeni bir model üzerinde çalışılması gerekmektedir.

3.10 Teklif metninin görüşülmesi sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekilleriince Ek madde ihdasını isteyen 4 adet reddedilen önerenin değerlendirilmesi

Söz konusu teklif metninin görüşülmesi sırasında Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP'li üyeleri tarafından teklif metnine 4 adet maddenin eklenmesi yönünde verilen önergeler kabul edilmemiştir.

Bu önergelerden birincisi; 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'a geçici madde ilave edilmesi suretiyle, 1 Ocak 2020-31 Aralık 2020 tarihleri arasında meydana gelmiş olan depremlerde evi, iş yeri yıkılan veya deprem sonrası ilgili belediye, valilik veya bakanlıkça hafif, orta veya ağır kusur raporu verilen veya söz konusu depremler nedeniyle bu kanun kapsamında kentsel dönüşüm kapsamına alınmış bulunan yapılardaki bağımsız birim mülkiyet sahiplerine yapıların yıkılarak yeniden yapılması ve altı ay içerisinde talep edilmesi şartıyla, kamu sermayeli bankalar tarafından aylık

% 0,30 sabit faiz oranıyla 2 yılı ödemesiz 240 ay vade ile konut ve işyeri desteği kredisi kullandırılması ve kamu bankalarının bu maddenin uygulanmasından kaynaklanacak gelir kayıplarının Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinden karşılanmasını sağlamaya yönelik düzenleme idi.

Bu önergelerden ikincisi; 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'a madde ilavesiyle esnaf ve sanatkârların Türkiye Halk Bankası A.Ş'den Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Merkez Birliği'ne bağlı bölge birliklerine ortak olan esnaf ve sanatkarlar kredi ve kefalet kooperatifleri kefaletiyle veya doğrudan kullandıkları kredilerinin vadesi 1 Ocak - Aralık 2021'e dolacak olanlar iki yıl süreyle faizsiz olarak ertelenmesi ve Türkiye Halk Bankası A.Ş'nin bu ertelemeyi kaynaklanacak zararlarının ise Merkezi Yönetim bütçesinden karşılanmasını sağlamaya yönelik düzenleme idi.

Bu önergelerden üçüncüsü; 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununa madde ilave edilmesi suretiyle; COVID-19 salgınına karşı alınacak önlemler kapsamında idari işlemler sonucunda kapatılan esnaf ve sanatkar işletmelerinin 01/05-30/06/2021 tarihleri arasında doğan kira bedellerinin Cumhurbaşkanlığı tasarrufundaki yedek ödenekten karşılanmasını sağlamaya yönelik düzenleme idi.

Bu önergelerden dördüncüsü; 213 sayılı Vergi Usul Kanununun Kaçakçılık Suçları ve Cezaları" başlıklı 359'uncu maddesine fıkra ilave edilmesiyle, bu maddede yazılı vergi kaçakçılığı suçlarının icrası kapsamında değişik zamanlarda aynı neviden fiille aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, suçun her yıl için ayrı ayrı oluşması yerine tek suç kabul edilerek bir cezaya hükmedilmesinin sağlanarak, Türk Ceza Kanununun 43. maddesinde yer alan düzenlemeye paralellik sağlanmasını öngörmekte idi.

Dört önerge de komisyonda görev yapan çoğunluk partisi milletvekilleri ve çoğunluk partisini destekleyen 4. partinin milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Sonuç olarak; genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, 1'nci bölümde açıklanan nedenlerle torba yasa teklifi kimliği nedeniyle Anayasaya aykırılık taşıması 2'nci bölümünde açıklanan

nedenlerle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM’de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan **teklifin bütününe**; 3’üncü bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de “Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

<i>Bülent Kuşoğlu</i>	<i>Abdullatif Şener</i>	<i>Mehmet Bekaroğlu</i>
Ankara	Konya	İstanbul
<i>Kamil Okyay Sındır</i>	<i>Emine Gülizar Emecan</i>	<i>Cavit Arı</i>
İzmir	İstanbul	Antalya
	<i>Süleyman Girgin</i>	
	Muğla	

MUHALEFET ŞERHİ

2/3607 Esas Numaralı Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne ilişkin muhalefet şerhimiz ektedir.

2-3607 Esas Numaralı Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi

GENEL DEĞERLENDİRME

Torba Yasalar Evrensel Hukuk İlkelerine Aykırıdır

AKP-MHP Koalisyonu, torba yasa yöntemiyle yasama faaliyetini kotarmayı uzunca bir süredir asli yöntem hale getirmiştir. Kod yasa olarak bilinen ve başlı başına bir alandaki düzenlemeleri içeren yasa yapma biçimi artık tümünden terk edilmiştir. Torba yasalar, yasal olabilir ancak evrensel hukuk ilkelerine aykırıdır. Pek çok farklı alanda düzenlemeler getiren bir metin üzerinde kimsenin tek bir görüş bildirmeye zorlanamayacağı ilkesi yani *lex Caecilia et Didia*, Roma Hukuku'ndan gelen evrensel bir hukuk ilkesidir. Hatırlatmak gerekirse Roma'da, M.Ö. 98'de torba kanun yapmak yasaklanmıştır. Günümüzde de örneğin ABD'de eyaletlerin ezici bir çoğunluğunda torba yasa tekniği "konunun teklifi ilkesi" gereğince yasaklanmış durumdadır. Ancak M.S. 2021'de Türkiye'de torba yasa yapma tekniği, bırakalım yasaklanmayı, bilakis yasa yapma biçiminin tek yöntemi haline getirilmiştir.

Torba yasa yapma tekniğinin asli hale gelmesi, ülkedeki yasama süreci ve kalitesi hakkında önemli bir göstergedir. Ülkede her alanda yaşanan hukuksuzlaştırma, tekelleşme ve merkezleşme sürecinde yasama faaliyetinin payına da torba yasalar düşmüştür. Torba yasalar, bir yandan yasama kalitesini düşürürken diğer yandan yasama etiğini de ayaklar altına almaktadır. Dolayısıyla torba yasaların miktarı ile bir ülkedeki demokrasinin miktarı arasında doğrudan bir ilişkinin var olduğunu söylemek mümkündür. Yasama kalitesinin torba yasalarla düşmüş olması, yakın zamanda yapılan

değişikliklerin tekraren bu kez düzeltmek için getirilmesiyle de kendisini göstermektedir.

Muhalefetin Yasama Sürecinden Dışlanması Yasama Kalitesini Düşürüyor

Muhalefeti hem genel olarak siyasette hem de yasama sürecinde ayak bağı olarak gören bir zihniyetle karşı karşıyayız. Oysa güçlü muhalefetin varlığı yasama sürecinin daha güçlü ve kaliteli olmasını sağlar. Muhalefetin eleştirileri komplocu bir mantıkla değil ortak aklın aranması yolunda demokrasinin olmazsa olmazı olarak değerlendirilmeli ve dikkate alınmalıdır. Ancak her otoriter yönetim, muhalefeti kötücülleştiren bir paranoyanın içinden konuşur ve bu söylem eşliğinde muhalefetsiz bir “steril siyaset” alanı kurgulama arzusunu hayata geçirmek ister. AKP-MHP Koalisyonu da muhalefeti yasama sürecinden dışlayan otoriter bir tekçiliği savunmaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki muhalefetsiz iktidarlar, yanlış yapmaya mahkumdurlar.

Bu torba yasanın 16. Maddesiyle getirilmek istenen düzenleme de yasama faaliyetinin geldiği durumu gözler önüne sermektedir. Henüz daha 3 haftadan kısa bir süre önce yasalasmış olan bir düzenleme, bu kez yeniden düzenlenmektedir. Nisan ayında Plan ve Bütçe Komisyonu’nda görüşülen ve Meclis Genel Kurulu’nda kabul edilerek 29 Nisan 2021 tarihinde yasalasın torba teklife (Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi) Genel Kurul görüşmeleri aşamasında alelacele eklenen bir düzenlemeyle, 30 Nisan ile 31 Mayıs tarihleri arasında bankalara (karşılığı olsun ya da olmasın) çek ibrazı yasaklanmıştı. Karşılığı olan çeklerin de bankalara ibraz edilememesi, çeklerle ilgili takas işlemlerinin kabul edilememesi nedeniyle bankaların ve iş dünyasının ciddi sorunlar yaşamasına, çeklerin tahsil edilememesi sonucunda nakit akışının bozulmasına neden olmuştu. Bu kez yeniden getirilmek istenen bir düzenlemeyle 29 Nisan’da yasalasın torba yasada yer alan, 30 Nisan ile 31 Mayıs tarihleri arasında çek ibrazını yasaklayan madde yeniden düzenlenmekte ve çek ibrazı yasağı kaldırılmaktadır! Hızlı olma obsesyonuna kurban edilen muhalefetsiz yasama sürecinin yasama kalitesini düşürdüğü, itiraf niteliğindeki düzenlemeler içeren Ekonomi Reformları Paketi kapsamında olduğu ifade edilen bu kanun teklifiyle bir kez daha deneyimlenmiştir.

128 Milyar Doların Çarçur Edilmiş Olmasından FİKKO da Sorumludur

Bu torba yasa da tıpkı diğerlerinde olduğu gibi, muhalefetin eleştirilerinin dikkate alınmamış olduğunu ve hatalar yapıldığını net bir biçimde göstermektedir. Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi'nin (FİKKO) kuruluş sürecinde, şeffaflık eleştirileri yapmıştık. Bu komitenin daha etkin çalışabilmesi için şeffaflığın ve katılımcılığın önemini altını çizmiştik. Ancak kanun teklifini hazırlayan iktidar bu görüş ve eleştirilerimize kulaklarını tıkamıştı. Şimdi de bu kez FİKKO kaldırılıyor ve yerine Finansal İstikrar Komitesi (FİK) kuruluyor. Hem de FİKKO'nun yerine kurulması öngörülen FİK'in, FİKKO'ya göre "daha şeffaf" şekilde yapılandırılacağı iddia ediliyor. Bu da demek oluyor ki, FİKKO'nun kuruluşunda yapmış olduğumuz eleştirilerde haklı çıktık. Şeffaf ve etkin olmadığına ilişkin muhalefet şerhimiz doğrulanmış oldu.

FİKKO kurulurken, ekonomide yeni bir merkezileşme sürecinin ortaya çıkacağı eleştirisinde de bulunmuştuk. Cumhurbaşkanı'na aşırı yetkiler verildiğini ve bunun ekonominin işleyişi için büyük riskler taşıdığını ısrarla ifade etmiştik. Getirilen düzenlemeyle "finansal sistemin bütününe sirayet edebilecek ölçüde olumsuz bir gelişmenin Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi tarafından tespiti hâlinde" şartıyla Cumhurbaşkanı'na Komite'ye müdahale etme yetkisini verildiğinin altını çizmiştik. Bunun FİKKO bünyesinde yer alan Merkez Bankası'nın ve 2011 yılında çıkarılan 649 sayılı Kanun Hükmüne Kararname ile ilgili bakanlıklara bağlanmış, literatürde "bağımsız idari otoriteler" olarak ifade edilen üst kurulların zaten iyice aşındırılmış olan bağımsızlıklarını ortadan kaldıracığını söylemiştik. Tüm bu eleştirilerimizde de haklı çıktık.

Oysa bağımsız kurullar, mevcut ekonomi sisteminde regülasyon işlevine sahip fren mekanizmalarıdır. Ekonominin işleyişinde denge-denetleme görevi olması beklenen kurumlardır. Önceki düzenlemede FİKKO'nun, şimdi de bu torba yasayla getirilmek istenen düzenlemeyle FİK'in bünyesine alınan Merkez Bankası'nın yanı sıra Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu asla bu işlevlerini yerine getiremeyecektir. FİKKO'nun kısa ömürlü performansına

bakıldığında bunu tahmin etmek hiç de zor değildir. Merkez Bankası'na "faiz sebep, enflasyon sonuçtur" saçmalığı temelinde yapılan siyasi baskı ve yönlendirme neticesinde ülke derin bir döviz kuru krizine girmiş ve Merkez Bankası'nın 128 Milyar Dolarlık kaynağı çarçur edilmiştir. Emekçi halkımızın alın terinin karşılığı olan bu kaynakların çarçur edilmesinden FİKKO da sorumludur. Çünkü bünyesine aldığı Merkez Bankası'nı siyasi manipülasyon amacıyla kullanmış, dolar kurunu düşürmek bahanesiyle kime, ne zaman, nasıl ve kaç liradan satıldığı belli olmayan çok düşük kurlarla 128 Milyar dolarlık satış gerçekleştirilmiştir. Sonuçta ne dolar düşmüş, ne enflasyon düşmüş, ne ekonomi rayına girmiştir. Aksine aradan geçen süreçte açlık, sefalet, yoksulluk ve işsizlik almış başını gitmiştir.

Türkiye Tarihinin En Büyük İstihdam Kaybı Yaşanıyor

Ekonomi Reformları Eylem Planı'nda yer alan bazı hedeflerin gerçekleştirilmesini temin etmek için hazırlandığı iddia edilen bu kanun teklifi, mikro ve küçük ölçekli işletmelerin likidite sorununu çözecek ve istihdamı destekleyecek düzenlemelerin getirildiği iddiasındadır. Buna göre, mikro ve küçük ölçekli işletmelerin likidite sıkıntısını karşılamak ve istihdamı desteklemek için bu işletmelerin ilave olarak istihdam ettikleri sigortalılar için ödemeleri gereken sigorta primlerinin kamunun doğrudan veya dolaylı olarak hâkim sermayedar olduğu bankalardan kullanacakları kredilerde kredi faiz veya kâr payı bakiyesinden düşülmesi öngörülmektedir.

Ancak ne istihdam ettiği işçi sayısı 50 ve altında olan mikro ve küçük ölçekli işletmelerin likidite sorunu bu şekilde çözülür, ne de istihdam bu şekilde desteklenebilir. Pandemiyle birlikte Türkiye, tarihinin en büyük istihdam kaybını yaşamıştır. İşsizlik korkunç boyutlara ulaşmış, geçim sıkıntısı nedeniyle yaşanan intiharlarda artış yaşanmıştır. Mikro ve küçük ölçekli işletmeler, esnafın kepenk kapatmıştır. Ayakta kalmaya çalışanlar da kiralarını, vergilerini, elektrik, su gibi temel giderlerini karşılayamaz durumdadır. Tüm bu gerçekler ortadayken istihdam kaybının önüne geçilmesinin yolu bu değildir.

Halkların Demokratik Partisi olarak verdiğimiz kanun teklifleriyle ülkede yaşanan iş ve istihdam kaybına karşı yurttaşları güvenceye alacak tedbirleri kamuoyuna

ilan etmiştik. Pandeminin yarattığı tahribatın ancak toplumun güvencesizlerine, işçilerine, işsizlerine, esnaflarına, çiftçilerine, gençlerine, kadınlarına verilecek destekle giderilebileceğini savunuyoruz. Buna göre:

- Tüm işsizlere ve 3.000 TL'nin altında geliri olanlara, herhangi bir şart aranmaksızın aylık 3.000 TL doğrudan gelir desteği sağlanmalıdır.
- Kalıcı bir düzenleme olarak; en düşük emekli maaşı 3.000 TL olarak belirlenmelidir.
- Faaliyeti durdurulan ve kısıtlanan esnafa, salgın süresince, aylık 5.000 TL doğrudan gelir desteği sağlanmalıdır.
- Çiftçilerin, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan 50 bin TL'ye kadar borçları kamu bütçesinden karşılanmalıdır.
- Gerçek ve tüzel kişilerin bankalara olan kredi kartı, ihtiyaç kredisi ve diğer tüm kredi borçları faizsiz şekilde 30 Haziran 2021 tarihine kadar ertelenmelidir.
- Tüm kira ödemeleri 30 Haziran 2021 tarihine kadar dondurulmalıdır.
- Kalıcı bir düzenleme olarak; elektrik, su, doğalgaz, telefon ve internet gibi temel ihtiyaçlar tek hane için ihtiyaç sınırına kadar ücretsiz hale getirilmelidir.
- Pandemi süresince işten çıkarmalar yasaklanmalıdır.
- Kısa Çalışma Ödeneği süresi pandemi sonuna kadar uzatılmalıdır.
- Son bir yılda KOD-29 gerekçe gösterilerek işine son verilen çalışanlar, işlerine geri dönmelidir.

Yurttaşlara Doğrudan Gelir Desteği Sağlanmalıdır

Ancak AKP nasıl ki pandemi öncesinde ekonomiye sermayenin gözüyle bakıyorsa, pandemi döneminde de bu bakışından vazgeçmemiştir. Oysa emeği geçinen yurttaşlar ve küçük esnaflar başta olmak üzere yurttaşlar pandemiyle birlikte daha da perişan hale gelmiştir. Buna rağmen AKP pandemi koşullarında sadece "arz yönlü" politikalar geliştirmekte ısrar etmektedir. Bir diğer deyişle "üretim" merkezli bir okuma yapmaktadır. AKP'nin bu yanlış ekonomi kurgusuna göre üretim desteklenecek olursa,

yani arz yanlı politikalar sermayeye destekler yoluyla geliştirilecek olursa ekonomi işleyecektir. Oysa pandeminin en çok vurduğu kesim emekçilerdir. Halkın önemli bir çoğunluğu muazzam bir gelir kaybı yaşamaktadır. Yapılması gereken “talep yönlü” politikaların geliştirilmesidir. Bunun için de nakdi destekler başta olmak üzere toplumun güvencesiz kesimlerine doğrudan gelir transferi yapılması şarttır.

Tüm dünyada ülkeler yurttaşlarına bu türden destekler yapmaktayken Türkiye pandemi süresince yurttaşlarına en az destek veren ülkelerden biri konumundadır. Nisan ayının sonunda açıklanan bir IMF raporunda, Ocak 2020’den Mart 2021’e kadar hükümetlerin duyurduğu ekonomi ve sağlık yatırımları, harcamaları ve yardımları baz alınarak, hangi ülkenin halkına ne oranda destek verdiği gösteriliyor. Buna göre Türkiye, %1,9 ile gayri safi yurtiçi hasılasında pandemi harcamaları oranının en az olduğu ülkeler grubunda yer alıyor. AKP-MHP Koalisyonu, dünyadan bihaber bir biçimde pandemide ülke ekonomisini çöküşe götürüyor.

AKP-MHP Koalisyonu Dünyadaki Gelişmeleri Okuyamıyor

Pandemi öncesinde de zaten uzunca bir süredir kriz sarmalında olan ülke ekonomisi, ülkeyi yönetenlerin ekonomiye sermayenin gözünden bakan ancak rotası bulunmayan ekonomi anlayışı nedeniyle çöküşe doğru sürüklenmiştir. Yeni bir yönetim sistemiyle yol alan AKP, bu yeni sistemin sermayesini de oluşturmak istemiş, kamuoyunda adına “Beşli Çete” olarak adlandırılan sermaye gruplarını devlet kaynaklarıyla semirterek bir eş-dost kapitalizmi yaratmıştır. Dünyada en çok kamu ihalesi alan 10 şirketten 6 tanesi AKP’nin yandaş şirketleridir. Ancak dünya artık Covid-19 pandemisiyle birlikte bambaşka bir yöne doğru evrilmektedir. Dünya halkları artık bu köhne sistemin kendi yararlarına olmadığını acı bir biçimde deneyimlemişlerdir. Dünyanın ezilenleri bu ekonomik sistemi kabullenmemektedir.

Dünyada sermayenin simge yayınlarından birisi olan *The Financial Times*’ta yakın zamanda çıkan bir haber-analize göre ekonomide ideolojik mücadeleyi sol

kazanmaktadır.* PEW Araştırma Merkezi'nin yapmış olduğu bir araştırmaya göre ABD, İngiltere, Almanya ve Fransa'da halkın ezici çoğunluğu mevcut ekonomik sistemden memnun olmadığını, Fransa'da %70 ve diğer üç ülkede %50 oranında çok büyük değişikliklerin ya da bütünsel reformların yapılması gerektiğini söylemiştir. Covid-19 pandemisiyle birlikte dünyada daha eşitlikçi (ekonomik) sistemlere yönelik çok güçlü bir arzu uyanmış durumdadır. Araştırmaya göre halklar solun radikal ekonomik düşüncelerine kulak vermektedir. Yüksek eşitsizlik yaratmış Pre-Koronavirüs kapitalizmi desteğini kaybetmektedir. Covid-19 pandemisi sonrası dünyasında daha eşitlikçi modellerin gelişme olanağı bulacağı açıktır. Ancak AKP-MHP Koalisyonu, belli ki bu gelişmelerden bihaberdir. Dünyadaki ideolojik-politik iklimi okuyamamaktadır. Bunu sürdürmekte ısrar ettiği sermaye yanlısı ancak rotası bulunmayan ekonomi politikalarından okumak mümkündür. Bu kanun teklifi de bunu göstermektedir.

MADDE DEĞERLENDİRMELERİ

Madde 1: Madde ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74'üncü maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik öngörülmektedir. Bu madde değişikliği ile siyasi partilerin merkez ve ilçe örgütleri ile iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Başsavcılığı'na bildirme yükümlülüğünde, değeri eski parayla 100 milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü değerlerin tutarı, yeni parayla “1.500 lirayı aşan” şekilde dönüştürülmektedir.

Madde 2: Madde ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun kesin hesap ve giderlerinin yapılması hususlarında değerlendirme oranları düzenlenmektedir.

* “The Left is Winning the Economic Battle of Ideas”,
<https://www.ft.com/content/d3c1c5c5-e601-4c46-8d3a-187e1d9a6b87>

Bu kanun teklifinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda düzenleme öngören ilk iki maddesi, bir torba kanun teklifine hem de son dakika değişikliği ile eklenmiştir. Fakat 2820 sayılı kanun, demokrasinin temeli olan hususlardan biri olan seçimleri düzenlemektedir. Dolayısıyla Anayasa'dan birincil derecede güç alan bir kanun, torba kanun teklifinde ve son dakika eklemeleri ile değiştirilemez. Demokratik yaşamın temelini esas alan kanunun değiştirilmesi bütüncül ve esaslı olarak ele alınmalıdır.

Öte yandan ilk iki maddeye bahis edilen 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu 22.4.1983 tarihli'dir. Yani 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrası çıkarılmış, siyasal alanın anti-demokratik ve vesayet altında düzenlenmesi politikalarının bir parçasıdır. Dolayısıyla demokrasiyi, özgürlüğü, eşitliği ve adaleti değil siyaseten dışlama mantığını esas almıştır. Gerek seçim barajı gerekse de diğer diğer anti-demokratik düzenlemelerle darbenin ürünü olan bu yasa 2021 yılına kadar taşınmıştır.

Bu darbe ürünü düzenlemelerde ısrar eden, bu düzenlemelerle amel eden her iktidar darbenin gerçek iz sürücüsü, temsilcisidir. Bu yönüyle 2820 sayılı kanuna sinmiş demokratik yaşamı akamete uğratan düzenlemeler dururken, değerlendirme oranlarını gündeme almak darbeci zihniyeti sahiplenmenin teyidi niteliğindedir.

Madde 3, 4: Bu maddeler asli komisyon olarak Adalet Komisyonu'nda görüşülmesi gereken maddeler olmakla birlikte, düzenlemeyle hem sektörün hem de yurttaşlarımızın mağduriyetine yol açmayacak bir çözümün bulunması gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesi 2019/40-2020/40 sayılı kararlarında çok açık bir şekilde, “sigortacıya farklı hükümler uygulanması trafik kazalarından zarar görenler ile işleten aleyhine buna karşılık sigorta şirketi lehine menfaat dengesini bozucu bir durum yaratacaktır” ifadesini kullanarak bu düzenlemeyi Anayasa'ya aykırı bulmuştur. Ayrıca Kanunun ‘k’ bendi ile kısıtlama getirilmekte, zorunlu mali sorumluluk sigortasının kapsamı daraltılmaktadır. Trafik kazası nedeniyle gelir kaybı, kâr kaybı, iş durması, kira mahrumiyeti gibi üçüncü kişilerin uğrayacağı zararın artık sigorta şirketleri tarafından ödenmemesi düzenlenmektedir. Yine ‘m’ bendinde ise bir araç sabotajda, terör olayında kullanıldığı zaman o araçla verilen zararlar da bu kapsamdan çıkarılacak, sigorta şirketi

bunu ödememekle kalmayacak bu eylemden, hiç dahil olmadığı halde, zarar gören üçüncü kişilere de ödemeye yapmayacaktır.

Anayasa Mahkemesi'nin Hazine Bakanlığı tarafından yayımlanan trafik sigortası genel şartlarının bir kısım maddelerinin yalnızca kanunla düzenlenebileceği ve genel şartlarla belirlenmeyeceği belirtilerek iptal etmiş olmasından dolayı ve ayrıca Danıştay tarafından yürütmeyi durdurma kararlarının verilmesi sebebiyle bedensel zarar tazminatlarına ilişkin hesaplama yöntemlerinde ciddi belirsizlikler ortaya çıkmaktadır. Ayrıca iptal ve yürütmeyi durdurma nedeniyle zarar tazmin maliyetleri ve risklerindeki artış oldukça fazladır. Söz konusu artışla birlikte sigorta şirketlerinin zorunlu mali mesuliyet sigortalarına iki katın üstünde zam yapmaları muhtemeldir. Bu da nihayetinde vatandaşın cebine yansıtacak, vatandaş için sigorta maliyetlerini arttıracaktır. Hem Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası poliçe bedellerinin olağandışı artışı engellenmeli hem de zarar tazminlerinde istikrar ve poliçeye vatandaşın uygun fiyatla ulaşımı sağlanmalıdır.

Madde 5: Finansal İstikrar Komitesi (FİK) 2011'de kurulmuş ve daha sonrasında, 2018 yılında, FİK'in yerine Yeni Ekonomi Programı kapsamında "sürdürülebilir kalkınma" ve "finansal istikrarı" sağlamak amacıyla Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi (FİKKO) kurulmuştur. Yapılmak istenen bu değişiklikle FİK'in yeniden kurulması amaçlanmaktadır.

Getirmek istenen bu düzenlemeyle bu kez "kalkınma" ifadesi çıkarılmakta, "finansal istikrar"a ise FİK ile devam edileceği ilan edilmektedir. Daha önce de defalarca yaşanan bu ve benzeri uygulamalar AKP'nin ülkeyi deneme yanılma yoluyla yönetmeye çalıştığını göstermektedir. 2018'de "yeni bir formata" büründürülmüş olan komite, bu kanun teklifiyle bu kez tekrardan eski haline getirilmeye çalışılmaktadır. Ancak hem eski haliyle hem de yeni haliyle bu komite işe yaramayacak, ekonomide yeni sorunlar yaratacaktır. Zaten getirilmek istenen bu düzenleme, bunun bir itirafı niteliğindedir. FİKKO'nun kurulması kararının yanlış olduğunun ve bu işte başarılı olunmadığının ilanı niteliğindedir.

FİKKO kurulduğunda, bu komitenin çalışmalarıyla birlikte ülkeye istikrar getireceği, finansal istikrar sağlayacağı anlatılmıştı. Oysa ekonominin geldiği nokta itibariyle durum hiç de böyle değildir. Hatta gelinen nokta itibariyle tam tersi gerçekleşmiştir. Bu süreçte bütün dengeleyici ve denetleyici kurumlar hegemonya altına alınmış, frenleme mekanizmaları yok edilmiş ve istikrardan eser kalmamıştır. Örneğin bu dönemde siyasi iradeden bağımsız faaliyet göstermesi gereken Merkez Bankası da FİKKO'nun bünyesine alınmış, bağımsızlığı fiilen de sona erdirilmiştir.

FİKKO kurulurken “Finansal sistemin bütününe sirayet edebilecek ölçüde olumsuz bir gelişmenin Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi tarafından tespiti hâlinde, üye kurum ve kuruluşların yetkileri dışında alınması gereken tedbirleri belirlemeye kendi görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde Cumhurbaşkanı yetkili olup, ilgili bütün kurum ve kuruluşlar belirlenen bu tedbirleri derhâl uygulamakla yetkili ve sorumludur” hükmü getirilmişti. Şimdi bu hüküm FİK için de aynen korunuyor. Ancak bu hükümle verilen yetki nedeniyle Merkez Bankası, BDDK, SPK gibi kurumlar, FİKKO'nun da marifetiyle tamamen Cumhurbaşkanı ve Hazine Bakanının vesayetine girmiştir. Verilen bu “tek adam yetkisiyle” ekonomideki her türlü gelişme bu temelde “olağanüstü şartlar” bağlamında değerlendirilmiş, ekonomiden sorumlu olan bütün kurumlara talimatlar verilmiş ve kurumların bağımsız hareket edememesine neden olmuştur. FİKKO'nun bileşenlerinden olan Merkez Bankası'na bu süreçte emir/talimatla iş yaptırılmış, son dönemlerde sık sık gündeme gelen, 128 milyar dolarlık rezerv bu şekilde eritilmiştir. Ekonomik gerçekliklerden uzak bir şekilde Merkez Bankası'na verilen talimatlarla faizler ‘düşük’ tutulmuş, sonuç olarak gelinen noktada hem faiz hem döviz kuru artmış ve ülke derin bir ekonomik krize girmiştir. Bu şekilde az sayıda insanın çok sayıda insanın hayatını etkileyen kararlar verebildiği katı merkeziyetçi ve katılımcı olmayan bir model oluşturulmuştur.

Son olarak, hatırlanacağı üzere, Berat Albayrak'ın Hazine ve Maliye Bakanlığı yaptığı döneminde, FİKKO toplantısı yapıldıktan sonra komitenin kurulmasına imkân tanıyan yasa teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'na gelmişti. Yani FİKKO'nun yasal kuruluşu gerçekleşmeden, henüz yasal bir dayanağa sahip olmadan, Plan ve Bütçe Komisyonu ile Meclis iradesine saygısızlık içerecek bir biçimde toplantısını gerçekleştirmişti. Bunu da tekraren burada not etmek ve teşhir etmek istiyoruz.

Madde 6: Getirilmek istenen bu düzenlemeyle, mikro ve küçük ölçekli işletmelerin “likidite sıkıntısını karşılamak” ve “istihdamı desteklemek” için bu işletmelerin ilave olarak istihdam ettikleri sigortalılar için ödemeleri gereken sigorta primlerinin, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 20. maddesi kapsamında kefalet sağlanan ve kamunun doğrudan veya dolaylı olarak hâkim sermayedar olduğu bankalardan bu maddenin yürürlük tarihinden sonra 30/6/2022 tarihine kadar kullanacakları kredilerde kredi faiz veya kar payı bakiyesinden düşülmesi ve İşsizlik Fonu’ndan karşılanması amaçlanmaktadır.

İşsizlik Sigortası Fonu özellikle salgın döneminde “işveren fonu” olarak kullanılmıştır. Salgın döneminde patronlara 23 milyar TL kaynak aktarılırken, 2,6 milyon işçiye ödenen nakdi ücret desteği 11 milyar TL’de kalmıştır. Salgında 3,7 milyon işçiye ödenen kısa çalışma ödeneği miktarı ise 33 milyar TL ile sınırlı olmuştur. Milyonlarca işçi 2020’de günlük 39 TL, Ocak 2021 itibarıyla günlük 47 TL olan nakdi ücret desteğine mahkum edilmiştir. İşverenlere aktarılan kaynağın işçilere ödenmesi halinde nakdi ücret desteği şimdikininkin üç katından fazla olabileceği su götürmez bir gerçektir. Pandemi sürecinde İşsizlik Sigortası Fonu’ndan işverenlere ayrılan kaynaklarla fon ciddi bir biçimde eritilmiştir. Salgın öncesinde 132 milyar TL olan İşsizlik Sigortası Fonu varlığı Nisan 2021 itibarıyla 89 milyar TL’ye düşmüştür. İşsizlik Sigortası Fonu amacına uygun bir biçimde kullanılsaydı Nisan 2021 itibarıyla fon varlığı 89 milyar 316 milyon 482 bin TL değil 111 milyar 883 milyon 109 bin TL olabilecekti. Böylece işçiler ve işsizler Covid-19 döneminde daha fazla destek alabilecekti. Getirilmek istenen bu düzenlemeyle ne mikro ve küçük ölçekli işletmelerin likidite sıkıntıları karşılanabilir ne de istihdam desteklenebilir. İşsizlik Sigortası Fonu’nun bu yanlış kullanımından acilen vazgeçilmeli, işçinin ve işsizinin fonu kendi çıkarları doğrultusunda kullanılmalı, bugüne kadar aksi şekilde el konulan İşsizlik Sigortası Fonu kaynakları fona iade edilmelidir.

Madde 7: 18 yaşın altındaki kişiler için, veli ve vasileri aracılığıyla konut hesabı vb. hesaplar açılarak geleceğe yönelik birikim yapılabilen ancak, bu kişilerin bireysel emeklilik sistemi aracılığıyla birikim yapması imkanı bulunmamaktadır. Maddeyle, “18

yaşını tamamlamamış çocukları adına birikim yapmak isteyen ebeveynlere çocukları adına Bireysel Emeklilik Sisteminde (BES) birikim yapabilme imkanı tanınması ve bu suretle yurt içi tasarrufları artıracak şekilde BES'in kapsamının genişletilmesi" amaçlanmaktadır.

TÜİK'in açıkladığı son verilere göre toplam nüfusun 22.7 milyonu 18 yaş altı gençlerden oluşmaktadır. Buna göre, tasarı yasalaştığında, 22.7 milyon gencin BES'e girmesine imkan tanınmış olacak. Beklenti ise ilk etapta 5-6 milyon gencin sisteme gireceği yönünde. Bugüne kadar BES, yasa gereği, 18 yaş üstü kesimi kapsıyordu. Bugün de ebeveynler çocukları adına ya da dedeler torunları adına BES sözleşmesi yaptırabiliyordu ancak kendi adlarına yaptırıyordu; lehtar olarak da 18 yaş altındaki çocukları gösteriyorlardı. Yani BES sözleşmesinin mutlaka 18 yaş üstü kişi adına olması gerekiyordu. Yasa değişikliği ile 'bireysel emeklilik sistemine fiil ehliyetine sahip kişiler katılabilir' maddesi iptal edilecek. Böylece 18 yaş altı kişilerin sisteme katılmasındaki engel kalkacak. Artık 18 yaş altı gençler de kendi adlarına emeklilik sözleşmesi yaptırabilecek. Ebeveynler de çocukları adına sözleşme düzenlettirebilecektir.

Türkiye'de uygulanan BES'in amacı ve kapsamı 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nda belirtilmiştir. İlgili kanunun 1. maddesinde; "Bu kanunun amacı, kamu sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı olarak, bireylerin emekliliğe yönelik tasarruflarının yatırıma yönlendirilmesi ile emeklilik döneminde ek bir gelir sağlanarak refah düzeylerinin yükseltilmesi, ekonomiye uzun vadeli kaynak yaratarak istihdamın artırılması ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunulmasını temin etmektir." şeklinde tanımlanmıştır.

Ancak BES'in uygulanmasının en önemli nedeni Türkiye'de Sosyal Güvenlik Kurumu'nun etkin işlememesidir. Geçmiş yıllara bakıldığında SSK ve Bağ-Kur'da sık sık prim afları çıkmış, erken emekliliğin getirilmesi neticesinde çalışabilecek durumda olan bireylerin devletten aylık almaya devam etmiş olması gibi nedenlerden dolayı sosyal güvenlik sisteminde çok miktarda gelir kayıpları yaşanmıştır.

Dar gelirli yurttaşlar, işçiler, emekçiler, memurlar hali hazırda eline geçen yoksulluk sınırının altındaki maaşlarıyla geçinmek için mücadele vermektedir. Toplumun çok

büyük kesimi, zaten BES'e istese de dahil olamamakta, BES içinde ya da dışında herhangi bir yatırım yapmak şöyle dursun aldığı kısıtlı maaş ile hayat mücadelesi vermektedir. Bu durumda BES ile emeklilik şansı elde edenlerin hala ayrıcalıklı bir kesim olduğu barizdir. Maaşlarından alınan BES katkı primlerine kısa vadede ihtiyacı olmayıp ayırabilen görece ayrıcalıklı kesim BES'in sunduğu avantajlardan faydalanabilmektedir. BES'in çarpıklığı bu avantajlardan faydalanamayan yoksul kesimin aynı zamanda BES katkı primlerini ödeyebilecek refaha sahip görece ayrıcalıklı kesimin devlet teşviklerini ödeyen kesim olmasıdır.

Öte yandan bir çok yurttaş açısından BES içinde kalmanın sebebi insan haklarına yaraşır bir kamu emeklilik sistemi olmamasıdır. Kamu emeklilik sisteminin bugün emeklilere sundukları ile ne yazık ki emekliler geçinememekte, ek iş yapmak zorunda kalmakta, yıllarca verdikleri emeğin karşılığında minimum yaşam standartlarını koruyamamaktadır. Yurttaşlar, kamusal emeklilik sisteminin geldiği hali bildiklerinden BES'e bel bağlamakta dışından tırnağından arttırdığının üstüne devlet teşviğini umarak görece iyileştirilmiş bir emeklilik süreci için zaten çok az olan maaşlarından vazgeçerek kötünün iyisine razı gelmektedir.

HDP olarak önerimiz BES'e katılımın kolaylaştırılması, genişletilmesi, devlet katkılarının arttırılması gibi düzenlemeler değil; kamusal emeklilik sisteminin iyileştirilmesi, BES'e ayrılan tüm devlet kaynaklarının kamusal bir emeklilik sisteminin geliştirilmesi için harcanmasıdır.

Madde 8: Maddeyle, özellikle aktüeryal olarak sürdürülemez duruma düştüğü için üyelerinin gelecekteki yükümlülüklerini karşılayamama riski bulunan hizmet sunucularının BES'e aktarımına izin verilerek üyelerinin hak ve menfaatlerinin korunması, birikimlerinin profesyonel fon yönetim uzmanlarınca değerlendirilmesi gibi Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) kapsamında sunulan fırsatlardan faydalanma imkanı sağlanması ve BES'teki birikim tutarının artırılması amaçlanmaktadır.

Bir önceki maddede ifade ettiğimiz hususlara ek olarak bu madde ile farklı kurum ve kuruluşların emeklilik sandıklarında birikmiş varlığın özel emeklilik şirketlerinin hesaplarına aktarılması söz konusudur. Bunun yerine bu kaynakları kamunun emeklilik

sistemine aktarılması gereklidir. Kamusal emeklilik haklarını iyileştirecek yasalar üzerinde çalışılması, kamusal kaynakların tüm yurttaşları kapsayacak şekilde bir sosyal hak olarak kamusal emeklilik için harcanması elzemdir.

Madde 9: Covid-19 salgınının turizm sektörüne olumsuz etkilerini azaltma kapsamında tedbir alınmasına dair düzenleme öngören bir maddedir. Madde ile zam veya faiz uygulanmadan turizm sermayesinin iki yıl boyunca kamu alacakları ertelenmektedir. Turizm sektörünün desteklenmesi olumlu olmakla birlikte düzenleme eksiklikler ve yanlışlıklar barındırmaktadır. Komisyon görüşmelerinde ifade ettiğimiz gibi turizm işletmelerine verilen desteğin halktan ve diğer sektörlerdeki esnaftan çıkarılmaması gerekirken, benzer şartlı desteklerin diğer sektörlerdeki esnaflara da verilmesi gerekmektedir. Çünkü bugüne kadar –turizm işletmecileri dışında- iktidar KOBİ ve esnaflara %28 kredi faizi vermiş, çiftçilerin borçlarını ertelerken bizatihi tefeciye dönmüştür.

Öte yandan turizm işletmelerine verilen desteğin az bir kısmı ile on beş aydır açlığa mahkûm edilen müzisyenlere destek sağlanmaması fikri Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın “kültür” ile ilgi kurmadığı, “turizm”i de sadece doların yeşilinden ve “deniz, kum, güneş”ten ibaret gördüğü gerçekliğini ortaya sermekte ve eleştirilmeyi hak etmektedir.

HDP olarak, geçtiğimiz ay turizm sektörü raporu açıklamış ve turizm sektörünün güncel sorunlarına ilişkin somut çözüm önerilerimizi kamuoyuyla paylaşmıştık. Bu düzenleme vesilesiyle turizm sektörünün güncel sorunlarına ilişkin somut çözüm önerilerimizi ifade etmek istiyoruz:

- Başta sendikalar ve STK'lar olmak üzere turizm sektörünün tüm kesimleriyle ve temsilcileriyle bir araya gelinerek “Turizm Acil Eylem Planı” oluşturulmalıdır.
- Turizm sektörünü içine girdiği çöküş halinden çıkarabilmek için “konsey”, “meclis” gibi kalıcı; “kriz masası” gibi geçici mekanizmalar oluşturulmalıdır.
- Küçük ve orta ölçekli turizm acentelerinin, turizm bölgelerinde faaliyet gösteren esnafların borçları yeniden yapılandırılmalıdır. Küçük ve orta ölçekli turizm

acenteleri ile turizm bölgelerinde faaliyet gösteren esnafların bankalara olan borcu, hakkaniyetli bir biçimde, pandemi koşulları dikkate alınarak faizsiz bir biçimde yeniden belirlenmelidir. Borçların ödemeleri pandeminin gündelik hayat faaliyetlerini sürdürmede sorun olmaktan çıktığı döneme ertelenmelidir.

- Turizm sektöründe çalışırken işinden olarak, işsiz kalmış tüm emekçilere aylık 3.000 lira doğrudan gelir desteği verilmelidir.
- Kısa Çalışma Ödeneği pandemi sonuna kadar uzatılmalıdır.
- Turizm sektöründe faaliyet gösteren ve faaliyetlerini durdurmak ya da kısıtlamak zorunda olan tüm işletmelere pandemi süresince aylık 5.000 TL doğrudan gelir desteği sağlanmalıdır.
- Turizm sektöründe faaliyet gösteren tüm işletmelerin pandemi döneminde tahakkuk etmiş devlete olan borçları silinmelidir.
- Sigorta prim borcu bulunduğu gerekçesiyle turizm acentalarına kredi verilmemesi uygulamasına son verilmelidir. Turizm acentalarının sigorta prim borçları devlet tarafından üstlenilmelidir.
- Turizm sektöründe faaliyet gösteren tüm esnafların kira ödemeleri pandemi süresince dondurulmalıdır.
- Turizm sektöründe ve bölgelerinde faaliyet gösteren esnaftan stopaj vergisi alınmamalıdır.
- Turizm sektöründe çalışanların aşılamaı derhal tamamlanmalıdır.

Öte yandan bu düzenleme vesilesiyle bir husustan daha bahsetmek gerekmektedir. Teklif komisyonda görüşülmeden hemen önce bakanlığın ön ayak olduğu reklam filmi, Türkiye kamuoyunun gündemini fazlasıyla meşgul etmiş, kamuoyu vicdanını yaralamıştır. Turistlerin geldiği bölgelerde Türkiye yurttaşlarına üzerinde “Enjoy, I am vaccinated” (Keyfini sür, ben aşılandım) yazılı maskeler taktırma fikri utanç vericidir. Bu iktidar doların yeşili için memleket insanının onuru ile oynamakta bir beis görmemiştir.

Madde 10, 11: Bu maddeler ile Orta Vadeli Program ile Orta Vadeli Mali Plan birleştirilmektedir. Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Plan'ın birleştirilmesinin etkin çalışmayı sağlayacağı gerekçe gösterilse dahi, hükümetin geçtiğimiz yıllardaki çalışma biçimi ve hazırlanan metinlerin niteliği, bu durumda büyük bir değişiklik olmayacağını kanıtlar niteliktedir. Önerilen düzenleme de, Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Plan'la ilgili temel sorunlara değinmemektedir.

Bu planlarla ilgili iki temel sorun bulunmaktadır. İlk olarak, Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planlar ülke gerçeklerini ve temel ekonomi göstergelerini hiçbir şekilde dikkate almadan, öngörüsüz bir biçimde hazırlanmaktadır. Örneğin, 2021-2023 Yeni Ekonomi Programı'nda (Orta Vadeli Program) 2021 yılı için yapılan enflasyon tahmini ise %8'dir. Paylaştığı verilerin ne kadar doğru olduğu şüpheli olan TÜİK'e göre dahi, enflasyon oranı %17'dir.

İkinci olarak, bu planlar mutlaka bütçe döneminden önce hazırlanmış ve yayımlanmış olmalıdır. Kanuna göre, Orta Vadeli Program en geç eylül ayının ilk haftasının sonuna kadar, Orta Vadeli Mali Plan ise en geç eylül ayının ön beşine kadar Resmi Gazete'de yayımlanmalıdır. Ancak bu takvime hiçbir şekilde uyulmamaktadır. Örneğin, geçtiğimiz sene Orta Vadeli Program 29 Eylül'de açıklanmıştır. Bundan önceki senelerde de durum daha farklı değildir. Bu durumda, bütçe tekliflerinin hazırlanmasında, olması gerektiği gibi Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Plan'ın esas alınması mümkün olamaz. Bu planların disiplinli bir şekilde açıklanması gerektiği tarihte açıklanması ve bütçe tekliflerinin hazırlanmasında esas alınmalarının sağlanması gereklidir.

Bu iki temel sorun üzerine esaslı bir düzenleme yapılmadan, yeni biçimiyle Orta Vadeli Program da Türkiye ekonomisinin temel rotasını belirlemede formaliteden başka bir şey olmayacaktır.

Madde 13: Bu düzenlemeyle, Finansal Sektör Komisyonu'nun çalışmaları sonlandırılmaktadır. Gerekçe olarak da, bu kanun tasarısındaki 5. madde kapsamında yeniden yapılandırılan Finansal İstikrar Komitesi'yle (FİK) birlikte Finansal Sektör Komisyonu'na gerek kalmaması gösterilmektedir. Oysa FİK sistematik risk ve

kırılganlıkların önlenmesi amacıyla Cumhurbaşkanlığı güdümünde çalışacak bir kurumdur. Finansal Sektör Komisyonu ise Hazine ve Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu, Rekabet Kurulu gibi kurumlar arasında bilgi teatisi oluşturmak, kurumlararası işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, ortak politika önerilerinde bulunmak ve finans sektörünün geleceğini ilgilendiren konulara ilişkin görüş bildirmekle görevlidir. Bu açıdan iki kurumun çalışma kapsamı ve yöntemleri farklıdır. Kötü yönetilen Türkiye ekonomisinin Finansal Sektör Komisyonu'na ve bu oluşumun bağımsız bir şekilde yaratacağı bilgi ve fikir dağarcığına ihtiyacı vardır. Yapılması gereken düzenleme, bu temelde Finansal Sektör Komisyonu'nu yeniden yapılandırmak ve işlevselleştirilmesini sağlamaktır.

Madde 14, 15: Madde 14 ile “Yurt içinden veya uluslararası piyasalardan sigorta veya teminatı bulunmayan ya da teminat sağlanmasında güçlük bulunan riskler, nükleer riskler gibi özellik arz eden riskler ile sigorta edilmesinde kamu yararı bulunan riskler için teminat sağlama amacıyla, Özel Riskler Yönetim Merkezi” kurulması için Sigortacılık Kanunu’nda değişiklik yapılmaktadır.

Bu teklifin 15’inci maddesinde ise 14’üncü maddede değiştirilmesi teklif edilen Sigortacılık Kanunu’nun 33/A maddesine göre oluşturulmuş ve faaliyette bulunan tüm havuz, organizasyon ve iş birliği mekanizmalarının kurulacak olan Özel Riskler Yönetim Merkezi bünyesine geçmesi düzenlenmektedir.

Madde 14 ile kurulması önerilen Özel Riskler Yönetim Merkezi hakkında belirtilen hususlar şöyledir:

- Kurulacak Özel Riskler Yönetim Merkezi’nin merkezi İstanbul’da olacaktır.
- Hangi risklerin Özel Riskler Yönetim Merkezi kapsamında yönetileceği, kapsama alınan riskler için devlet tarafından prim veya reasürans desteği verilip verilmeyeceği, söz konusu desteğin kapsamı, reasürans devlet desteğinin bir bedel karşılığında temin edilip edilmeyeceği hususları Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu’nun önerisi ve Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın uygun görüşü ile Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecektir.

- Özel Riskler Yönetim Merkezi'nin işletilmesi bir kamu sigorta veya reasürans şirketi tarafından yürütülecektir.
- Özel Riskler Yönetim Merkezi'nin giderleri; sigorta kapsamında olup ödenecek tazminatlardan, reasürans ve benzeri piyasalardan sağlanacak korumaya ilişkin ödemelerden, tanıtım ve bilgilendirme harcamalarından, hasar tespit için yapılan harcamalardan, işletici şirketlere yapılacak ödemelerden ve Merkez'in amaçları doğrultusunda yapılacak diğer ödemelerden oluşacaktır.
- Özel Riskler Yönetim Merkezi, faaliyetleri bakımından 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tabii olmayacaktır. Özel Riskler Yönetim Merkezi, gelir ve kurumlar vergisinden, veraset ve intikal vergisinden, damga vergisinden muaf olacaktır.
- Özel Riskler Yönetim Merkezi'nin Yönetim Kurulu; Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan ve Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu'ndan (daire başkanı düzeyinde) birer üye, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından önerilecek bir üye, Birlik tarafından önerilen adaylar arasından seçilecek bir üye ve işletici şirketin temsilcisi bir üyeden oluşacaktır.
- Kurul üyelerine bir ay içerisinde dörtten fazla olmamak üzere her toplantı günü için "toplantı ücreti" ödenecektir.

Bu madde teklifiyle, amaçlanan Sigortacılık Kanunu'nda değişiklik yapılarak, Akkuyu Nükleer Santrali, Kanal İstanbul gibi kamuoyunun rıza göstermediği, tartışmalı projeler için yerli ve yabancı yatırımcılara teminat sağlamaktır. Böylelikle, havamızı, suyumuzu, sağlığımızı, çevremizi, ekolojik dengeyi alt üst etme potansiyeli barındıran Akkuyu Nükleer Santrali gibi nükleer riskler ve kamuoyunun güçlü biçimde karşı çıktığı, rant projesi olarak hayata geçirilmek istenen Kanal İstanbul gibi ekolojik yıkıma dayalı projelere ait riskler, "milli menfaat" kisvesiyle kurulmak istenen Özel Riskler Yönetim Merkezi'nin teminatı altına alınmış olacaktır.

Kurulması önerilen Özel Riskler Yönetim Merkezi, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın yönetiminde Cumhurbaşkanlığı kararıyla çalışacaktır. Bu noktada, Cumhurbaşkanlığı onayıyla faaliyet gösterecek olan söz konusu merkezin sağladığı teminatın halkın

bütçesinden, kaynaklarından verilecek olduğunun altını bilhassa çizmek gerekmektedir. Yani söz konusu teklif, kamu kaynaklarının kamunun rızası hilafına girilmesi planlanan yatırımlarda teminat olarak kullanılabilmesi anlamına gelmektedir.

Özel Riskler Yönetim Merkezi, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve Kamu İhale Kanunu'na tabii olmayacaktır. Bu nedenle kuruluş sınırlı bir denetime tabii tutulmuş olacaktır.

Yönetim Kurulu üyeleri arasında, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Hazine Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nden üyeler yer alacaktır. Kamuya ait kurumların ve kamu bankalarının yönetim kurullarına yapılan, liyakatin olmadığı, yandaşlık ilişkisinin ön planda tutulduğu siyasi atamalarla meşhur olan AKP iktidarı, Özel Riskler Yönetim Merkezi ile kendine yeni bir "aralık" daha yaratmış olacaktır.

Her açıdan kamuoyu nezdinde tartışmalı olan mega projeler için, risk almaktan korkan yerli ve yabancı yatırımcılara teminat sağlanmasının amaçlandığı söz konusu teklif, nükleer riskler barındıran projeleri de doğrudan kapsama almaktadır.

Dünyada pek çok ülke "Yeşil Ekonomi"ye geçiş yapma konusunda ciddi bir tutum gösterip, bu konudaki ilkelerden taviz vermezken; AKP iktidarı rant uğruna, ekolojik yıkıma sebebiyet verecek projelere hız kesmeksizin devam etmek niyetindedir. Uluslararası reasürans şirketleri çevre ve ekolojiyi yıkıma uğratacak, ekolojik dengeyi tahrip edecek projeleri reasüre etmeye yanaşmadığı için yerli bir reasürans yapısı oluşturularak nükleer santraller yahut kömür santralleri gibi kirli enerji politikalarının sonucu olan projelere ve Kanal İstanbul başta olmak üzere siyasal iktidarca savunulan rant odaklı projelere ait riskler teminat altına alınmak istenmektedir.

HDP, ekolojik yıkıma, kirli enerji politikalarına, talan ve rant düzenine dayalı her tür politika ve düzenlemenin karşısında güçlü bir muhalefet göstermeye devam edecektir. Bu bağlamda, görüşmeler sırasında etkili biçimde muhalefet ettiğimiz bu maddenin, partimiz tarafından hiçbir biçimde kabul edilebilir olmadığını bir kez daha ifade etmek isteriz.

Madde 16: Henüz geçtiğimiz Nisan ayında Plan ve Bütçe Komisyonu’nda görüşülen ve Meclis Genel Kurulu’nda kabul edilerek yasalaşan torba teklife (Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi) Genel Kurul aşamasında apar topar eklene bir düzenlemeyle, 30 Nisan ile 31 Mayıs tarihleri arasında bankalara (karşılığı olsun ya da olmasın) çek ibrazı yasaklanmıştı. Bu düzenlemeyle, karşılığı olan çeklerin de bankalara ibraz edilememesi, çeklerle ilgili takas işlemlerinin kabul edilememesi nedeniyle bankalar ve iş dünyası ciddi sorunlar yaşamış, çeklerin tahsil edilememesi sonucunda nakit akışının bozulmuş, adeta ödemeler sistemi kilitlenmiştir.

Bu maddeyle, 30 Nisan ile 31 Mayıs tarihleri arasında çek ibrazını yasaklayan ve bu nedenle ciddi sorunlara sebebiyet veren, mağduriyetler yaratan düzenleme, komisyon gündemine getirilerek yeniden düzenlenmek istenmektedir.

Apar topar komisyon gündemine getirilip, üstün körü tartışılarak kabul oyu verilen torba yasalar, bu yasama kalitesizliğinin bir yapısal soruna dönüşmesine neden olmakta, Meclis’in yasama görevinden kaynaklanan sorumluluğunun adeta içi boşaltılmaktadır. Nitekim, 30 Nisan ile 31 Mayıs tarihleri arasında çek ibrazını yasaklayan söz konusu madde, Nisan ayı sonunda kabul edilerek yasalaşmıştı. Üzerinden bir ay bile geçmeden aynı düzenlemenin tekrar bu komisyonun gündemine getirilmesi, AKP ile zirve yapan yasama kalitesizliğinin en net ispatıdır.

Madde 17: Maddeyle, Bölge Kalkınma Programlarını yürütmekle görevlendirilmiş olan; DAP, DOKAP ve KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının 8 Haziran 2021 tarihinde sona erecek görev süreleri Cumhurbaşkanı tarafından üç defa ile sınırlı olmak üzere beşer yıllığına uzatılabilmesi düzenlenmektedir.

Bu maddeyle yapılmak istenen, aslında yapılması gerekenin son derece uzağındadır. Zira yapılması gereken, DAP, DOKAP ve KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının görev süresini uzatmak değil, en azından bu kurumların etkinliğini, yetkinliğini artırmaktır. Bölgesel eşitsizlikler meselesi, ülke ekonomisinin en önemli sorunlarından biridir. Bu nedenle bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi için “bölgesel

kalkınma” meselesi ciddiyetle alınmalı, ÷lke ekonomisinde bir büt÷n olarak katılımcılık temelinde bölgesel-yapısal kurumsallaşmalara gidilmelidir.

Erol Katırcıoğlu
İstanbul

Garı Paylan
Diyarbakır

Necdet İpekyüz
Batman

MUHALEFET ŞERHİ

(2/3607) esas numaralı Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi 10.05.2021 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulmuş olup 18.05.2021 tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüştür.

Başkanlığa sunulduğu haliyle 16 maddeden oluşan teklif 8 farklı kanunda değişiklik içermektedir. Teklif, sigortacılık ve bireysel emeklilik sistemiyle ilgili düzenlemelerin yanı sıra bölge kalkınma idaresi başkanlıklarının görev sürelerinin uzatılması, çeklerin ibraz süreleri ile ilgili yeniden düzenlemeye gidilmesi gibi birçoğu yakın zamanda çıkarılan kanun maddelerinin düzeltilmesini içeren bir tekliftir. Komisyon görüşmeleri esnasında siyasi partiler kanunu ile ilgili 2, turizm sektörüne yönelik 1 adet madde ilave edilmesiyle birlikte 19 madde olarak Komisyonunda kabul edilmiştir.

TBMM'nin yasama faaliyetlerinin kalitesini düşüren torba kanun hazırlama yönteminden tüm itirazlarımıza rağmen vazgeçilmediği görülmektedir. Yıllardır süre gelen bu alışkanlık, teklif maddelerinin ihtisas komisyonlarında yeteri kadar tartışılmamasına ve bu sebeple üzerinden birkaç ay dahi geçmeden yeniden düzenlenmesine sebep olmaktadır. Ak Parti bununla da yetinmeyip komisyonunda görüşülmemiş olan maddeleri Genel Kurul esnasında teklifin içine dahil etmeye başlamıştır. Yaklaşık 20 gün önce Genel Kurulda üzerinde yeterince tartışılmadan kabul edilen bir maddenin Türkiye ekonomisinin işleyişini kilitlediği ve bugün düzeltme amacıyla önümüze getirildiği görülmektedir.

İYİ Parti olarak Meclise sunulan tüm kanun tekliflerinde objektif katkılarımızı sunmaya ve yukarıda bahsettiğimiz olumsuz durumların ortaya çıkmaması adına elimizden gelen gayreti göstermeye devam edeceğiz. Milletimizin yararına olacak her türlü düzenlemeyi desteklemeyi, eksiği varsa tamamlamayı, milletimizin zararına olacak her teklifin de karşısında durmayı sürdüreceğiz. Siyasi iktidarı elinde bulunduran AK Parti'den de beklentimiz, teklifler üzerine bildirdiğimiz eleştiri ve görüşleri dikkate almalarıdır. Aksi takdirde milletimizin dertlerine çözüm üretmenin merkezi olması gereken Meclisimiz, iktidar partisinin yaptığı hataları düzeltmekten öteye gidemeyecektir.

Ayrıca 5018 sayılı Kanununun 14. maddesi "Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yük, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanır ve tekliflere eklenir. Sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilir." şeklinde düzenlendiğinden sunulan bu Kanun Teklifinin de ekinde "etki analizi" olarak bilinen bu bilgilerin sunulması gerekmektedir. Aralık 2003'te yürürlüğe girmesinden bu yana maalesef iktidar partisinin Meclise sunduğu kanun tekliflerine bu analizler eklenmemektedir ve bu sebeple yapılan değişikliklerin sebep olacağı getiri yada maliyetler bilinmemektedir. Bu da çıkarılan kanunların kısa bir süre sonra uygulamada sorunlara yol açması ve düzeltilmesi amacıyla Meclise yeniden sunulması sonucunu doğurmaktadır. Bahsi geçen 14.maddenin uygulanması Meclisimizin saygınlığı

açısından önemlidir. Gerçekte kanun tekliflerini hazırlayan kurumlar Meclisin bu hassasiyetini dikkate almak zorundadır. Meclis Başkanlığına ve Komisyon başkanlarına tavsiyemiz etki analizi olmayan kanun tekliflerini görüşmeye almamalarıdır. İktidar partisi de bu uyarımızı dikkate almalı ve Kanunun açık hükümlerine uymalıdır.

Teklifin Genel Hakkında Görüşler

Görüşülen Kanun Teklifi genel olarak incelendiğinde, Türkiye'nin bugünkü sorunlarını anlamaktan ve onlara çare üretmekten uzak olduğu görülmektedir. Türkiye uzun süredir ekonomik krizle boğuşmaktadır. Esnaf, çiftçi, emekli, ücretli ve diğer kesimler ekonomik krizin zorluklarını en derinden hissetmekteyken siyasi irade tarafından sunulan teklifin, sorunlara çözüm üretmesi beklenirdi. Maalesef görüyoruz ki iktidar sorunların ne olduğunu dahi kavrayamamıştır. Bu konuda tarafımızca iletilen görüş ve eleştirilere de kulağını kapatmıştır.

Teklifin bütünlükten uzak olduğu göze çarpmaktadır. Teklifin herhangi bir perspektifi ya da makro çerçevesi bulunmamaktadır. 5 yıllık kalkınma planı ya da orta vadeli program ve hatta açıklanan eylem planı ile ilgili de bir çok açıdan uyumadığı görülmektedir. Orta vadeli program, siyasi iradenin önümüzdeki üç yıllık süreçte varmak istediği hedefler ile bu yolda atacağı adımları topluma duyurduğu bir taahhüttür.

Özellikle son 10 yılda AK Parti ortaya çıkan sorunlara karşı mikro yaklaşım ile gündelik çözümler üretmekte ve bu çözümler orta ve uzun vadede daha kötü sonuçlar doğurmaktadır. Daha önceleri 5 yıllık kalkınma planı, orta vadeli program, orta vadeli mali program ve yıllık programların çerçevesinde hareket edilirken getirisi veya götürüsüne bakılmaksızın gününbirlik çözümler üretilmeye başlanması ekonomimizi bugünkü noktasına getirmiştir.

Türkiye ekonomisinin şu anki durumunu incelediğimizde kendimizle mukayese dahi etmek istemeyeceğimiz bir iki ülke dışında en yüksek faiz ve enflasyon oranına sahip olduğumuz görülmektedir.

Yine Türkiye ekonomisi yüksek bir cari açık ve yüksek yapısal bütçe açığı yaşamaktadır. Bütçe açığımızın pandemi döneminde çok fazla artmamasının arkasında pandemi süresince bütçeden vatandaşa destek sağlanmaması yatmaktadır. Tüm dünyada sadece bu sebeple bütçe açıkları artma eğilimindeyken, bizde vatandaş açığına, esnaf zekata muhtaç edildiğinden bütçe açığındaki artış sınırlı olmuştur. Buna rağmen yapısal bütçe açığının yüksekliği dikkat edilmesi ve önlem alınma gereken bir husustur.

Türkiye haricindeki G20 ülkelerinin pandemiye karşı vatandaşlarına sundukları karşılıksız desteğin milli gelire oranı %8,1 iken Türkiye'de bu oran %1,9'dur. Bunun da büyük kısmı çalışanların birikimi olan İşsizlik Sigortası Fonu'ndan sağlanmıştır. Bu sebeple pandeminin ekonomik etkilerini Türk milleti iliklerine kadar hissetmektedir.

Gelir dağılımı açısından incelediğimizde de durum daha kötüye gitmektedir. Ülkemizde zaten bozuk olan gelir dağılımının son dönemde daha hızlı bozulduğu bilinmektedir. Cumhurbaşkanlığı 2021 Yılı Programı'nda belirtilen 2019 yılı yoksulluk oranı %21,3 iken bugün %30'ları aştığı tahmin edilmektedir. Öte yandan Dünya Bankası verileri son iki yılda Türkiye'de mutlak yoksul sayısının 3,2 milyon kişi arttığını göstermektedir.

Türkiye ekonomisinde durum bu şekilde iken iktidar tarafından sunulan kanun teklifleri bu gerçekleri görmekten çok uzaktır. Ne bu Kanun teklifinde ne de öncekilere ülkenin yapısal

sorunlarını çözmeye yönelik tek bir madde dahi bulunmamaktadır. Oysa yapısal tıkanma yaşayan ülkemizin sorunları yapısal reformlarla, yapısal müdahalelerle aşılabilir.

Bütçe Yapım Süreci ve Mali Disiplin

Önceki hükümet döneminde hazırlıklarına başlanan ve 2003'te çıkarılan 5018 sayılı Kanun, Türk mali sisteminin anayasası olarak değerlendirilebilir. Türkiye maalesef kısa süre içinde 5018 sayılı Kanunun getirdiği reform ruhundan ve mali yönetim anlayışından kısa sürede ve hızla uzaklaşmıştır. Bunda, kamu mali yönetim reformunu kavrayamayan, mali disiplinden hazzetmeyen siyasilerin yanı sıra reform sürecinde yer almayan bürokratların da rolü olmuştur.

5018 sayılı Kanun bütçe sürecini erkene çekerek, orta vadeli programın Mayıs ayında yayınlanmasıyla bütçe sürecini başlatıyordu. Orta vadeli program ve orta vadeli mali planda ortaya konulan politika, ilke, hedef ve kurumsal ödenek teklif tavanlarını dikkate alarak idareler bütçelerini hazırlıyordu. Hükümetin perspektifinin ne olduğu, politikalarının ne olduğu ve maksimum ne kadar ödenek verilebileceği kurumlara bildirilmekte ve kurumlar da bu doğrultuda kendi önceliklerini kendileri belirleyerek bütçe tekliflerini hazırlamaktaydılar.

Zaman içinde orta vadeli programın Eylül-Ekim aylarına sarkması bütçe sürecinin verimsizliğine, kaynakların etkin kullanılamamasına yol açmıştır.

Ayrıca söz konusu Kanun kamuda yeni bir denetim sistemi, bir iç denetim getirmektedir. Ancak bugüne kadar iç denetim sistemi de bazı kurumsal taassuplar ve denetimden hoşlanmayan idareciler nedeniyle gereği gibi hayata geçirilememiştir. İç denetim sisteminin getirilmesiyle teftiş kurullarının motivasyonları bozulmuş, onlar da geçmişte yaptığı çalışmaları yapamaz hale gelmiştir. Sayıştay Kanunu yenilenmiş, ancak daha sonra yapılan değişikliklerle dış denetim de olması gerekenin gerisine düşürülmüştür. Dolayısıyla etkin denetimin olmadığı bir kamu idaresi yaratılmıştır. Daha sonraki bazı gelişmeler, bunun Ak Parti hükümetleri tarafından bilinçli bir tercih olarak yapıldığı izlenimini doğurmaktadır. Kaynakların etkin kullanımı ve yolsuzlukların önlenmesi için kamu denetim sistemi ciddi bir reforma tabi tutulmalıdır. Ak Parti hükümetlerinin böyle bir niyetinin olmadığı uygulamalarından anlaşılmaktadır.

5018 sayılı Kanun kurum içi ödenek artırımına sınır getirmiş ve kurumlar arası ödenek aktarımını da yasaklamıştır. Fakat AK Parti hükümetleri daha sonra kurumlar arası ödenek aktarımını %10'a, kurum içi ödenek artırımını ise %20'ye getirmiştir. Bununla da yetinilmeyerek özellikle son yıllarda Mecliste onaylanan ödeneğin üzerinde harcama yapılmaktadır. Kanun hiçe sayılmaktadır. Bu şekilde devam ederek mali disiplin sağlamak mümkün değildir. Üstelik muvazaa yapılarak kurumlar arası ödenek aktarımı yapılmaktadır. Örneğim Milli Eğitim Bakanlığı'nın personel giderlerine ayrılan bütçesi yedek ödeneğe çekilmekte ve buradan sınırsız şekilde başka kurumlara aktarılmaktadır. Bu yöntemlerle belirlenen limitlerin arkasından dolanılmaktadır.

Mali disiplin açısından önem arz eden bir diğer husus ise Meclis bilgilendirmeleridir. Kurumların kanunda belirlenen dönemlerde Meclise bilgilendirme yapması o kurumların kendilerini düzene sokmalarını da sağlamaktadır. Kanun bunu öngörmesine rağmen düzenli bir bilgilendirme bir türlü gerçekleştirilememektedir.

Son olarak 5018 sayılı Kanun birtakım raporların belli kurumlar tarafından üretilmesini talep etmektedir. Sunulan raporlar ve tablolar sığ bilgilerden öteye gitmemektedir. Raporlarda, tablolardaki rakamlar sadece konuşulmakta ama rakamların nasıl gerçekleştiği, gerekçeleri,

ne anlama geldiği gibi önemli hususlara yer verilmemektedir. Ayrıca kurumlar bazı bilgileri zamanında yayınlamamakla birlikte bazı bilgileri de gizlemektedir. Bu konuda dahi şeffaf olunamadıktan sonra mali disiplin sağlamak mümkün olmayacaktır.

2000-2002 yılları arasında özel hesaplar ve fonlar kapatılmıştır. Bugüne yaklaştıkça yeniden birçok özel hesap ve fon oluşturulmuştur. Mevcut Hazine ve Maliye Bakanı bunların kapatılacağını söylese de bugün önümüze bir türlü konuya ilişkin maddeler getirilmemektedir. Başta Varlık Fonu olmak üzere bunların tamamının tasfiyesiyle ilgili ivedilikle harekete geçilmelidir.

Bahsedildiği üzere son yıllarda uzaklaşılın 5018 sayılı Kanunun ruhuna geri dönülmelidir. Bu kanun sayesinde edinilen kazanımların yok olmasına izin verilmemelidir.

2018 yılından önce Anayasa'nın 162.maddesi ile hüküm altına alınan ve Ekim ayında merkezi yönetim bütçe teklifi birlikte sunulan dokümanlar arasında yer alan milli bütçe tahminlerini gösteren raporun, yapılan Anayasa değişikliğiyle Anayasadan çıkarılmasından sonra artık herhangi bir kanuni dayanağı kalmamıştır. Uygulamada hala bu rapor diğer dokümanlarla birlikte sunulmaktadır ancak 5018 sayılı Kanunun 18.maddesinde belirtilmesinde zaruret görülmektedir. Bu rapor ülkenin kaynak harcama dengesinin gösterildiği doküman olma özelliği taşımaktadır. Buna rağmen komisyon görüşmelerinde konuya ilişkin sunduğumuz önerimiz reddedilmiştir.

128 Milyar Dolar Meselesi

Son dönemde ülkemizin gündeminde önemli yer edinen bu konu teklifin komisyon görüşmeleri esnasında kendinden söz ettirdiğinden konuya açıklık getirmek amacıyla sürecin nasıl yönetildiği ve nelere sebep olduğu üzerine kısaca değerlendirme yapmakta fayda görülmektedir.

Türk Lirası, Merkez Bankası Kanunu'na göre belirlenmiş başkan ve başkan yardımcılarının imzası ile piyasaya sürülmektedir. Bu imzalar Türk Lirasını geçerli kılmaktadır. Her ülke kendi parası üzerinde hükümlerine hakkına sahiptir ancak bu parayı vererek elde ettiği yabancı para cinsi üzerinde hükümlerine bulunmamaktadır. Dolayısıyla döviz piyasalarına yabancı para ile müdahale imkanı sınırlı kalmaktadır.

Döviz piyasalarına müdahalenin amacı ise Merkez Bankasının olandan bitenden, ekonominin makro perspektifi çerçevesinde mutlu olmadığı, gidişat seviyesinin yanlış olduğunun, dolayısıyla gerekirse tedbir alabileceğinin sinyalini vermektir. Merkez Bankası bu sinyali verebilmek için hamlesini yapar ve geri çekilir. Eğer kredibilitesi ile birlikte inandırıcılığı varsa piyasalar bu hamleyi ciddiye alır. Bizde ise müdahaleler 20 ay boyunca sürekli devam etmiştir. Dövizin satılarak buharlaşmasına sebep olunmuştur. Döviz yabancıya eline geçmiştir. Bunun 22-23 milyar dolarlık kısmı hisse senedi piyasasından, kamu kağıdı piyasasından geriye kalmı da yabancılarla yapılan SWAP işlemlerinden gelmiştir. Yabancılar alacaklarını alıp çıkıp gitmişlerdir. Bir kısım döviz ise yerleşik merkez bankası kuralları atlanılarak 3 kamu bankası aracılığı ile satılmıştır. Önemli olan nokta da burasıdır. Bu yapılan Yüce Divanlık bir işlemdir. Satış işleminin nasıl yapıldığı bilinmemektedir. İktidar konuya ilişkin şeffaf bir açıklama yapmamaktadır. Ayrıca ekonominin doğru yönetilmemesi sonucu da Türk Lirası'na olan güven zayıflamış ve vatandaş altın ve dövize yönelmiştir. Bu süreçte gerçek ihtiyacı olanların dışındakilere düşük maliyetli krediler sunulması bu kişilerin kredileri

kullanarak dövize ve altına yönelmesine de yol açmıştır. Bunların tamamı bir araya gelince 128 milyar dolarlık rezerv erimesi gerçekleşmiştir.

Türkiye 2001 krizine giderken izlenen sürecin bir benzerini takip etmektedir. Bugün alınan yanlış kararlar yakın zamanda kötü sonuçlar doğuracaktır.

Teklifin Maddeleri Üzerine Görüşler **Madde 3 – 4**

Teklif maddelerinin gerekçelerinde Anayasa Mahkemesinin verdiği bir karar ile Karayolları Trafik Kanununun 90 ve 92 nci maddelerinde kısmi iptallere hükmedildiği ve Anayasaya aykırılık olduğu ifade edilmiştir. Gerekçede açıkça dile getirilen bu hususa rağmen teklifin bu maddeleri Anayasa veya Adalet Komisyonunda görüşmeye açılmamış, yalnızca Plan ve Bütçe Komisyonunun gündemine getirilmiştir. Bu durumun usulen uygunsuzluğunu defaten dile getirmiş olmamıza rağmen iktidar partisinin bu usulde ısrarcı olması, Parlamentomuzu kaliteli ve verimli bir yasama faaliyeti yapmaması sonucuyla karşı karşıya bırakmaktadır.

Komisyon görüşmelerinde Teklif maddelerine ilave olarak ilgili kanuna eklemeler yapılmasının gerekli olduğu dile getirilmiştir. İlgili bu kanuna yapılacak ekleme ile hem zorunlu trafik sigortasında hem de kaskoda primsiz olarak sürelerin uzatılması gerektiği teklif edilmiştir. Pandemi döneminde araç hareketliliğinin önemli ölçüde azalmasıyla birlikte trafik kazalarında gerileme olmuştur. Büyük bir çoğunluğu yabancı olan bu şirketler pandemi döneminde büyük bir kazanç elde ederken karşılığında bir hizmet almayan vatandaşlarımızın sigorta şirketlerine ödeme yapmaya devam etmesi ekonomik açıdan zorluklar ortaya çıkarmıştır. Pandemide her sektör ve kesim bir maliyete katlanırken sigorta şirketleri süreçten karlı çıkmıştır. Vatandaşlarımızın alım güçlerinin aşırı düştüğü pandemi döneminde, hem zorunlu trafik sigortasında hem de kaskoda prim sürelerinin bedelsiz olarak en az üç ay uzatılmasına yönelik bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

Sivil toplumdaki gelen talepler doğrultusunda dile getirmiş olduğumuz bir diğer husus ise araç kiralama alanında yaşanan mağduriyetlerdir. Mevzuata uygun bir şekilde yapılan kısa süreli araç kiralama alanında, aracı kiralayanın söz konusu aracı üçüncü bir şahsa kullandırması ve bu şahsında kaza yapması durumunda; üçüncü şahıs alkollü veya ehliyetsiz ise veya olay yerini terk etmiş ise sigorta devreden çıkmakta ve aracı kiralayanın yanı sıra araç kiralama şirketi kusursuz şekilde sorumlu tutulmaktadır. Çoğu zaman, daha kurumsal olduğu için kazadan doğan hasarları tazmin etmek de araç kiralama firmasına kalmaktadır. Mevzuatın emrettiği şekilde araç kiralama işlemini yapan bir firmanın, hiçbir şekilde kontrol edemeyeceği bir şeyden sorumlu tutulması kadar adaletsiz bir durum olamaz. Araç kiralama şirketlerine yüklenen kusursuz sorumluluk hali bu şirketleri mağdur etmektedir. Araç kiralama şirketlerinin üzerine yüklenen kusursuz sorumluluk halinin son bulması bir gerekliliktir.

Madde 5

Finansal İstikrar Komitesi 2011 yılında 637 sayılı KHK'yle kurulmuştur. Sonrasında bu komite hükümetin gelişigüzel ve öngörüsüz politikaları sebebiyle 2018 yılında kaldırılmıştır. 2019 yılında komite hiç olmayacak bir hâle dönüştürülmüş ve değişik bir şekilde çalıştırılmıştır. Bugün yaşadığımız 128 milyar dolar meselesi ve Türkiye'nin kırılganlıkları; o dönem yapılan hatalı düzenlemelerden ve komitenin yanlış çalıştırılmasından kaynaklanmıştır. Nitekim 128 milyar dolarlık Merkez Bankası rezervinin kaybedilmesi bu komitenin ürünüdür. Dolayısıyla, şu anda finansal sistemin önemli bir savunma kalkanı elinden alınmıştır.

Teklif ile bu komite hakkında dördüncü kez düzenleme yapılması öngörülmektedir. Kullanılan enerji, yapılan yanlış işler, harcanılan paralar, kaldırılan kurumsal kültür ile ülkemize maliyetini ağır olmuştur. Bu şekilde bir yönetim tarzı, hiçbir surette kabul edilebilir değildir. Kurumlarla bu şekilde oynamak ülkemize ciddi zararlar vermektedir.

Şimdi olmayan bir Ekonomi Koordinasyon Kuruluna atf yapılarak bir düzenleme teklif edilmektedir. Bu durum devlet ciddiyetine yakışmamaktadır. Ayrıca komitenin kimlerden oluşacağı tahdidi olarak sayılmıştır. Bu durumda borsalar, birlikler veya kurumların bilgisine ihtiyaç duyulduğu zaman komiteye dahil edilemeyecektir. Anlatılan nedenlerle komite üyelerinin sınırlı biçimde sayılması son derece yanlıştır. Bağımsız kurum ve kuruluşların, bağımsızlığını gölgeleyecek şekilde kanuna tek tek tafsilatlı vazifeler yazılması da uygun değildir. Özellikle, Merkez Bankası başta olmak üzere, bağımsız kurumların fonksiyonel bağımsızlığına doğrudan müdahale içeren beşinci fıkranın madde metninden mutlaka çıkarılması gerekmektedir.

Teklif metninde kullanılan “kırılganlık” ifadelerinin bir kanuna yazılması piyasalara güvensizlik verecektir. Teklifteki bu ifadelerin çıkarılması gerekmektedir.

Finansal İstikrarsızlık hakkında katı düzenlemeler yapılması da amacına ters düşmektedir. “Finansal İstikrar” yeni keşfedilen bir terim değildir. Bunun gibi durumların yazılı hâle getirilmesi, bürokratik bir kurum ortaya çıkarılması ve bu kurumun bürokratik yeni yapının içerisinde yer alan kendi görev alanları ile yasalarındaki görevlerini tekrar başka bir kuruma verilmesi oldukça hatalıdır. Teklifteki gibi kurumsal olarak yasaya dökülmüş, enine boyuna ayrıntılarıyla belirtilmiş katı bir yapıyla finansal istikrar sağlanması mümkün değildir. Zira finansal istikrar, varlığında hissedilemeyen ancak yokluğunda hissedilebilen bir durumdur.

Madde 6

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ilan edilen Ekonomi Reformları Eylem Planı'nın 5/1(a) maddesinde “İstihdam teşviklerinde sadeleştirilmeye gidilecektir.” denilmesine rağmen oldukça karmaşık bir istihdam teşviki getirilmektedir.

Kanuni düzenlemenin asgari şartı maddenin anlaşılır, açık ve net olmasıdır. Kanun metninin ve uygulamasının bireyler tarafından öngörülebilecek kadar hukuki belirlilik taşıması, bu sebeple kanunun kaliteli düzenlenmesi gerekmektedir. Teklif maddesi mükellefler ya da firmalar tarafından net anlaşılacak için uygulamada problemlerle karşılaşılacaktır. Vatandaşlarımıza verilecek teşvike itiraz etmeyiz ancak, bunun madde üzerinde düşünülerek sadeleştirilmiş biçimde yapılması gerekmektedir.

Bunun yanında yararlanma tarihinin belirlenmesi açısından ciddi haksızlıklara sebebiyet verecektir. Teklifte belirtilen tarihten önce yatırım yapanlar, oldukça riskli bir dönemde yatırım yapmış olmasına rağmen bu destekten yararlanamayacaktır. Bu durum belirtilen tarihte yatırım yapan kişilerin cezalandırılması anlamına gelecektir. Bu sebeple yararlanma süresinin en az bu yılın başı olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Madde 7

Maddeyle 18 yaş altı çocukların bireysel emeklilik sistemine girmeleri mümkün kılınmaktadır.

Bireysel emeklilik sisteminin getirildiği dönemde TÜİK ve Kalkınma Bakanlığı verilerine göre ülkemizdeki yurt içi tasarruf oranı yüzde 14 civarındaydı. Sonrasında TÜİK bir

millî gelir revizyonuna giderek bir gecede yurt içi tasarruflarımızı yüzde 14'ten yüzde 25'e arttırmıştır. Mevcut Bireysel Emeklilik Sistemi tasarruflar yüzde 14'ken dizayn edilmiştir. Eski şartlara göre düzenlenen BES, sisteme yıllık 6 milyar lira civarında bir yük getirmektedir. Devletin kararlarının öngörülebilir olması ve kararlarıyla devletin belirsizlik yaratmaması gerekmektedir. Bu nedenle, devletin, yüzde 25 devlet katkı payına istinaden sisteme giren insanlara bu katkı payından vazgeçtim demesi uygun olmayacaktır. Ancak, bu kadar maliyetli bir sistemi genişletme konusunda dikkatli olmak gerekmektedir. Sistemi genişletip genişletmeme hususundaki karar, sağlıklı bir etki analizine dayanmalıdır. Ne Hazine ve Maliye Bakanlığı ne de Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu BES'in yurt içi tasarrufların üzerindeki etkisi ne kadardır sorumuza cevap verebilmiştir. Bu nedenle ivedi olarak BES'e yönelik detaylı bir etki analizi çalışması yapılmalıdır. Yoksulluğun bu kadar arttığı ülkemizde BES, yüksek gelirli ailelerin faydalandığı bir sistem haline gelmiştir. Bu husus da sisteme yapılan devlet katkısının bu kadar yüksek oranda devam edip etmemesi kararını verirken göz önünde tutulması gereken bir husustur.

Madde 8

Maddeyle özel sandıkların BES'e geçirilebilmesine imkan tanıyan bir düzenleme yapılmaktadır. Düzenlemenin mevcut birikimler açısından yurt içi tasarrufa bir etkisi yoktur. BES'e geçtikten sonra yeni tasarruflar için devlet katkısı alınabilecek, devredilen tutarlara herhangi bir devlet katkısı verilmeyecektir. Bunun özel sandıkları kurtarma operasyonu olmadığı yetkililer tarafından ifade edilmiştir.

Madde 9

Pandeminin sağlık ayağında olduğu gibi ekonomi ayağıyla mücadelede de Hükümet son derece başarısız olmuştur. Hibe şeklinde desteklerin çok sınırlı yapılması nedeniyle gerek hane halkı gerekse esnaf ve çiftçilerimiz bu süreçte çok mağdur olmuştur.

İYİ Parti olarak pandemi döneminde sıkıntılı olan sektörlerin desteklenmesini daima savunduk ve arka çıktık. Devletimizin imkanlar çerçevesinde veya sadece imkanlar çerçevesinde değil gerekirse imkanlar oluşturarak milletimizin desteklenmesini öncelikle ve iktidarı bu yönde adımlar atmaya teşvik edici önerilerde bulunduk.

Komisyonunda ihdası yapılan bu maddede turizm sektörüne verilecek desteği olumlu buluyoruz. Devlete kira ödeme durumunda olan otel işletmecilerinin borçlarının iki defa bir yıl süreyle faizsiz ertelenmesi uygulamasının esnaf ve çiftçi borçları için de yapılmasının bir gereklilik olduğunu düşünüyoruz.

Madde 10 – 11

Bu maddelerle orta vadeli program (OVP) ve orta vadeli mali plan (OVMP) tek doküman haline getirilmektedir.

OVP ve OVMP, 5018 sayılı Kanunun çıkarıldığı dönemde, Maliye Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı'nın bütçe sürecine ilişkin görev ve fonksiyonlarından ötürü iki ayrı doküman olarak çıkarılsa da yeni sistemde bütçe hazırlık süreci ve makroekonomik hedeflerin tespiti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığınca yapılması nedeniyle iki dokümanın birleştirilmesi doğru olacaktır. Zaten bu görüşü 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi görüşmelerinde de dile getirmiştik.

Bu, doğru karar olmakla birlikte üzerine çok önem atfedilecek, kritik bir husus değildir. Burada esas yapılması gereken, bütçe hazırlık sürecinin ve bu çerçevede OVP'nin yayınlanmasının erkene çekilmesidir.

OVP bütçe sürecini başlatan dokümandır. Bütçe sürecini başlatan dokümanın Eylül ayına bırakılması yanlıştır. Bütçe tekliflerini hazırlayan kamu idarelerine sürecin en başında Hükümetin önceliklerini, politikalarını, hedeflerini vermek ve bu çerçevede bütçe hazırlamalarını sağlamak bir zorunluluktur. 5018 sayılı Kanunun ilk halinde de OVP'nin Mayıs ayı sonuna kadar çıkarılması düzenlenmekteydi. Fakat zaman içinde OVP'ye bir ekonomik program rolü atfedilmesi nedeniyle OVP'nin yayınlanması Bütçenin Meclise sunulduğu Ekim ayına kadar sarkıtılmıştır. Gecikmelere yönelik eleştirileri azaltmak amacıyla da Kanun değişikliğine gidilerek OVP'nin Eylül ayının ilk haftasına kadar yayınlanmasına yönelik düzenleme yapılmıştır.

OVP'nin yayımının Mayıs ayına alınmasıyla içinde bulunulan yıla ilişkin hedeflerin ilk revizyonu da gerçekleşmiş olacaktır. Bir önceki yılın Eylül ve Ekim aylarında konulan makro hedeflerin bir sonraki yılın aynı ayına kadar resmi olarak revize edilmemesi son derece yanlıştır ve dünya uygulamalarıyla bağdaşmamaktadır. Bütün dünya yılın ilk yarısında makro hedef ve tahminlerini revize etmektedir.

OVP'nin Mayıs ayı sonuna kadar yayınlanmasını düzenleyen önergemiz AK Parti ve MHP milletvekilleri tarafından reddedilmiştir. Ayrıca, önergeyle sadece bütçe büyüklüklerinin değil, makroekonomik hedef ve politikaların da gelecek üç yıla ilişkin olması düzenlenmekteydi.

Madde 13

Maddeyle Finansal Sektör Komisyonu kaldırılmaktadır. Gerekçe olarak da Finansal İstikrar Komitesinin kurulması gösterilmektedir. Bu ikisinin birbirine karıştırılması kara cehaletten başka bir şey değildir.

Finansal Sektör Komisyonu ile Finansal İstikrar Komitesi farklı görevleri icra etmektedir. Finansal İstikrar Komitesi teklifteki dizayn edilen haliyle çok daha üst düzey bir komitedir. Finansal Sektör Komisyonu ise daha orta düzey yöneticilerin, altı ayda bir toplandığı ve Türkiye'nin makro ekonomisinin, bütçesinin, finansal sektörünün değerlendirildiği, kurumların görüş alışverişinde bulunduğu, finansal sektörle ilgili risklerin ve alınması gereken tedbirlerin görüşüldüğü bir komisyondur.

Diğer bir husus ise bu komisyonun oluşumunun farklı olmasıdır. Komisyonunda birlikler ve borsalar da vardır. Komisyon içinde sivil toplum örgütlerinin de olması sebebiyle; karşılıklı olarak kamudan özel sektöre, özel sektörden kamuya bilgi aktarımıyla sistemin daha sağlıklı işleyebilmesi amaçlanmıştır.

Yani, Finansal İstikrar Komitesinden görev, fonksiyon, katılım düzeyi, katılımcı kurumları açısından tamamen farklı olan Finansal Sektör Komisyonunun kaldırılması ciddi bir iş bilmezlik ve öngörüsüzlüktür. Bu komisyonun kapatılması yerine işlerliğine ilişkin bir sorun varsa o sorunun giderilmesi gerekmektedir. Burada yapılan, 2018 yılında Finansal İstikrar Komitesini kaldırmaktan farklı bir şey değildir.

Madde 16

Tam kapanma kararının Cumhurbaşkanı tarafından açıklanmasının ardından İYİ Parti olarak bu kararın ekonomiye ilişkin ayağının eksik olduğundan bahisle bazı düzenleme önerilerinde bulunmuşuk. Bunlardan bir tanesi de çeklerin arkasının yazılmasının (karşılıksızdır işleminin yapılmasının) Mayıs ayı sonuna kadar ertelenmesine yönelik bir düzenleme talebidir.

Meclis Genel Kurulunda alelacele yapılan bir düzenlemeyle çeklerin ibrazına yasak getirilmiştir. Bu durum ekonomide ödeme sistemlerinde ciddi aksamalara yol açmış, yapılan yanlışlık gayri hukuki bir şekilde genelgelerle düzenlenmeye çalışılmıştır. Bu da mümkün olmayınca bu maddeyle yeni bir kanuni düzenleme yapılmaktadır.

Bu örnek bile, Türkiye’de kurumların ne kadar yıprandığının basit bir örneğidir. Bu kadar sıkıntıya yol açan bu düzenlemeyi hazırlayan Ticaret Bakanlığı milletimizden bir özür dahi dilememiştir.

Madde 17

Bölge kalkınma idareleri önemli kamu yatırımlarının ihtiyaç olduğu bölgelerin kalkınmasını hızlandırmak üzere kurulmuş idarelerdir. Önceliği bölgelerdeki kamu yatırımlarını takip ve koordine etmek olan bu idareler, bu görevlerini ifa edememiş, politik argümanlarla hareket eden organizasyonlar haline dönüşmüştür. Yapılan atamalarda görevlendirilen isimlerin önemli bir kısmının politik kimliklerinin öne çıkması, bu idareleri siyasileştirmiş ve kaynakların şeffaf kullanımının önüne geçen bir yönetme anlayışı ortaya çıkarmıştır.

Teklif maddesinde bu idarelerin görev sürelerinin Cumhurbaşkanı tarafından toplam 15 yıl daha uzatılmasına imkân yaratılıyor. Öncelikle komisyonda da ifade ettiğimiz ve iktidar partisi grubundan cevap beklediğimiz üzere bölge kalkınma idarelerinin görev sürelerinin uzatılmasındaki gerekçenin ne olduğu, idarelerin hangi projeleri desteklediği ve koordinasyonunu sağladığı, şu güne kadar yapılan yatırımların ne olduğu soruları yanıtız kalmıştır.

Aşırı siyasileşen bu idarelerin, geçen 10 yıla rağmen kurumsallaşmadığı, esas yatırımcı kurumların motivasyonunu da olumsuz etkilediği ve yatırımcı bakanlıkların il ve bölge teşkilatlarıyla sürekli sürtüşme halinde olduğu bilinen bir gerçektir. Bu nedenle, bu idarelerin Konya Ovası Projesi, Doğu Anadolu Projesi ve Doğu Karadeniz Projesi bağlamında yatırımların hayata geçirilmesinde tıkanmalara ve koordinasyonda sıkıntılara yol açtığı için projelerin yürütülmesinde de engel oluşturduğu görülmektedir. İYİ Parti olarak kanun maddesi üzerine çekincemiz, yapılacak yatırımlara değil, bu yatırımların siyasi amaçla kullanılmasının önüne geçilmesinin sağlanamamasına ve kamu kaynaklarının yetersiz olduğu şu dönemde bu idarelerin kaynakları verimsiz bir şekilde kullanmasıdır.

İdarelerin görev sürelerinin uzatılmasının ülkemize nasıl bir fayda temin edeceğinin net bir şekilde açıklanması zaruridir. Beş yıl için kurulan bu idarelerin önce bir beş yıl ve sonra artı on yıl daha uzatılması bugüne kadar öngörülen hiçbir amacın da gerçekleşmediğinin açık itirafından başka bir şey değildir.

Bu idareler varlık sebepleri ortadan kalmasın diye zikrettiğimiz üç projenin tamamlanmasının önündeki en büyük risk haline gelmiştir. Bu nedenle bu madde Tekliften çıkarılmalıdır.

Yukarıda detayları belirtilen gerekçelerimiz sebebi ile İYİ Parti olarak 2/3607) esas numaralı Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin yukarıda zikrettiğimiz maddelerine ret oyu kullanıyoruz.

Erhan Usta

Samsun

Durmuş Yılmaz

Ankara

UŞAK MİLLETVEKİLİ İSMAİL GÜNEŞ İLE
64 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**SİGORTACILIK İLE DİĞER BAZI
ALANLARA İLİŞKİN KANUNLARDA VE
BİR KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Kanun” ibareleri “Kanunda” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Bu tazminatlardan;

a) Değer kaybı tazminatı, aracın; piyasa değeri, kullanılmışlık düzeyi, hasara uğrayan parçaları ile hasar tutarı dikkate alınarak,

b) Destekten yoksun kalma tazminatı, ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosu ve zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında belirtilen iskonto oranı esas alınarak hayat anüiteleri ile genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun olarak,

c) Sürekli sakatlık tazminatı, ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosu, zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında belirtilen iskonto oranı ve sürekli sakatlık oranı esas alınarak hayat anüiteleri ile genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun olarak,

hesaplanır. Sürekli sakatlık oranının tespitinde esas alınacak mevzuat zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında belirtilir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**SİGORTACILIK İLE DİĞER BAZI
ALANLARA İLİŞKİN KANUNLARDA VE
BİR KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yüz milyon lirayı aşan” ibaresi “binbeşyüz lirayı aşan” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 2820 sayılı Kanunun ek 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve 70 inci” ibaresi “, 70 ve 74 üncü” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 90 ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Kanun” ibareleri “Kanunda” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Bu tazminatlardan;

a) Değer kaybı tazminatı, aracın; piyasa değeri, kullanılmışlık düzeyi, hasara uğrayan parçaları ile hasar tutarı dikkate alınarak,

b) Destekten yoksun kalma tazminatı, ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosu ve zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında yüzde 5’i geçmemek üzere belirlenen iskonto oranı esas alınarak hayat anüiteleri ile genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun olarak,

c) Sürekli sakatlık tazminatı, ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosu, zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında yüzde 5’i geçmemek üzere belirlenen iskonto oranı ve sürekli sakatlık oranı esas alınarak hayat anüiteleri ile genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun olarak,

hesaplanır. Sürekli sakatlık oranının tespitinde esas alınacak mevzuat zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında belirtilir.

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

Bu madde kapsamında kullanılacak teknik ve aktüeryal yöntemlere ilişkin diğer usul ve esaslar Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından belirlenir.”

MADDE 2- 2918 sayılı Kanununun 92 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“j) Destekten yoksun kalan hak sahibinin, destek şahsı olan sigortalının kusuruna denk gelen tazminat talepleri,

k) Gelir kaybı, kâr kaybı, iş durması ve kira mahrumiyeti gibi dolaylı zararlar,

l) Aracın piyasa değerini etkilemeyecek ve basit onarımla giderilebilecek hasarlar için değer kaybı tazminatı talepleri ile hasar sebebiyle trafikten çekme veya hurdaya çıkarılma işlemi görmüş araçların değer kaybı tazminatı talepleri,

m) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki terör eylemlerinde ve bu eylemlerden doğan sabotajda kullanılan araçların neden olduğu ve sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmayan tazminat talepleri ile aracın terör eylemlerinde kullanıldığını veya kullanılacağını bilerek binen kişilerin ve terör ve sabotaj eyleminde yer alan kişilerin uğradıkları zararlara ilişkin talepler.”

“31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yapılan gelir kaybına ilişkin ödemelerde, 5510 sayılı Kanununun 21 inci maddesi uyarınca sigortacının Sosyal Güvenlik Kurumuna karşı sorumluluğu varsa, sigortacının kendi sigortalısının kusuru oranında devam eder.”

MADDE 3- 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanununun 1 inci maddesinin başlığı “Finansal İstikrar Komitesi” şeklinde, birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde, üçüncü fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkranın (a) bendine “risklerin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve kırılgnlıkların” ibaresi

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu madde kapsamında kullanılacak teknik ve aktüeryal yöntemlere ilişkin diğer usul ve esaslar Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından belirlenir.”

MADDE 4- 2918 sayılı Kanununun 92 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“j) Destekten yoksun kalan hak sahibinin, destek şahsı olan sigortalının kusuruna denk gelen tazminat talepleri,

k) Gelir kaybı, kâr kaybı, iş durması ve kira mahrumiyeti gibi dolaylı zararlar,

l) Aracın piyasa değerini etkilemeyecek ve basit onarımla giderilebilecek hasarlar için değer kaybı tazminatı talepleri ile hasar sebebiyle trafikten çekme veya hurdaya çıkarılma işlemi görmüş araçların değer kaybı tazminatı talepleri,

m) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki terör eylemlerinde ve bu eylemlerden doğan sabotajda kullanılan araçların neden olduğu ve sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmayan tazminat talepleri ile aracın terör eylemlerinde kullanıldığını veya kullanılacağını bilerek binen kişilerin ve terör ve sabotaj eyleminde yer alan kişilerin uğradıkları zararlara ilişkin talepler.”

“31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yapılan gelir kaybına ilişkin ödemelerde, 5510 sayılı Kanununun 21 inci maddesi uyarınca sigortacının Sosyal Güvenlik Kurumuna karşı sorumluluğu varsa, bu sorumluluk sigortacının kendi sigortalısının kusuru oranında devam eder.”

MADDE 5- 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanununun 1 inci maddesinin başlığı “Finansal İstikrar Komitesi” şeklinde, birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde, üçüncü fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkranın (a) bendine “risklerin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve kırılgnlıkların” ibaresi

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

eklenmiş, bentte yer alan “alınabilecek tedbirlerin” ibaresi “gerekli yöntemlerin oluşturulması ve politika önerilerinin” şeklinde, (b) bendi aşağıdaki şekilde, (c) bendinde yer alan “sektörün” ibaresi “sektörün, sürdürülebilir büyümeyi ve finansal istikrarı destekleyecek şekilde” şeklinde, dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi” ibaresi “Komite” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkra aşağıdaki cümle eklenmiş ve beşinci fıkrasında yer alan “Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi” ibaresi “Komite” şeklinde değiştirilmiştir.

“(1) Finansal sistemin sürdürülebilir ekonomik büyümeyi sağlıklı bir şekilde desteklemesi ve piyasalarda güvenin korunması için kırılganlıkların belirlenmesi ve sistemik risklerin yönetilmesinde ilgili kurumlar arasında işbirliği ve eşgüdümün sağlanması amacıyla Finansal İstikrar Komitesi kurulmuştur.

(2) Komite; Hazine ve Maliye Bakanının başkanlığında, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı, Strateji ve Bütçe Başkanı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı, Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Başkanından oluşur. Komitenin çalışma usul ve esasları üyesi bulunan kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenir. Komitenin sekretarya faaliyetleri Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yürütülür.”

“Komite aşağıda sayılan hususlarda Komitede temsil edilen kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve eşgüdümü tesis eder.”

“b) Finansal düzenlemelerin hazırlanması, uygulanması ve etkilerinin değerlendirilmesi.”

“Kamu kurum ve kuruluşları, talep edilen veri ve bilgiyi Komitenin belirleyeceği şekil ve süreler içerisinde vermekle yükümlüdür.”

eklenmiş, bentte yer alan “alınabilecek tedbirlerin” ibaresi “gerekli yöntemlerin oluşturulması ve politika önerilerinin” şeklinde, (b) bendi aşağıdaki şekilde, (c) bendinde yer alan “sektörün” ibaresi “sektörün, sürdürülebilir büyümeyi ve finansal istikrarı destekleyecek şekilde” şeklinde, dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi” ibaresi “Komite” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkra aşağıdaki cümle eklenmiş ve beşinci fıkrasında yer alan “Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi” ibaresi “Komite” şeklinde değiştirilmiştir.

“(1) Finansal sistemin sürdürülebilir ekonomik büyümeyi sağlıklı bir şekilde desteklemesi ve piyasalarda güvenin korunması için kırılganlıkların belirlenmesi ve sistemik risklerin yönetilmesinde ilgili kurumlar arasında işbirliği ve eşgüdümün sağlanması amacıyla Finansal İstikrar Komitesi kurulmuştur.

(2) Komite; Hazine ve Maliye Bakanının başkanlığında, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı, Strateji ve Bütçe Başkanı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı, Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Başkanından oluşur. Komitenin çalışma usul ve esasları üyesi bulunan kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenir. Komitenin sekretarya faaliyetleri Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yürütülür.”

“Komite aşağıda sayılan hususlarda Komitede temsil edilen kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve eşgüdümü tesis eder.”

“b) Finansal düzenlemelerin etkilerinin değerlendirilmesi.”

“Kamu kurum ve kuruluşları, talep edilen veri ve bilgiyi Komitenin belirleyeceği şekil ve süreler içerisinde vermekle yükümlüdür.”

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4- 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 31- 5510 sayılı Kanun kapsamında tescil edilen ve Sosyal Güvenlik Kurumuna 2021 yılı Mart ayına/dönemine ilişkin bildirilen muhtasar ve prim hizmet beyannamelerindeki sigortalı sayısı 50'nin altında olan özel sektör işyeri işverenlerince 1/7/2021 ile 30/6/2022 tarihleri arasında 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında işe alınanların, işe girdikleri aydan önceki üç aylık sürede toplam on günden fazla 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmemiş olmaları ve isteğe bağlı sigortalılık hariç 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı olmamaları, işe alındıkları yıldan bir önceki takvim yılında işe alındıkları işyerinden bildirilen aylık prim ve hizmet belgelerindeki veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerindeki sigortalı sayısının ortalamasına ilave olmaları ve 12 ay süreyle bu sigortalılar için primlerini yasal süresi içerisinde ödemeleri kaydıyla, bu sigortalılar için 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınır üzerinden hesaplanan ve tamamı yasal süresi içinde ödenen sigorta primi ve işsizlik sigortası sigortalı ve işveren hissesi primlerinden bu Kanun veya diğer kanunlarla sağlanan prim teşvik, destek ya da indirimleri düşüldükten sonra kalan tutar, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamında kefalet sağlanan ve kamunun doğrudan veya dolaylı olarak hâkim sermayedar olduğu bankalardan bu maddenin yürürlük tarihinden sonra 30/6/2022 tarihine kadar ilgili işverenlerce kullanılan kredilerde 12 aylık süreye

MADDE 6- 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 31- 5510 sayılı Kanun kapsamında tescil edilen ve Sosyal Güvenlik Kurumuna 2021 yılı Mart ayına/dönemine ilişkin bildirilen muhtasar ve prim hizmet beyannamelerindeki sigortalı sayısı 50'nin altında olan özel sektör işyeri işverenlerince 1/7/2021 ile 30/6/2022 tarihleri arasında 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında işe alınanların, işe girdikleri aydan önceki üç aylık sürede toplam on günden fazla 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmemiş olmaları ve isteğe bağlı sigortalılık hariç 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı olmamaları, işe alındıkları yıldan bir önceki takvim yılında işe alındıkları işyerinden bildirilen aylık prim ve hizmet belgelerindeki veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerindeki sigortalı sayısının ortalamasına ilave olmaları ve 12 ay süreyle bu sigortalılar için primlerini yasal süresi içerisinde ödemeleri kaydıyla, bu sigortalılar için 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınır üzerinden hesaplanan ve tamamı yasal süresi içinde ödenen sigorta primi ve işsizlik sigortası sigortalı ve işveren hissesi primlerinden bu Kanun veya diğer kanunlarla sağlanan prim teşvik, destek ya da indirimleri düşüldükten sonra kalan tutar, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamında kefalet sağlanan ve kamunun doğrudan veya dolaylı olarak hâkim sermayedar olduğu bankalardan bu maddenin yürürlük tarihinden sonra 30/6/2022 tarihine kadar ilgili işverenlerce kullanılan kredilerde 12 aylık süreye

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ilişkin primlerin ödenmesini müteakip kredi faiz veya kar payı bakiyesinden düşülür. Bu madde kapsamında kredi garanti kurumlarınca kredi faiz veya kar payı bakiyesinden düşülen tutar Fondan karşılanır.

2021 yılı Mart dönemi için geçici 24 üncü, geçici 27 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi ve geçici 28 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamında en az 20 gün nakdi ücret desteğinden yararlandırılan sigortalının haftalık normal çalışma süresine dönmesi durumunda, söz konusu sigortalı için birinci fıkradaki işe giriş ve ilave istihdam şartına bakılmaksızın işyeri birinci fıkrada belirtilen destekten üçüncü fıkrada belirtilen süre ve sigortalı sayısı kadar yararlandırılır.

Bu maddeyle sağlanan kredi faiz veya kar payı desteği, destek kapsamına giren sigortalılar için 12 ay süreyle uygulanır. Bu madde kapsamına giren işyerleri ilave olarak işe aldığı en fazla beş sigortalı için bu destekten yararlanır.

İşyeri ile ilgili muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinin yasal süresi içerisinde verilmemesi, primlerin yasal süresinde ödenmemesi ve Sosyal Güvenlik Kurumuna prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunması ya da mahkeme kararıyla veya yapılan kontrol ve denetimlerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği veya bildirilen sigortalıyı fiilen çalıştırmadığının tespit edilmesi durumlarında bu maddede belirtilen destekten yararlanılamaz. Ancak Sosyal Güvenlik Kurumuna olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarını 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ettiren ve taksitlendiren veya ilgili diğer kanunlar uyarınca yapılandırılan işverenler bu taksitlendirme veya yapılandırma devam ettiği sürece bu madde hükmünden yararlandırılır.

ilişkin primlerin ödenmesini müteakip kredi faiz veya kar payı bakiyesinden düşülür. Bu madde kapsamında kredi garanti kurumlarınca kredi faiz veya kar payı bakiyesinden düşülen tutar Fondan karşılanır.

2021 yılı Mart dönemi için geçici 24 üncü, geçici 27 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi ve geçici 28 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamında en az 20 gün nakdi ücret desteğinden yararlandırılan sigortalının haftalık normal çalışma süresine dönmesi durumunda, söz konusu sigortalı için birinci fıkradaki işe giriş ve ilave istihdam şartına bakılmaksızın işyeri birinci fıkrada belirtilen destekten üçüncü fıkrada belirtilen süre ve sigortalı sayısı kadar yararlandırılır.

Bu maddeyle sağlanan kredi faiz veya kar payı desteği, destek kapsamına giren sigortalılar için 12 ay süreyle uygulanır. Bu madde kapsamına giren işyerleri ilave olarak işe aldığı en fazla beş sigortalı için bu destekten yararlanır.

İşyeri ile ilgili muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinin yasal süresi içerisinde verilmemesi, primlerin yasal süresinde ödenmemesi ve Sosyal Güvenlik Kurumuna prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunması ya da mahkeme kararıyla veya yapılan kontrol ve denetimlerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği veya bildirilen sigortalıyı fiilen çalıştırmadığının tespit edilmesi durumlarında bu maddede belirtilen destekten yararlanılamaz. Ancak Sosyal Güvenlik Kurumuna olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarını 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ettiren ve taksitlendiren veya ilgili diğer kanunlar uyarınca yapılandırılan işverenler bu taksitlendirme veya yapılandırma devam ettiği sürece bu madde hükmünden yararlandırılır.

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

Bu maddede belirtilen şartların sağlanması kaydıyla üçüncü fıkrada belirtilen yararlanma süresini aşmamak üzere, destekten yararlanmış olan sigortalının destek süresini tamamlamadan işten ayrılıp yeniden işe başlaması halinde, söz konusu sigortalıdan dolayı yeniden işe başladığı tarihteki durumu dikkate alınarak bu destekten kalan süre kadar yararlanmaya devam edilir.

Bu madde hükümleri; 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile 2886 sayılı Kanuna, 4734 sayılı Kanuna ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri ile 4734 sayılı Kanundan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri ile sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurtdışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

1/7/2021 ila 30/6/2022 tarihleri arasında 5510 sayılı Kanun kapsamına alınan işyerleri ve daha önce tescil edildiği halde ortalama sigortalı sayısının hesaplandığı yılda sigortalı çalıştırılmaması nedeniyle muhtasar ve prim hizmet beyannamesi vermeyen işyerleri de, bu maddede belirtilen şartlar sağlanmak kaydıyla, maddenin yürürlük tarihinden sonra ilk defa sigortalı bildiriminde bulunulan ayı takip eden üçüncü aya ilişkin muhtasar ve prim hizmet beyannamesinden itibaren bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen süre kadar bu destekten yararlandırılır.

Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad, unvan ya da bir iş birimi olarak açılması veya yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi destekten yararlanmak amacıyla muvazaalı işlem tesis ettiği anlaşılan işyerlerinden Fon tarafından karşılanan tutar gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte geri alınır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu maddede belirtilen şartların sağlanması kaydıyla üçüncü fıkrada belirtilen yararlanma süresini aşmamak üzere, destekten yararlanmış olan sigortalının destek süresini tamamlamadan işten ayrılıp yeniden işe başlaması halinde, söz konusu sigortalıdan dolayı yeniden işe başladığı tarihteki durumu dikkate alınarak bu destekten kalan süre kadar yararlanmaya devam edilir.

Bu madde hükümleri; 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile 2886 sayılı Kanuna, 4734 sayılı Kanuna ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri ile 4734 sayılı Kanundan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri ile sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurtdışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

1/7/2021 ila 30/6/2022 tarihleri arasında 5510 sayılı Kanun kapsamına alınan işyerleri ve daha önce tescil edildiği halde ortalama sigortalı sayısının hesaplandığı yılda sigortalı çalıştırılmaması nedeniyle muhtasar ve prim hizmet beyannamesi vermeyen işyerleri de, bu maddede belirtilen şartlar sağlanmak kaydıyla, maddenin yürürlük tarihinden sonra ilk defa sigortalı bildiriminde bulunulan ayı takip eden üçüncü aya ilişkin muhtasar ve prim hizmet beyannamesinden itibaren bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen süre kadar bu destekten yararlandırılır.

Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad, unvan ya da bir iş birimi olarak açılması veya yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi destekten yararlanmak amacıyla muvazaalı işlem tesis ettiği anlaşılan işyerlerinden Fon tarafından karşılanan tutar gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte geri alınır.

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu madde kapsamında Fon tarafından işverene sağlanan, sigortalı hissesine karşılık gelen destek tutarının sigortalıya ödenmesi işverenden talep edilemez.

Bu madde kapsamında destekten yersiz yararlanıldığı tespit edildiğinde, yararlanan destek tutarı işverenden 5510 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil edilir.

Fondan bu madde kapsamında karşılanan tutarlar, gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gelir, gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

Bu madde kapsamında Fondan kaynak aktarılacak kredi garanti kurumları Hazine ve Maliye Bakanlığınca, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca belirlenir.”

MADDE 5- 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6- 4632 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- Yetkili organlarınca karar alınması kaydıyla, üyelerine veya çalışanlarına emekliliğe yönelik taahhütte bulunan dernek, vakıf, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki hariç olmak üzere sandık, tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşu veya sair ticaret şirketleri nezdinde 1/1/2021 tarihi itibarıyla mevcut bulunan emeklilik taahhüt planları kapsamındaki yurt içi ya da yurt dışındaki birikimler ve taahhütlere ilişkin tutarlar (plan esaslarına göre aktarım tarihine kadar mutad yapılan ödemeler nedeniyle oluşanlar dahil), 31/12/2023 tarihine kadar kısmen veya tamamen bireysel emeklilik sistemine aktarılabilir.

Bu madde kapsamında Fon tarafından işverene sağlanan, sigortalı hissesine karşılık gelen destek tutarının sigortalıya ödenmesi işverenden talep edilemez.

Bu madde kapsamında destekten yersiz yararlanıldığı tespit edildiğinde, yararlanan destek tutarı işverenden 5510 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil edilir.

Fondan bu madde kapsamında karşılanan tutarlar, gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gelir, gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

Bu madde kapsamında Fondan kaynak aktarılacak kredi garanti kurumları Hazine ve Maliye Bakanlığınca, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca belirlenir.”

MADDE 7- 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 8- 4632 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- Yetkili organlarınca karar alınması kaydıyla, üyelerine veya çalışanlarına emekliliğe yönelik taahhütte bulunan dernek, vakıf, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki hariç olmak üzere sandık, tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşu veya sair ticaret şirketleri nezdinde 1/1/2021 tarihi itibarıyla mevcut bulunan emeklilik taahhüt planları kapsamındaki yurt içi ya da yurt dışındaki birikimler ve taahhütlere ilişkin tutarlar (plan esaslarına göre aktarım tarihine kadar mutad yapılan ödemeler nedeniyle oluşanlar dahil), 31/12/2023 tarihine kadar kısmen veya tamamen bireysel emeklilik sistemine aktarılabilir.

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Emeklilik taahhüt planlarındaki belirlenmiş fayda esaslı olmayan birikim ve taahhütlerin aktarımında birinci fıkrada belirtilen yetkili organ kararı aranmayabilir.

Birinci fıkra kapsamında bireysel emeklilik sistemine aktarılan tutarlar gelir vergisinden müstesnadır. Bu kapsamda aktarım yapan üyeler aktarım tarihinden itibaren üç yıl içinde malüliyet ve ölüm haricindeki bir nedenle sistemden ayrılamaz. Aktarım yapan üyelerin sistemde kazanacakları süreye ve üyelerden sosyal güvenlik sistemi ve tabi olduğu vakıf senedi kapsamında emeklilik hakkı kazanmış olanların aktarım sonrası sistemde emeklilik hakkı kazanacağı yaşa ilişkin esas ve usuller Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunca belirlenir.

Bireysel emeklilik sistemine aktarılan tutarlar, gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince daha önce gider kaydedilmemişse, aktarıldığı yılın ticari kazancının tespitinde dikkate alınır.

Birinci fıkrada belirtilen aktarımın yapılması amacıyla gerçekleştirilen taşınmaz veya iştirak hissesi satışından doğacak kazancın, bu kapsamda aktarılan kısma isabet eden tutarı kurumlar vergisinden müstesnadır.

Birinci fıkra kapsamında yapılan işlemler her türlü harçtan, düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden, lehe alınan paralar banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır. Şu kadar ki, bu istisna aktarılan tutarla sınırlı olarak uygulanır.

Bu madde kapsamında emeklilik sözleşmesi akdetmiş olan katılımcılardan, aktarıma ilişkin olarak giriş aidatı dahil herhangi bir kesinti yapılmaz.

Bu kapsamda aktarılan tutarlar aktarım sonrasında 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bireysel emeklilik sistemine ilişkin hükümleri çerçevesinde vergilendirilir. Bu madde kapsamında yapılacak aktarıma ve

Emeklilik taahhüt planlarındaki belirlenmiş fayda esaslı olmayan birikim ve taahhütlerin aktarımında birinci fıkrada belirtilen yetkili organ kararı aranmayabilir.

Birinci fıkra kapsamında bireysel emeklilik sistemine aktarılan tutarlar gelir vergisinden müstesnadır. Bu kapsamda aktarım yapan üyeler aktarım tarihinden itibaren üç yıl içinde malüliyet ve ölüm haricindeki bir nedenle sistemden ayrılamaz. Aktarım yapan üyelerin sistemde kazanacakları süreye ve üyelerden sosyal güvenlik sistemi ve tabi olduğu vakıf senedi kapsamında emeklilik hakkı kazanmış olanların aktarım sonrası sistemde emeklilik hakkı kazanacağı yaşa ilişkin esas ve usuller Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunca belirlenir.

Bireysel emeklilik sistemine aktarılan tutarlar, gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince daha önce gider kaydedilmemişse, aktarıldığı yılın ticari kazancının tespitinde dikkate alınır.

Birinci fıkrada belirtilen aktarımın yapılması amacıyla gerçekleştirilen taşınmaz veya iştirak hissesi satışından doğacak kazancın, bu kapsamda aktarılan kısma isabet eden tutarı kurumlar vergisinden müstesnadır.

Birinci fıkra kapsamında yapılan işlemler her türlü harçtan, düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden, lehe alınan paralar banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır. Şu kadar ki, bu istisna aktarılan tutarla sınırlı olarak uygulanır.

Bu madde kapsamında emeklilik sözleşmesi akdetmiş olan katılımcılardan, aktarıma ilişkin olarak giriş aidatı dahil herhangi bir kesinti yapılmaz.

Bu kapsamda aktarılan tutarlar aktarım sonrasında 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Kanunun bireysel emeklilik sistemine ilişkin hükümleri çerçevesinde vergilendirilir. Bu madde kapsamında yapılacak aktarıma ve bireysel

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

biyresel emeklilik sisteminde hak kazanılacak süreye ilişkin usul ve esasları belirlemeye Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu yetkilidir.”

emeklilik sisteminde hak kazanılacak süreye ilişkin usul ve esasları belirlemeye Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu yetkilidir.”

MADDE 9- 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 28- Kanunları uyarınca ilgili bakanlıklar tarafından üzerinde turizm tesisleri yapılmak üzere adlarına kamu arazisi tahsis edilen Kültür ve Turizm Bakanlığında belgeli yatırımcılar ve işletmecilerden; irtifak hakkı tesis edilip edilmediğine veya kullanma izni verilip verilmediğine bakılmaksızın 1/1/2021 tarihi ile 31/12/2021 tarihi arasındaki dönemde geçici 25 inci ve 26 ncı maddeler kapsamında ertelenen bedeller hariç olmak üzere tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni bedelleri, yararlanma bedelleri, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat payları ile Kültür ve Turizm Bakanlığında belgeli turizm tesislerinin yatırımcıları ve işletmecilerinden bu faaliyetleri dolayısıyla Hazine taşınmazlarını izinsiz kullanımlarından dolayı aynı dönemde tahsil edilmesi gereken ecrimisillerin ödeme süreleri, başvuru şartı aranmaksızın 30/11/2022 tarihine kadar ertelenir ve bu alacaklar ertelenen tarihe kadar herhangi bir zam veya faiz uygulanmadan tahsil edilir. Bu döneme ilişkin tahsil edilen bedeller iade edilmez.

Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilidir.”

MADDE 7- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun;

a) 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “orta vadeli mali plan,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 10- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun;

a) 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “orta vadeli mali plan,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

b) 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve malî plan” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

c) 16 ncı maddesinin başlığında yer alan “, malî plan” ibaresi başlık metninden çıkarılmış, ikinci fıkrasında yer alan “de kapsayacak şekilde onaylanan” ibaresi “, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminlerini, bütçe dengesi ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren” şeklinde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

ç) 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “program ve malî planda” ibaresi “programda” şeklinde değiştirilmiştir.

d) 18 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Orta vadeli malî planı” ibaresi “Orta vadeli programı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 8- 5018 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 8- Mevzuatta orta vadeli mali plana yapılan atıflar orta vadeli programa yapılmış sayılır.”

MADDE 9- 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı Cetvelin 9 uncu sırası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, Cetvele 9 uncu sıradan sonra gelmek üzere aşağıdaki 10 uncu sıra eklenmiş ve mevcut sıra numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir.

“9) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı”

“10) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı”

MADDE 10- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 99 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 11- 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 33/A maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Özel Riskler Yönetim Merkezi ve olağanüstü durumlarda teminat

MADDE 33/A- (1) Yurt içinden veya uluslararası piyasalardan sigorta veya reasürans teminatı bulunamayan ya da teminat sağlanmasında

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

b) 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve malî plan” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

c) 16 ncı maddesinin başlığında yer alan “, malî plan” ibaresi başlık metninden çıkarılmış, ikinci fıkrasında yer alan “de kapsayacak şekilde onaylanan” ibaresi “, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminlerini, bütçe dengesi ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren” şeklinde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

ç) 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “program ve malî planda” ibaresi “programda” şeklinde değiştirilmiştir.

d) 18 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Orta vadeli malî planı” ibaresi “Orta vadeli programı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- 5018 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 8- Mevzuatta orta vadeli mali plana yapılan atıflar orta vadeli programa yapılmış sayılır.”

MADDE 12- 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı Cetvelin 9 uncu sırası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, Cetvele 9 uncu sıradan sonra gelmek üzere aşağıdaki 10 uncu sıra eklenmiş ve mevcut sıra numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir.

“9) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı”

“10) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı”

MADDE 13- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 99 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 14- 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 33/A maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Özel Riskler Yönetim Merkezi ve olağanüstü durumlarda teminat

MADDE 33/A- (1) Yurt içinden veya uluslararası piyasalardan sigorta veya reasürans teminatı bulunamayan ya da teminat sağlanmasında

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

güçlük bulunan riskler, nükleer riskler gibi özellikli arz eden riskler ile sigorta edilmesinde kamu yararı bulunan riskler için teminat sağlama, sigorta veya reasürans havuzları kurma veya kurulmasını koordine etme, sigorta ve reasürans şirketleri arasında işbirliği yapılmasını sağlama, oluşturulacak havuz, organizasyon veya işbirliği mekanizmalarının yürütülebilmesi amacıyla tüzel kişiliği haiz Özel Riskler Yönetim Merkezi kurulmuştur.

(2) Hangi risklerin Özel Riskler Yönetim Merkezi kapsamında yönetileceği Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun önerisi üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından; kapsama alınan risklere ilişkin olarak Devlet tarafından prim veya reasürans desteği verilip verilmeyeceği, verilecek ise kapsamı, reasürans Devlet desteğinin bir bedel karşılığında temin edilip edilmeyeceği hususları Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun teklifi ve Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenir.

(3) Özel Riskler Yönetim Merkezinin işletilmesine ilişkin iş ve işlemler bir kamu sigorta veya reasürans şirketi tarafından yürütülür. Özel Riskler Yönetim Merkezi, bir sözleşme ile işleticisi şirketle çalışma usul ve esaslarını belirler.

(4) Özel Riskler Yönetim Merkezinin merkezi İstanbul'dadır. Özel Riskler Yönetim Merkezi, bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri bakımından 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tâbi değildir.

(5) Özel Riskler Yönetim Merkezi, Yönetim Kurulu tarafından yönetilir. Yönetim Kurulu, Hazine ve Maliye Bakanlığından en az daire başkanı düzeyinde bir üye, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumundan en az daire başkanı düzeyinde bir üye, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından önerilecek bir üye, Sigortacılık ve Özel Emeklilik

güçlük bulunan riskler, nükleer riskler gibi özellikli arz eden riskler ile sigorta edilmesinde kamu yararı bulunan riskler için teminat sağlama, sigorta veya reasürans havuzları kurma veya kurulmasını koordine etme, sigorta ve reasürans şirketleri arasında işbirliği yapılmasını sağlama, oluşturulacak havuz, organizasyon veya işbirliği mekanizmalarının yürütülebilmesi amacıyla tüzel kişiliği haiz Özel Riskler Yönetim Merkezi kurulmuştur.

(2) Hangi risklerin Özel Riskler Yönetim Merkezi kapsamında yönetileceği Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun önerisi üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından; kapsama alınan risklere ilişkin olarak Devlet tarafından prim veya reasürans desteği verilip verilmeyeceği, verilecek ise kapsamı, reasürans Devlet desteğinin bir bedel karşılığında temin edilip edilmeyeceği hususları Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun teklifi ve Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenir.

(3) Özel Riskler Yönetim Merkezinin işletilmesine ilişkin iş ve işlemler bir kamu sigorta veya reasürans şirketi tarafından yürütülür. Özel Riskler Yönetim Merkezi, bir sözleşme ile işleticisi şirketle çalışma usul ve esaslarını belirler.

(4) Özel Riskler Yönetim Merkezinin merkezi İstanbul'dadır. Özel Riskler Yönetim Merkezi, bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri bakımından 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tâbi değildir.

(5) Özel Riskler Yönetim Merkezi, Yönetim Kurulu tarafından yönetilir. Yönetim Kurulu, Hazine ve Maliye Bakanlığından en az daire başkanı düzeyinde bir üye, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumundan en az daire başkanı düzeyinde bir üye, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından önerilecek bir üye, Sigortacılık ve Özel Emeklilik

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Düzenleme ve Denetleme Kurumunca belirlenen şartlara uygun olarak Birlik tarafından önerilecek üç aday arasından belirlenecek bir üye ile işletici şirketin temsilcisi bir üyeden oluşur. Hazine ve Maliye Bakanlığı temsilcisi Yönetim Kurulunun başkanıdır. Kurul üyelerine, bir ay içerisinde dörtten fazla olmamak üzere, her toplantı günü için (3000) gösterge rakamının Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda toplantı ücreti ödenir.

(6) Özel Riskler Yönetim Merkezinin gelirleri; Özel Riskler Yönetim Merkezi kapsamındaki sigortalardan elde edilen primler, bunların getirilerinden ve sigorta ve reasürans işlemleri çerçevesinde elde edilebilecek diğer gelirler ile sair gelirlerden oluşur. Özel Riskler Yönetim Merkezinin giderleri; Özel Riskler Yönetim Merkezi kapsamındaki sigortalar için ödenecek tazminatlardan, reasürans ve benzeri piyasalardan sağlanacak korumaya ilişkin ödemelerden, tanıtım ve bilgilendirme için yapılan harcamalardan, hasar tespit işlemlerine ilişkin harcamalardan, işletici şirkete yapılacak ödemelerden ve Özel Riskler Yönetim Merkezi amaçları doğrultusunda yapılacak diğer ödemelerden oluşur.

(7) Özel Riskler Yönetim Merkezi, gelir ve kurumlar vergisinden muafır. Bu muafiyet, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılacak vergi kesintilerini kapsamaz. Özel Riskler Yönetim Merkezi, kendisine yapılacak bağış ve yardımlar ile her türlü ivazsız intikaller yönünden veraset ve intikal vergisinden; taraf olduğu işlemlere ilişkin düzenlenen kağıtlar yönünden damga vergisinden muafır.

(8) Kamu yararı açısından gerek görülmesi hâlinde sigortacılık ilkeleri gözetilerek Cumhurbaşkanı kararı ile Özel Riskler Yönetim Merkezi Doğal Afet Sigortaları Kurumuna ve Tarım Sigortaları Havuzuna reasürans teminatı verebilir veya bu kurumlardan reasürans desteği alabilir.

Düzenleme ve Denetleme Kurumunca belirlenen şartlara uygun olarak Birlik tarafından önerilecek üç aday arasından belirlenecek bir üye ile işletici şirketin temsilcisi bir üyeden oluşur. Hazine ve Maliye Bakanlığı temsilcisi Yönetim Kurulunun başkanıdır. Kurul üyelerine, bir ay içerisinde dörtten fazla olmamak üzere, her toplantı günü için (3000) gösterge rakamının Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda toplantı ücreti ödenir.

(6) Özel Riskler Yönetim Merkezinin gelirleri; Özel Riskler Yönetim Merkezi kapsamındaki sigortalardan elde edilen primler, bunların getirilerinden ve sigorta ve reasürans işlemleri çerçevesinde elde edilebilecek diğer gelirler ile sair gelirlerden oluşur. Özel Riskler Yönetim Merkezinin giderleri; Özel Riskler Yönetim Merkezi kapsamındaki sigortalar için ödenecek tazminatlardan, reasürans ve benzeri piyasalardan sağlanacak korumaya ilişkin ödemelerden, tanıtım ve bilgilendirme için yapılan harcamalardan, hasar tespit işlemlerine ilişkin harcamalardan, işletici şirkete yapılacak ödemelerden ve Özel Riskler Yönetim Merkezi amaçları doğrultusunda yapılacak diğer ödemelerden oluşur.

(7) Özel Riskler Yönetim Merkezi, gelir ve kurumlar vergisinden muafır. Bu muafiyet, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılacak vergi kesintilerini kapsamaz. Özel Riskler Yönetim Merkezi, kendisine yapılacak bağış ve yardımlar ile her türlü ivazsız intikaller yönünden veraset ve intikal vergisinden; taraf olduğu işlemlere ilişkin düzenlenen kağıtlar yönünden damga vergisinden muafır.

(8) Kamu yararı açısından gerek görülmesi hâlinde sigortacılık ilkeleri gözetilerek Cumhurbaşkanı kararı ile Özel Riskler Yönetim Merkezi Doğal Afet Sigortaları Kurumuna ve Tarım Sigortaları Havuzuna reasürans teminatı verebilir veya bu kurumlardan reasürans desteği alabilir.

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(9) Özel Riskler Yönetim Merkezinin teşkilatı, çalışma usul ve esasları, varlıklarının yatırıma yönlendirilmesi, yetki ve sorumlulukları ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(10) Terör, savaş hâli, doğal afetler ve benzeri olağanüstü durumlarda, yurt içinden veya uluslararası piyasalardan sigorta veya reasürans teminatı sağlanamaması ya da sağlanmasında güçlük bulunması ve Cumhurbaşkanlığının gerekli görmesi halinde, sivil hava ve deniz ulaşım araçları için, Hazine ve Maliye Bakanlığınca sigorta veya reasürans teminatı sağlanmasına karar vermeye Hazine ve Maliye Bakanı yetkilidir. Verilecek teminatın kapsamı, süresi, türü, limitleri, karşılığında bir bedel alınıp alınmayacağı, bedel alınacak ise bedelin tutarı, alınacak bedelin nemalandırılması ve yönetimine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanı tarafından belirlenir.”

MADDE 12- 5684 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 13- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu Kanunun 33/A maddesi uyarınca oluşturulmuş ve faaliyet göstermekte olan havuz, organizasyon veya işbirliği mekanizmaları, işletici şirket ile Yönetim Kurulu arasında akdedilen sözleşmeyle Özel Riskler Yönetim Merkezi bünyesine geçer.

(2) Özel Riskler Yönetim Merkezi bünyesine geçen havuz, organizasyon ve işbirlikleri için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan görevlendirmeler ve bu kapsamda yapılan sözleşmeler, birinci fıkra kapsamında yapılan işlemler dışında başkaca bir işlem yapılmasına gerek olmaksızın sona erer.”

MADDE 13- 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(9) Özel Riskler Yönetim Merkezinin teşkilatı, çalışma usul ve esasları, varlıklarının yatırıma yönlendirilmesi, yetki ve sorumlulukları ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(10) Terör, savaş hâli, doğal afetler ve benzeri olağanüstü durumlarda, yurt içinden veya uluslararası piyasalardan sigorta veya reasürans teminatı sağlanamaması ya da sağlanmasında güçlük bulunması ve Cumhurbaşkanlığının gerekli görmesi halinde, sivil hava ve deniz ulaşım araçları için, Hazine ve Maliye Bakanlığınca sigorta veya reasürans teminatı sağlanmasına karar vermeye Hazine ve Maliye Bakanı yetkilidir. Verilecek teminatın kapsamı, süresi, türü, limitleri, karşılığında bir bedel alınıp alınmayacağı, bedel alınacak ise bedelin tutarı, alınacak bedelin nemalandırılması ve yönetimine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanı tarafından belirlenir.”

MADDE 15- 5684 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 13- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu Kanunun 33/A maddesi uyarınca oluşturulmuş ve faaliyet göstermekte olan havuz, organizasyon veya işbirliği mekanizmaları, işletici şirket ile Yönetim Kurulu arasında akdedilen sözleşmeyle Özel Riskler Yönetim Merkezi bünyesine geçer.

(2) Özel Riskler Yönetim Merkezi bünyesine geçen havuz, organizasyon ve işbirlikleri için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan görevlendirmeler ve bu kapsamda yapılan sözleşmeler, birinci fıkra kapsamında yapılan işlemler dışında başkaca bir işlem yapılmasına gerek olmaksızın sona erer.”

MADDE 16- 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(Uşak Milletvekili İsmail Güneş ile
64 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“a) İbraz süresinin son günü 30/4/2021 ilâ 31/5/2021 (bu tarihler dahil) tarihleri arasına isabet eden veya ibraz süresi bu tarihler arasında başlayan çeklerin ibraz süresi 31/5/2021 (bu tarih dahil) tarihine kadar durur. Bu çeklerin belirtilen tarihler arasında ibraz edilmesi ve çek karşılığının tamamen bulunması halinde ödeme yapılır, çek karşılığının bulunmaması veya kısmen bulunması halinde ise karşılıksızdır işlemi yapılmaz. Belirtilen tarihler arasında ibraz edilmeyen veya ibraz edildiği halde karşılıksızdır işlemi yapılmayan çekler 1/6/2021 tarihinden itibaren, kalan ibraz süreleri içinde ibraz edilebilir.”

“(2) Bu fıkrayı ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce birinci fıkranın (a) bendi kapsamındaki çekler bakımından yapılan ibraz, ödeme ve diğer işlemler sebebiyle ilgililerin hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğu doğmaz.”

MADDE 14- 3/6/2011 tarihli ve 642 sayılı Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başkanlıkların görev sürelerini üç defa ile sınırlı olmak üzere beşer yıllığına uzatmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.”

MADDE 15- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

“a) İbraz süresinin son günü 30/4/2021 ilâ 31/5/2021 (bu tarihler dahil) tarihleri arasına isabet eden veya ibraz süresi bu tarihler arasında başlayan çeklerin ibraz süresi 31/5/2021 (bu tarih dahil) tarihine kadar durur. Bu çeklerin belirtilen tarihler arasında ibraz edilmesi ve çek karşılığının tamamen bulunması halinde ödeme yapılır, çek karşılığının bulunmaması veya kısmen bulunması halinde ise karşılıksızdır işlemi yapılmaz. Belirtilen tarihler arasında ibraz edilmeyen veya ibraz edildiği halde karşılıksızdır işlemi yapılmayan çekler 1/6/2021 tarihinden itibaren, kalan ibraz süreleri içinde ibraz edilebilir.”

“(2) Bu fıkrayı ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce birinci fıkranın (a) bendi kapsamındaki çekler bakımından yapılan ibraz, ödeme ve diğer işlemler sebebiyle ilgililerin hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğu doğmaz.”

MADDE 17- 3/6/2011 tarihli ve 642 sayılı Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başkanlıkların görev sürelerini üç defa ile sınırlı olmak üzere beşer yıllığına uzatmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.”

MADDE 18- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 19- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

